

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

2020

VÝROČNÍ ZPRÁVA

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

20
10
VÝROČNÍ ZPRÁVA

Obsah

I. Úvod generální ředitelky	/4
II. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti	/6
III. Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek	/11
IV. Významné události a aktivity NPÚ roku 2010	/16
IV. a) Mezinárodní odborné semináře, konference a další akce pořádané Národním památkovým ústavem	/16
IV. b) Výjimečné dny návštěvnické sezony 2010	/21
IV. c) Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ	/26
IV. d) Program podpory záchranných archeologických výzkumů	/29
IV. e) Vzdělávací programy Národního památkového ústavu	/30
IV. f) Publikační činnost Národního památkového ústavu	/32
V. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu	/37
Ústřední pracoviště	/37
Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze	/38
Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze	/39
Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích	/43
Územní odborné pracoviště v Plzni	/47
Územní odborné pracoviště v Lokti	/50
Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem	/52
Územní odborné pracoviště v Liberci	/56
Územní odborné pracoviště v Josefově	/59
Územní odborné pracoviště v Pardubicích	/61
Územní odborné pracoviště v Telči	/63
Územní odborné pracoviště v Brně	/65
Územní odborné pracoviště v Olomouci	/70
Územní odborné pracoviště v Kroměříži	/72
Územní odborné pracoviště v Ostravě	/74
VI. Mapa a rejstřík objektů ve správě NPÚ	/76
VII. Hospodaření Národního památkového ústavu	/79
VIII. English Summary	/81

I. Úvod generální ředitelky

Po náročných organizačních změnách provedených v roce 2009 vstupovalo vedení Národního památkového ústavu (dále též „NPÚ“) do roku 2010 s představou instituci stabilizovat a dále rozvíjet. Úsporná opatření vlády, která předznamenala výrazné snížení příspěvku na provoz pro rok 2011 v oblasti mzdových prostředků, nám nedovolila tento záměr naplnit stoprocentně. Byli jsme nuceni přistoupit k další reorganizaci směřující k redukci přepočteného stavu zaměstnanců a k hledání dalších adekvátních úsporných opatření. I v těchto nepříznivých podmínkách se nakonec podařilo všechny zákonem stanovené povinnosti v průběhu roku naplňovat a na objektech svěřených Národnímu památkovému ústavu do péče dosáhnout zvýšených výnosů i kladného hospodářského výsledku celé instituce. Mnohdy to bylo za cenu omezení základní údržby a maximálního pracovního nasazení zaměstnanců správ památkových objektů. Velkou měrou tomu napomohly také účelně aplikované krizové plány, doprovázené pravidelným průběžným monitoringem ekonomické situace územních pracovišť i celého ústavu a účinná mediální kampaň spojená s celoroční nabídkou různých produktů na objektech zpřístupněných veřejnosti. Za zmínku stojí uspořádání pilotního projektu Hradozámecké noci, do níž se zapojily téměř čtyři desítky památek v celé České republice, nebo první ročník Víkendů otevřených zahrad (Open Garden & Squares Weekend) v České republice, který má svůj původ ve Velké Británii a během něhož se pro návštěvníky mimořádně otevírají jinak běžně uzavřené a veřejnosti nepřístupné palácové a zámecké zahrady. Ve spolupráci se Správou Pražského hradu a pod záštitou první dámy ČR, paní Livie Klausové, připravil Národní památkový ústav nevšední výstavu relikviáře sv. Maura ve Vladislavském sále, která se stala vyvrcholením roku oslav pořádaného v rámci 25. výročí nalezení této významné zlatnické památky na hradě Bečov. Pro pravidelné návštěvníky památek jsme připravili 2. ročník interaktivních tematických prohlídek Oživlé památky a věrnostní program se slosovateľnými návštěvníckými pasy o zážitkové ceny, které měly u návštěvníků hradů, zámků a dalších památek ve správě NPÚ velký ohlas. V oblasti řízení se podařilo na všech správách zpřístupněných objektů implementovat jednotný pokladní systém Colosseum, a to včetně navazujícího datového skladu, z něhož je možné operativně čerpat aktuální informace o návštěvnosti; dále byla provedena cenová kategorizace památkových objektů, která by se měla stát základem pro vyrovnání hladiny vstupného u srovnatelných objektů ve správě NPÚ v následující sezóně 2011.

V posledním čtvrtletí roku 2010 převzal NPÚ po šesti letech nevýhodných pronájmů provozování palácových zahrad pod Pražským hradem a definitivně ukončil vleklý soudní spor s původním nájemcem. Zahrady byly svěřeny do péče středočeského územního pracoviště.

Velmi náročný byl rok 2010 také po stránce plnění Hlavních a mimořádných úkolů stanovených generální ředitelce NPÚ Ministerstvem kultury ČR (dále též „MK ČR“), mezi nimiž byly obsažné úkoly koncepční povahy – například Koncepce depozitářů v NPÚ, Koncepce archeologických činností při NPÚ, vědy a výzkumu, vzdělávání ad. Sekce památkové péče se poprvé systematicky zaměřila také na prezentaci svých činností veřejnosti. V rámci mediálního plánu připravila čtvrtletní tematické bloky s přednáškami, diskuzemi a komentovanými prohlídkami týkajícími se palácových tématů památkové péče: Ohrožené památky, Průzkumy památek, Chráněná historická zeleň a Současná architektura a historické město. Nelze opomenout ani 1. ročník cyklu přednášek O památkách trochu jinak, který veřejnosti průřezově přibližuje památkový fond v jednotlivých regionech České republiky a který byl pro rok 2010 připraven ve spolupráci s Národním muzeem v Praze.

Velkým odborným tématem roku 2010 byla i vědeckovýzkumná činnost NPÚ a příprava projektů do nové veřejné soutěže NAKI při MK ČR. Národní památkový ústav nakonec podal 12 žádostí, z nichž byl přijat a finančně pokryt jeden, avšak další 2 projekty NPÚ byly zařazeny v 6 doporučených žádostech zatím bez finančního krytí. Hledání zdrojů na vědeckovýzkumnou činnost NPÚ bude jedním z úkolů nově koncipovaného referátu vědy a výzkumu v roce přicházejícím.

V oblasti metodického řízení připravil NPÚ řadu odborných metodik, z nich nejdůležitější jsou Obnova okenních výplní a výkladců a návrh Metodiky plánů ochrany MPR a MPZ. Národní památkový ústav se podílel také na zajištění významných odborných akcí. Za všechny uvedme například zasedání Mezinárodního komitétu pro teorii a metodologii ICOMOS od 5. do 9. 5. 2010 v Praze a v Českém Krumlově a Pracovní setkání zahraničních expertů k divadelní točce v prostorách barokní zahrady Státního hradu a zámku v Českém Krumlově.

V roce 2010 získal NPÚ již po osmé prestižní ocenění Europa Nostra, oficiální cenu Evropské unie, za Projekt konzervace a prezentace státního hradu Bečov. Mezinárodní porota soutěže ocenila dosud inovativní metodologický přístup ke konzervaci a prezentaci, který byl zpracován s velkou citlivostí a oddaností autenticitě. Mezinárodní cena byla převzata na konci jara v tureckém

Istanbulu a na podzim se uskutečnila v prostorách středověkého hradu Bečov národní ceremonie za účasti výkonného prezidenta Europa Nostra Johna Sella a ministra kultury Jiřího Bessera.

V závěru roku se podařilo připravit ke spuštění nový moderní web NPÚ, který bude přinášet informace všem, kteří se o hmotné kulturní dědictví a památkovou péči zajímají profesionálně nebo z pohledu vlastníka či pouhého návštěvníka.

V uplynulém roce byl Národní památkový ústav úspěšný také v získávání dotačních prostředků z finančních mechanismů evropského hospodářského prostoru – především z Operačního programu životního prostředí a Integrovaného operačního programu, z něhož na čtyři projekty (Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži, SCHOLA NATURALIS ve Veltrusích, Kuks – Granátové jablko a Centrum obnovy památek architektury 20. století v areálu brněnské vily Stiassni) získal přes 1,1 miliardy korun.

Rok 2010 byl nejen rokem nepopulárních úsporných opatření, ale také rokem dokončování základních vnitřních norem, jako je Hlavní organizační řád, Vnitřní katalog prací nebo závěrečná fáze systemizace pracovních míst, přispívající k transparentnosti a vyšší efektivitě řízení instituce. Přinesl i řadu pozitivních výsledků a významných aktivit odborníků, spolupracovníků a správ zpřístupněných památkových objektů, které nelze všechny zmínit v krátkém úvodním slově. Uvedený výčet je jen zlomkem toho, co Národní památkový ústav v uplynulém roce zajišťoval, reprezentativní výčet najdete na následujících stránkách a podrobnější přehled v digitální podobě na přiloženém CD nosiči.

Uplynulý rok byl pro všechny zaměstnance Národního památkového ústavu velmi náročný – mnozí pracovníci, bohužel, museli instituci opustit a na ty, co zůstali, byly kladeny vysoké nároky. Všem bych chtěla poděkovat za pochopení a trpělivost, se kterou přijímali mnohdy ne zcela populární změny, a za vysoké pracovní nasazení, se kterým přistupovali k naplňování nelehkých úkolů a povinností. Bez jejich úsilí a podpory by se nepodařilo Národní památkový ústav nasměrovat k moderní instituci. Věřím, že tento proces bude v následujících letech zdárně dokončen a Národní památkový ústav si obhájí své nezastupitelné místo ve společnosti při ochraně hmotného kulturní dědictví jako součásti národní identity.

Mé poděkování patří i všem našim příznivcům, podporovatelům a návštěvníkům památkových objektů ve správě NPÚ.

Nada Goryczková, generální ředitelka NPÚ

II. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV

Valdštejnské náměstí 3, čp. 162, 118 01 Praha 1
zřízen Ministerstvem kultury ČR k 1. 1. 2003
IČ: 75032333
DIČ: CZ75032333

KONTAKT:

ústředna: 257 010 111
fax: 257 533 527
e-mail: up@up.npu.cz
www.npu.cz

Národní památkový ústav (dále též „NPÚ“) je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou ministerstvem kultury.

NPÚ se organizačně člení na ústřední pracoviště v Praze (dále též „ÚP“) a územní odborná pracoviště (dále též „ÚOP“) v jednotlivých krajích.

Ústřední pracoviště řídí celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. **Územní odborná pracoviště** zajišťují úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti.

NPÚ jako odborná a výzkumná organizace státní památkové péče zajišťuje a vykonává základní i aplikovaný vědecký výzkum a další odborné, pedagogické, vzdělávací, publikační a popularizační činnosti směřující k zajištění kvality odbornosti v péči o kulturní památky a památkově chráněná území.

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměřující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek, zejména státních hradů a zámků, které jsou v přímé správě NPÚ, mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek;

Národní památkový ústav

- pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje vědecký základní a aplikovaný vědecký výzkum;
- v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření vydává na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- s využitím poznatků zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovité i movité kulturní památky, jejich soubory, dochované historické prostředí, památkové rezervace, zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- vede Ústřední seznam kulturních památek a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- při zajišťování péče o kulturní památky a památkově chráněná území poskytuje odborný servis vlastníkům chráněných objektů a samosprávám dotčených obcí a vydává odborná vyjádření k obnově těchto objektů jako podklad pro závazná stanoviska příslušných orgánů státní správy;
- sleduje provádění komplexní péče o památkový fond na území regionu a dává návrhy na odstranění zjištěných závad majitelům i orgánům státní správy;
- zajišťuje poradenské služby vlastníkům památek;
- vykonává odborný dohled při realizaci oprav, úprav, údržby, konzervace nemovitých památek;
- sleduje, navrhuje a vyhodnocuje technologické způsoby oprav kulturních památek včetně sledování a vyhodnocení použitých materiálů;
- pro přípravu a výkon péče o památky systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci k evidovaným i neevidovaným památkám, která

- slouží zejména pro interní potřeby NPÚ pro vykonávání jeho odborných činností; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím, vyhledáváním archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií vč. informačních bází odborné literatury;
- vyjadřuje se k žádostem k návrhům na prohlášení věcí (nemovitých i movitých) za kulturní památky nebo ke správním řízením o zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení za kulturní památky;
 - provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro celostátně jednotný Seznam neohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek;
 - podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
 - podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech i menších oblastech, poskytuje pomoc obcím s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
 - připravuje podklady v oboru územní památkové ochrany, zejména návrhy na prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a zón, návrhy památkových ochranných pásem, a zároveň provádí revizi, zpřesňování a digitalizaci dříve prohlášených památkových rezervací a zón a památkových ochranných pásem;
 - zpracovává odborná vyjádření k opravám, konzervaci, údržbě, změnám a úpravám kulturních památek architektury a stavitelství, nemovitostí a pozemků v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech;
 - zúčastňuje se projednávání rozpracované přípravné a projektové dokumentace pro obnovu nemovitých kulturních památek nebo pro stavby, stavební změny nebo udržovacích prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
 - shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech pro opravy a restaurování kulturních památek;
 - sleduje technické metody ochrany kulturních památek včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
 - zpracovává památkové průzkumy a rozbory památkově chráněných území s cílem prohloubení poznání jejich hodnot;
 - zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace;
 - prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu do územně plánovací dokumentace, zejména do územních a regulačních plánů;
 - zpracovává návrhy na prohlášení chráněných území a ochranných pásem a sleduje dodržování jejich ochranného režimu;
 - shromažďuje, odborně zpracovává a napomáhá praktickému uplatnění vědeckých poznatků souvisejících s památkami sochařství, malířství a uměleckého řemesla;
 - organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference a semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
 - prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav zaměřených na památkový fond oslovuje širokou veřejnost;
 - zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
 - zpracovává vyjádření z hlediska možnosti o prodeji a vývozu předmětů kulturní povahy, nebo podle zákona 71/1994 Sb. a 80/2004 Sb.;
 - provádí operativní i standardní stavebně-historické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru na památkách, kterým hrozí buď zánik, nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
 - realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce;
 - provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
 - pro Ministerstvo kultury připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví a zároveň sleduje zapsané památky světového dědictví pro účely povinných zpráv tzv. monitoringu;

- připravuje podklady pro zpracovávání informací o kulturních památkách s mezinárodním statutem;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliářů na těchto objektech;
- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním vlastnickým subjektům;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o památkách a památkově chráněných územích;
- zajišťuje a podílí se na odborné výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám.

Počet nemovitých a movitých kulturních památek a národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v České republice podle krajů

Pracoviště / působnost	Nemovité kulturní památky	Movité kulturní památky	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
ÚOP v hlavním městě Praze Pražský kraj	2 084		46	3	17
ÚOP středních Čech v Praze Středočeský kraj	4 280		27	15	62
ÚOP v Českých Budějovicích Jihočeský kraj	5 497		33	24	85
ÚOP v Plzni Plzeňský kraj	3 170		21	8	67
ÚOP v Lokti Karlovarský kraj	1 384		10	6	19
ÚOP v Ústí nad Labem Ústecký kraj	3 515		14	9	32
ÚOP v Liberci Liberecký kraj	2 248		11	8	27
ÚOP v Josefově Královéhradecký kraj	2 973		17	7	34
ÚOP v Pardubicích Pardubický kraj	2 078		11	5	23
ÚOP v Telči Kraj Vysočina	3 034		13	6	28
ÚOP v Brně Jihomoravský kraj	4 260		29	9	24
ÚOP v Olomouci Olomoucký kraj	2 200		13	3	24
ÚOP v Kroměříži Zlínský kraj	1 432		13	4	17
ÚOP v Ostravě Moravskoslezský kraj	2 063		14	6	24
Celkem	40 218	cca 100 000 *	272	113	483

* Evidence movitých kulturních památek není dokončena, lze uvést pouze odhad 100 000 rejstříkových čísel, která obsahují více či méně rozsáhlé soubory věcí.

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ

Pracoviště NPÚ	Počet zpřístupněných objektů	Počet návštěvníků
ÚOP v Brně	14	828 788
ÚOP v Českých Budějovicích	13	937 910
ÚOP v hlavním městě Praze	0	0
ÚOP v Josefově	5	243 910
ÚOP v Kroměříži	4	280 355
ÚOP v Liberci	8	399 673
ÚOP v Lokti	3	86 123
ÚOP v Olomouci	5	216 682
ÚOP v Ostravě	3	55 352
ÚOP v Pardubicích	5	136 004
ÚOP v Plzni	9	252 145
ÚOP středních Čech v Praze	13	558 031
ÚOP v Telči	5	185 967
ÚOP v Ústí nad Labem	11	163 727
Ústřední pracoviště	1	není k dispozici
Celkem	99	4 344 667

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2010

Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků	Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků
1.	Lednice *	325 711	46.	Hrádek u Nechanic	29 468
2.	Český Krumlov	292 684	47.	Lemberk *	29 417
3.	Karlštejn	216 611	48.	Kunětická hora	28 484
4.	Hluboká nad Vltavou	214 897	49.	Hrubý Rohozec *	27 677
5.	Pernštejn	129 971	50.	Lysice	26 961
6.	Sychrov *	122 522	51.	Horšovský Týn *	26 403
7.	Konopiště	122 153	52.	Hradec nad Moravicí	26 324
8.	Kroměříž	117 375	53.	Lipnice *	25 932
9.	Bitov *	109 616	54.	Zelená hora *	23 236
10.	Bouzov	98 861	55.	Milotice	23 001
11.	Trosky	91 489	56.	Zlatá Koruna *	22 834
12.	Telč *	87 182	57.	Ploskovice *	22 107
13.	Buchlovice	85 618	58.	Rájec *	21 959
14.	Třeboň a hrobka Domanín *	82 573	59.	Mnichovo Hradiště *	21 846
15.	Červená Lhota	81 950	60.	Jezeří *	21 639
16.	Křivoklát	79 274	61.	Raduň	21 247
17.	Ratibořice	71 811	62.	Zákupy *	20 508
18.	Vranov	70 385	63.	Libochovice	20 269
19.	Veveří *	60 328	64.	Házmburk	19 879
20.	Rabí	59 226	65.	Vizovice *	19 033
21.	Buchlov *	58 329	66.	Hořovice	18 886
22.	Jindřichův Hradec	57 914	67.	Nové Hradky	18 454
23.	Rožmberk *	55 517	68.	Zubrnice *	18 287
24.	Bečov *	55 412	69.	Kladruby	17 327
25.	Vysočina *	54 890	70.	Březnice	16 778
26.	Bezděz	54 695	71.	Grabštejn	14 815
27.	Opočno	50 789	72.	Náměšť nad Oslavou	14 638
28.	Kuks	49 752	73.	Plasy *	12 464
29.	Velhartice	47 928	74.	Slatiňany	11 664
30.	Valtice	43 986	75.	Veltrusy *	11 577
31.	Jánský Vrch *	43 986	76.	Nebílovy	11 556
32.	Náchod *	42 090	77.	Most	11 422
33.	Žleby	40 666	78.	Dačice *	11 270
34.	Šternberk	40 361	79.	Litice	11 112
35.	Landštejn	40 166	80.	Benešov	10 960
36.	Frýdlant	38 550	81.	Říp *	10 226
37.	Kozel	38 156	82.	Krásný Dvůr	9 756
38.	Jaroměřice nad Rokytnou	34 979	83.	Velké Březno *	9 717
39.	Švihov	32 679	84.	Duchcov *	9 465
40.	Kynžvart	30 711	85.	Bučovice	7 819
41.	Velké Losiny	30 542	86.	Důl Michal *	7 781
42.	Mníšek pod Brdy	30 240	87.	Manětín	6 406
43.	Zvíkov	30 010	88.	Kunštát	6 401
44.	Litomyšl	29 854	89.	Příkazy	2 932
45.	Kratochvíle	29 641	90.	Uherčice	2 650

Památky UNESCO

* Objekty mají vyšší návštěvnost než v roce 2009.

III. Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek

Probíhající obnova vily Tugendhat

Vila Tugendhat v Brně postavená v letech 1929–1930 podle návrhu Ludwiga Miese van der Rohe a Lilly Reich patří k nejvýznamnějším dílům světové architektury 20. století. V roce 1995 byla prohlášena národní kulturní památkou a v roce 2001 zapsána na Seznam světového dědictví. Po letech příprav zatížených vleklými spory o regulérnost výběru projektanta dlouho plánovaná obnova v únoru 2010 konečně začala. Dokončena má být v lednu 2012. Jejím odborným garantem je ústřední pracoviště ve spolupráci s územním odborným pracovištěm v Brně.

Ke konci roku 2010 je stavba kompletně odstrojena a jsou dokončovány hrubé práce. Obnova má ambici dosáhnout z hlediska památkové péče optimálního výsledku. Vila bude prezentována veřejnosti jako prohlídkový objekt v podobě odpovídající období, ve kterém byla užívána rodinou Tugendhat. Reakcí na názor, že takové využití architekturu umrtvuje, je řešení, které umožní případné okamžité obnovení původní funkce. Konkrétně to znamená, že veškeré instalace a zařízovací předměty budou plně funkční. S výjimkou hrubých stavebních prací provádějí obnovu restaurátoři nebo restaurátory vedené týmy. Obnovu provází také diskuze v teoretické rovině.

Stříbrný oltář v bazilice Nanebevzetí Panny Marie v Brně

K nejnáročnějším restaurátorským akcím, u kterých vykonával dohled NPÚ, patří obnova stříbrného oltáře v bazilice Nanebevzetí Panny Marie. Vrcholné dílo augsburského zlatníka Johanna Georga Herkommera z let 1735–1736 bylo původně určeno pro mariánskou kapli a obraz Madony s dítětem – Perlu Moravy v kostele svatého Tomáše, po přesídlení augustiniánů na Staré Brno se ovšem stalo hlavním oltářem baziliky. Stav Stříbrného oltáře byl téměř havarijní a jeho obnova spočívala nejen v opravě stříbrnických aplikací, ale částečně i nosné konstrukce. Technologicky náročnému restaurování předcházely adekvátní vysoce odborné průzkumy.

Revitalizace Pražského předměstí v Žatci

Revitalizace Pražského předměstí v Žatci, na které spolupracoval i NPÚ, patřila v roce 2010 k největším stavebním akcím, které byly realizovány v památkově chráněných územích Ústeckého kraje. Cílem za tímto účelem vytvořené příspěvkové organizace Chrám chmele a piva byla záchrana některých významných historických staveb spojených se zpracováním

chmele, oživení veřejných prostor a realizace novostavby pivního majáku a přístavby chmelařského muzea. Nejviditelnější součástí celého projektu je výstavba více než 40 metrů vysokého pivního majáku. Stavba je doplněna řadou moderních technologií, například kuželovým světlem, informačními panely a dalekohledy v plášti a především unikátním výtahem – na jeho podlaze probíhá 3D stereoskopická projekce, pomocí níž je simulován přelet nad městem a fantaskní krajinou. Druhou významnou novostavbou byla přístavba chmelařského muzea.

Vedle novostaveb je součástí projektu také rekonstrukce několika historických budov, například jedné ze dvou nejstarších stojících sladoven na našem území s náročně provedenou umělecko-řemeslnou výzdobou.

Národní kulturní památka důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren

Železářny, původně nazývané Rudolfova huť, byly založeny v roce 1828, dvě koksově vysoké pece pak byly jako první v rakouské monarchii vybudovány v roce 1830 a v letech 1836–1838. V jejich blízkosti byla v roce 1852 založena jáma Hlubina. Areál, prohlášený v roce 2002 národní kulturní památkou, je zařazen na indikativním seznamu kulturních památek ČR pro nominaci na zápis na světovou listinu kulturního dědictví UNESCO.

V roce 2010 pokračovaly za odborné účasti NPÚ na dole Hlubina obnovovací práce na objektu starých koupelen. V roce 2007 zařadilo MK ČR projekt Zpřístupnění a nové využití Národní kulturní památky VÍTKOVICE, a.s., který je součástí Záměru obnovy areálu, na Indikativní seznam projektů financovaných z Integrovaného operačního programu. V rámci tohoto projektu bylo v roce 2010 započato s obnovou objektů takzvané VI. energetické ústředny a plynojemu tak, aby sloužily pro vzdělávací a kulturně společenské aktivity, a pro prohlídkovou trasu byla připravena obnova a konzervace vysoké pece č. 1. Souběžně s těmito projekty obnovy je zpracováván nový koncept řešení celého areálu národní kulturní památky.

Staroměstská radnice v Praze

Oprava tří fasád čp. 1, Wolflinova domu, Nového traktu a Torza, u které poskytoval NPÚ odbornou součinnost, byla po postavení lešení zahájena průzkumem. Po zkouškách sejmutí zjištěných syntetických nátěrů bylo nakonec rozhodnuto mechanicky sejmut na Wolflinově domě a na Novém traktu novodobou štukovou vrstvou. Na obou objektech jižního průčelí byla provedena štuková vrstva nová, vnitřně probarvená v souladu s průzkumem ověřenou barevností.

Zejména na Wolflinově domě jsou hlavní portál a okno se znaky Starého Města a Českého království na řadě míst doplněny rekonstrukcemi s železnou armaturou na bázi cementu. Všechny plomby a tmely, které byly nevhodně ztvárněné či spolu se zkorodovanou armaturou způsobovaly poškozování originálních kamenných bloků, byly vyjmuty a provedeny nově. Restaurátorský proces zahrnoval i čištění, zpevnění, barevné retuše a konzervaci.

Samostatně byl opravován i střešní a fasádní plášť domu čp. 3 U Minuty. Tesařsky byl opraven historický původní krov. Sgrafitové fasády byly restaurovány s respektováním posledního dochovaného stavu i předchozích restaurátorských zásahů. Restaurovány byly kamenné prvky i plastika lva. V roce 2010 proběhla také oprava interiérů předsálí, Brožíkova sálu a Jiříkova sálu. Celkově upraveny byly také výstavní prostory ve 3. patře.

Areál kláštera benediktinů v Praze na Břevnově

NPÚ poskytoval odbornou součinnost při realizačních pracích na projektu Rehabilitace a zpřístupnění klášterních zahrad veřejnosti. Práce v roce 2010 se soustředily na komplexní obnovu oranžerie, kde na rozpadlých torzálních zbytcích vznikla nová hmota stavby v původním objemu se zachováním centrálního vstupního prostoru s originální dlažbou a maximálním zachováním a využitím původních prvků. Dále byly opraveny ohradní a terasové zdi v zahradě, kde byly celé úseky nově přezděny s využitím původních cihel a doplněny vhodným materiálem. Zdi byly nově omítnuty, a to na základě historického doložení a restaurátorského ověření na místě samém.

Dalším z obnovovaných objektů je zahradní glorieta Josefka a parter se sochou sv. Jana Nepomuckého v předpolí kostela ve vstupní části areálu. V rámci realizace obnovy sadových úprav došlo k položení závlahového systému a počáteční fázi zahradních a terénních úprav v prostoru jednotlivých teras a horního ovocného sadu.

Hradní muzeum v Českém Krumlově

Budova českokrumlovského Hrádku, stavby těsně přiléhající k jednomu ze symbolů jižních Čech, renesančně zdobené věži v centru města zapsaného na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, nebyla po dlouhou dobu smysluplně využívána. V průběhu roku 2010 byla Národním památkovým ústavem s finanční pomocí Norských fondů dokončena pietní oprava této provořadé kulturní památky a v jejím interiéru bylo zbudováno Hradní muzeum, které programově navazuje na zlatou éru muzejních instalací 19. století.

Holašovice – vesnická památková rezervace na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO

Ojedinele zachovalá jihočeská vesnice s rozlehlou návší obklopenou souvislou pravidelně rytmizovanou řadou bran a štítových průčelí usedlostí zdobených malebným lidovým štukovým dekorem. Půdorysná osnova sídla i jednotlivých usedlostí zůstaly dochovány prakticky beze změn od doby založení vsi pravděpodobně počátkem 13. století.

V roce 2010 pokračovaly pod odborným dohledem NPÚ stavební práce na opravách hospodářské části a výměnku usedlosti čp. 6/30, byla dokončena celková obnova stodoly usedlosti čp. 9/33, v usedlosti čp. 19/39 pokračovala rehabilitace patrového hospodářského traktu-čeledníku a započala celková obnova obytného domu s chlévy, rovněž celkovou obnovou prošla havarijně mohutná stodola usedlosti čp. 22/39 a dále byly zahájeny rozsáhlé opravy domů čp. 25 a 41. Finanční prostředky na tyto akce byly získány především z dotačních programů Ministerstva kultury ČR a Jihočeského kraje.

Chrám sv. Barbory v Kutné Hoře

Po obnově střechy chrámu, horního ochozu, tedy jižního průčelí lodi, presbytáře chrámu i s příslušnými částmi opěrného systému, příslušejícími stěnami a střechami kaplí, pokračovaly za dohledu NPÚ práce na posledních dvou travě severní lodi, značených jako travě 6–7 s opěrnými pilíři 6 a 7 včetně severní boční části západního průčelí. Spodní předposlední opěrný oblouk, vyměněný v roce 1865, vykazoval závažné poruchy způsobené chybným použitím nepříliš kvalitního pískovce. Svislá orientace vrstev způsobila rozrušení kamenných bloků s plošným odpadáváním profilace, doprovázeným ztrátou statické funkce oblouku. Bylo proto rozhodnuto o rozebrání oblouku a provedení nového. Po podepření a rozepření byly narušené bloky vyjmuty a odvezeny do restaurátorské dílny, kde byly vytesány jejich kopie nové. Nový oblouk byl osazen počátkem posledního čtvrtletí roku 2010. Nápis o výměně v roce 1865 byl proveden v kopii, na druhé straně stejného bloku je datace výměny v roce 2010. K dokončení obnovy celého pláště chrámu zbývá restaurování střední části západního průčelí s portikem.

Státní hrad Bečov nad Teplou

V roce 2010 probíhaly opravy kaplové věže hradu. Součástí byla oprava střechy (krovu a střešního pláště), které předcházela oprava podlahy v místnosti pod střechou. Podstatnou částí oprav bylo zajištění historických omítek na fasádách kaplové věže, byla využita technologie zpevňování vápennou vodou. Pomalý postup stavební firmy při aplikaci této metody bohužel vedl k odložení části prací na rok 2011. Spolu se zajištěním omítek probíhalo restaurátorské zajištění kamenných ostění oken. V průběhu opravy byla konstatována statická závada na severovýchodním nároží, která byla provizorně zajištěna.

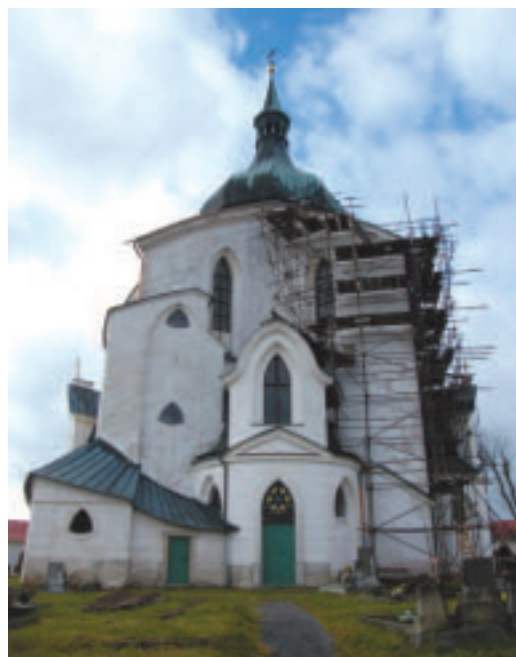
Obnova exteriéru zámku Lednice

Obnova exteriéru Státního zámku Lednice je realizována od roku 2008. V roce 2010 pokračovala sejmutím poškozených omítek, zpevněním a provedením omítek nových, čištěním fasády a kamenných prvků, restaurováním kamenných a zinkových prvků a erbů. Byla realizována repase oken a dveří, obnova odvlhčovacích kanálů včetně provedení okapového chodníku z oblázků. Zahájeny byly práce na obnově oplocení okolo Loveckého nádvoří a obnově teras. Celkové náklady na obnovu, která má být ukončena v říjnu 2011, budou činit 148 533 000 Kč.

Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou

V roce 2010 byla dokončena oprava všech cípů spodní části střechy hlavní lodi tohoto kostela spravovaného NPÚ. Proběhla oprava části dřevěné konstrukce krovu, měděné střešní krytiny, včetně jejího odvodnění pomocí chrličů napojených na svody. Byla také dokončena manipulační lávka v půdním prostoru střechy kostela. Současně byly odstraněny dva javory na vnitřní straně ambitů kostela při hlavní příchodové cestě z důvodu jejich špatného stavu.

Restaurování výmalby salla terreny v zámku Jaroměřice

Salla terrena, pocházející z 18. století, patří v rámci Státního zámku Jaroměřice nad Rokytnou mezi jedny z nejreprezentativnějších místností objektu. Na základě provedené analýzy vzorků bylo zjevné, že v minulosti došlo mnohokrát k průběžné obnově malby. Stávající přemalby a doplňky byly vyhodnoceny jako integrální součást celkové výmalby. Z tohoto důvodu byla stanovena podmínka neodstraňování předmětných historických retuší, dílčích přemaleb a doplňků.

Rekonstrukce střech na zámku Duchcov

Na zámku Duchcov, který spravuje NPÚ, byly v roce 2010 dokončeny významné akce obnovy týkající se havarijního stavu střech. Od roku 2006 byla financována oprava krovů a střechy Casanovského křídla. Další, a nejvýznamnější, byla rekonstrukce střechy hlavního sálu, čímž bylo odstraněno nebezpečí poškození Reinerovy fresky v kupoli pod střechou. V závěru roku se podařilo dokončit rekonstrukci střechy hospodářského křídla, kde je umístěn depozitář Památníku národního písemnictví.

IV. Významné události a aktivity NPÚ roku 2010

IV. a) Mezinárodní odborné semináře, konference a další akce pořádané Národním památkovým ústavem

Český Krumlov – genius loci, Maškarní sál tajemný

Soubor fotografií Michala Tůmy *Český Krumlov – Genius loci* z let 1990–2009 představil město v jeho vizuální proměně, od města zapomenutého po město adorované. Návštěvníci mohli obdivovat osobitý autorský rukopis a pochopení charakteru urbanistického uspořádání města. Společně se sérií fotografií fresek *Maškarní sál tajemný* ze zámku Český Krumlov byla výstava součástí festivalu Carnevale Praha 2010 a probíhala v Praze od 4. 2. 2010 do 31. 3. 2010.

Přednáškový blok k výstavě Příběh renesanční židle

Přednáškový blok konaný 2. 3. 2010 v Galerii Sklepení byl věnován historickému nábytku, zejména sedacímu, jeho údržbě a restaurování. Jednotlivé přednášky byly zejména prezentací sbírek, ale také restaurátorských přístupů. Martina Straková z Moravské galerie se zabývala inspiračními zdroji Josefa Hoffmanna a Dušana Jurkoviče, Karel Severin hledal paralely jednotlivých typů židlí u nás i za hranicemi a Marta Sedláková poukázala na zajímavý nález nábytkového kusu při doplňování instalace na Státním zámku Kunštát.

Následující den proběhla exkurze, která prezentovala zajímavé restaurátorské akce.

Na začátku dubna 2010 byla v českobudějovickém pracovišti NPÚ veřejnosti představena výstava *Zachráněné a ohrožené památky jižních Čech*. Při této příležitosti byl zorganizován workshop za účasti vlastníků některých památek a členů několika občanských sdružení.

V září 2010 proběhl v prostorách Státního zámku Třeboň seminář *Historické čalounění v interiérech hradů a zámků* pořádaný ve spolupráci s ústředním pracovištěm.

V polovině listopadu 2010 se na půdě územního odborného pracoviště uskutečnilo pracovní setkání nazvané *Současná architektura v historické zástavbě*, které poskytlo prostor k diskusi mezi odborníky památkové péče a tvůrčími architekty.

Zastřešení Manského paláce na Státním hradě Bezděz

Dne 24. 6. uspořádalo liberecké pracoviště pro devět desítek zájemců workshop na téma zastřešování hradní torzální architektury na příkladu Manského paláce na Státním hradě Bezděz. Rozdílný přístup v zastřešování na konkrétních objektech vyvolal mezi mnoha účastníky živou diskusi, která byla jedním z hlavních cílů workshopu. Spektrum názorů se pohybuje od obhajoby pohledových trvalých střech novodobých či historizujících tvarů a konstrukcí jako nejlepší ochrany torzálních památek přes různé varianty vložených, skrytých, trvalých

či dočasných a přírodních zatravněných nebo spádovaných odvodněných střech až k úvahám o nedotknutelnosti torzálního výrazu zřícenin a podřízenosti jejich nevyhnutelnému, avšak přirozenému zániku. Přes výraznou polaritu názorů se účastníci semináře všeobecně shodli na maximální opatrnosti a co nejstřídmější míře při zastřešování hradních zřícenin. Na základě vystoupení účastníků semináře, jejich podnětů, reakcí a připomínek byla společně formulována základní doporučení, která byla publikována společně se zprávou o průběhu semináře v časopisu *Zprávy památkové péče* (1/2011).

Výstava Středověké podlahy z kostela sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech a z benediktinského kláštera v Břevnově

Podnětem k uspořádání výstavy bylo dokončené restaurování dvou partií podlah vyzvednutých in situ na starších výzkumech zmíněných lokalit. Chaberská podlaha z interiéru románského kostela i raně gotická břevnovská z klášterního ambitu byly v roce 2009 upraveny pro možnost jejich kvalitního prezentování a od června do září 2010 společně vystaveny v expozičním prostoru NPÚ ÚOP v hl. m. Praze. Článek o restaurování torz obou středověkých podlah vyšel v periodiku *Staletá Praha* (2/2010; autory jsou PhDr. Zdeněk Dragoun,

PhDr. Michal Tryml, spoluautorem článku je také restaurátor Jan Mjartan). Během roku 2010 probíhaly komentované prohlídky kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Dolních Chabrech a krypty kláštera břevnovského (M. Tryml).

Mezinárodní seminář Dělnické a hornické kolonie. Bydlení v průmyslových aglomeracích

Územní odborné pracoviště v Ostravě pořádalo ve dnech 31. 8. – 1. 9. 2010 v prostorách areálu Dolu Michal v Ostravě-Michálkovicích odborný seminář s mezinárodní účastí, který byl zaměřen na tematiku kolonií, dělnického a hornického bydlení, jejich historii, současný stav a praktickou památkovou ochranu. Široké spektrum příspěvků prvního dne obsáhlo kolonie ostravsko-karvinského revíru, Kladenska, žacléřských uhelných dolů i moderní zaměstnanecké bydlení Zlína, Oseku, Liberce, Loun a dalších českých měst. Zahraniční přednášející prezentovali příklady ze Slovenska, Porýní a Nizozemí. V podvečer navázala na přednáškové bloky prohlídka vybraných příkladů hornických kolonií Ostravy a města Nové Vítkovice, které bylo postaveno na zelené louce pro zaměstnance Vítkovických železáren. Obsahovou náplň tematicky doplňovala výstava Liebigova městečka v Liberci a znovu otevřená výstava *Vůně uhlí stále v nás*. Ve druhém dni semináře proběhla celodenní exkurze do Polska, kde byly prezentovány vybrané příklady tamních historických dělnických kolonií navrhované německými a francouzskými architekty nebo zasažené ruskými vlivy. Například kolonie architekta Bruta Tauta (reprezentanta Bauhausu) při dole Wujek v Katovicích. V Giszowci (Katovice) měli účastníci možnost zažít atmosféru Ebenezerem Howardem inspirovaného zahradního města, které bylo pro důl Giesche postaveno podle projektu bratří Zillmanů v letech 1906–1910.

Celý seminář se setkal s nebyvalým ohlasem odborných pracovníků jednak nejružnějších kulturních či vzdělávacích institucí, ale také samosprávných orgánů. Tento zájem nás ještě více utvrdil v názoru, že otázka dělnických a hornických kolonií je v současnosti často diskutovaným tématem a je třeba se touto problematikou konečně legislativně zabývat.

Mezinárodní kolokvium Hrad Křivoklát a lovecký hvozd

Ve dnech 20.–22. 9. 2010 proběhlo třídnenní odborné mezinárodní kolokvium *Hrad Křivoklát a lovecký hvozd*. Uspořádání kolokvia souviselo s přípravou výstavy k 900. výročí první písemné zmínky o hradu Křivoklátu a s přípravou publikace *Přemyslovské Křivoklátsko* (o publikaci více viz strana 34). Křivoklát představuje takřka ideální stavbu pro provádění operativního průzkumu a dokumentace, a to jak po stránce věcné (velká druhová pestrost nálezo- vých situací), tak také metodické (velká škála uplatnitel- ných metod). Na kolokviu byly předneseny referáty, které přímo vyšly z průzkumů prováděných na hradě.

Mezinárodní seminář Průzkum a dokumentace historických staveb – současný stav, organizace, postavení ve společnosti, výhledy

Ve dnech 23. a 24. 9. 2010 proběhl mezinárodní seminář (workshop) *Průzkum a dokumentace historických staveb – současný stav, organizace, postavení ve společnosti, výhledy*, navazující na předešlé podobné akce (2005 Poděbrady, 2007 Brno, 2008 Dok- sany a 2009 Telč). Seminář byl zaměřen na obecné otázky průzkumů a dokumentace v NPÚ a institucích podobného charakteru. Cílem bylo zejména shrnout tuto problematiku, formulovat základní vývojové trendy a navrhnout opatření, která by bylo možno doporučit v zájmu pozitivního ovlivnění vývoje. Velmi cenné byly referáty o postavení a vývoji průzkumů a dokumentace histo- rických staveb v zahraničí, kdy jako velmi instruktivní byly zejména záměrně zvoleny dva zcela odlišné systémy – na Slovensku a v Bavorsku. Součástí semináře s velmi hojnou účastí (80 účastníků) byla pracovní exkurze na hrad Křivoklát, který je neoby- čejně názorným reprezentantem takřka celého vývoje památkové péče a výzkumu historických staveb, včetně uplatnění, pozitiv a úskalí všech základních metod.

Odborná konference Kulturní Evropa na zámku v Litomyšli

Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem kultury, městem Litomyšl a Národním památkovým ústavem uspořádalo dne 8. 10. 2010 na zámku v Litomyšli odbornou konferenci s názvem *Kulturní Evropa*.

Stěžejní část akce tvořila prezentace toho, jak Evropa financováním projektů dotovaných ze strukturálních fondů EU pomáhá na národní úrovni zlepšovat podmínky cestovního ruchu a využívat potenciál kulturního dědictví ČR. Jako aktivní účastníci konference vystoupili s prezentací na téma Zapojení NPÚ v projektech Integrovaného operačního programu v rámci oblasti intervence 5.1 a zkušenosti s jejich realizací i pracovníci NPÚ.

Konference byla součástí stejnojmenné dvou-denní prezentační akce, která měla i část určenou pro širokou veřejnost, přičemž doplňkový program se nesl ve stylu hradních slavností.

Slavnostní setkání k 90. výročí vzniku první státní instituce na ochranu památek na Moravě

Slavnostní setkání proběhlo 20. 10. 2010 v bazilice Nanebevzetí Panny Marie a v Augustiniánském klášteře na Starém Brně.

V předvečer konference ke Stříbrnému oltáři (viz dále) se v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně konal varhanní koncert a poté v prostorách klášteře setkání bývalých i současných pracovníků brněnského památkového ústavu, zástupců kulturních institucí regionu i politických představitelů. Záštitu nad akcí převzali hejtman Jihomoravského kraje Michal Hašek a primátor města Brna Roman Onderka. Hlavní etapy v historii památkové péče na Moravě připomněl ve svém vystoupení ředitel brněnského pracoviště Petr Kroupa. Nad posláním památkové péče, nad úspěchy i prohrami tohoto oboru na Moravě se ve svém vystoupení zamýšlel doyen moravských památkářů Miloš Stehlík.

Konference ke Stříbrnému oltáři a 90. výročí vzniku první státní instituce na ochranu památek na Moravě

Konference se konala při příležitosti dokončení restaurování Stříbrného oltáře v Bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně 21. 10. 2010, v kapitulní síni Augustiniánského klášteře na Starém Brně.

Stříbrný oltář z 18. století, kterému dominuje ikona ze 13. století, jíž se říká Černá Madona, Svatotomská Madona či Perla Moravy, je jednou z nejvýznamnějších památek na jižní Moravě. Oltář byl v letech 2008 až 2010 náročně restaurován. Staticky narušený oltář, poškozený různými opravami, mohl být zrestaurován zejména díky výrazné finanční podpoře Jihomoravského kraje. Na konferenci vystoupili přední čeští historici a historici umění Milena Flodrová, Jiří Kroupa, Milena Bartlová, Jan Royt, Bohumil Samek a další.

Výstava Meziválečná architektura Střešovic – méně známá tvář Prahy 6

Na výstavě byly prezentovány nejzajímavější vilové i jiné objekty v katastru Střešovice i charakteristická zástavba vilové kolonie Ořechovka. Jde o jeden z výstupů výzkumného úkolu Ministerstva kultury č. 402 *Odborné poznávání, průzkum, vědecké hodnocení, soupis a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století*. Výstava vznikala ve spolupráci s Městskou částí Praha 6 a probíhala v sídle pražského pracoviště NPÚ ve výstavních prostorách od 21. 10. 2010 a ve Skleněném paláci ÚMČ Praha 6 od 30. 11. 2010.

Výzkum hrobu Tycha Braheho v Týnském chrámu v Praze

Ve dnech 15.–19. 11. 2010 proběhla mediálně velmi sledovaná akce otevření hrobky Tycha Braheho v kostele Panny Marie před Týnem na Starém Městě pražském. Garantem archeologické části projektu se za českou stranu stal odbor archeologie pražského pracoviště NPÚ. Samotné vyzvednutí ostatků bylo realizováno v pondělí 15. 11. Po restaurátorském vyjmutí náhrobní desky z roku 1901 byl archeologicky odhalen rub klenby hrobky, její prostor prozkoumán minikamerou a vybráno místo k otevření. Uvnitř hrobky byla velmi dobře zachovaná cínová rakev, v níž měly od roku 1901 spočívat ostatky Tycha Braheho, dále jednotlivé dřevěné prvky rakví v různém stavu dochování a zhruba do roviny zarovnaný povrch zásypu hrobky tvořený stavební sutí s výskytem lidských i zvířecích kostí a ztrouchnivělých kousků dřev. Bylo zjištěno, že pohřeb Tycha Braheho († 1601) a jeho manželky (Kristina Brahe, † 1604) se na počátku 17. století uskutečnil do starší hrobky, která byla v době obou pohřbů do značné výšky zasypána.

Z předběžných výsledků antropologických pozorování uvádíme se souhlasem týmu vedeného RNDr. Petrem Velemínským, vedoucím antropologického oddělení Národního muzea v Praze, že v cínové rakvi byla skutečně konstatována přítomnost ostatků staršího jedince mužského pohlaví, což odpovídá Tychovi Braheho. V případě ostatků označovaných za ostatky Tychovy manželky Kristiny se skutečně jednalo o pozůstatky jedné starší osoby ženského pohlaví. Z Tychovy ostatků byly odebrány vzorky pro následné analýzy, které mají vnést jasno do otázek souvisejících s životem a smrtí dánského vědce. Předběžné výsledky by měly být známy v 1. polovině roku 2011.

Setkání kastelánů na zámku v Litomyšli

Každoroční setkání kastelánů se tentokrát uskutečnilo v Litomyšli ve dnech 25.–26. 11. 2010. Zúčastněně přivítala generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Naděžda Goryczková a spolu s Mgr. Milanem Svobodou, náměstkem pro správu památkových objektů, zhodnotila uplynulé období, věnovala se současným palčivým ekonomickým problémům a představila úkoly pro období nadcházející. Kromě toho zazněla i řada dalších příspěvků na různorodá témata.

IV. b) Výjimečné dny návštěvnické sezony 2010

Výstava Historické skvosty a Rok sv. Maura

Výstavu *Historické skvosty* uspořádal Národní památkový ústav ve spolupráci s Národním muzeem v Praze. Otevřena byla 10. 2. a na 26 panelech představila péči o památky v českých zemích od jejich počátků v Rakousku a v Československu přes památkové zóny a disciplínu památkové technologie až po soupis památek zapsaných na listině UNESCO.

Výstavu doplnily prestižní ceny Europa Nostra a české projekty, které již toto vyznamenání získaly, včetně trojrozměrných exponátů z oceněných památek – z hradu Český Krumlov, z hradu Karlštejn a ze zámku Konopiště. I v roce 2010 NPÚ získal toto ocenění, a to za projekt Konzervace a prezentace Horního hradu Státního hradu a zámku v Bečově nad Teplou (více viz samostatná zpráva).

Výstava byla ukončena 18. 4. 2010, symbolicky v Mezinárodní den památek a historických sídel. Během slavnostního otevření výstavy byl oficiálně odstartován takzvaný **Rok sv. Maura**, který byl uspořádán v roce 2010 k výročí 25 let od nálezu relikviáře sv. Maura v Bečově nad Teplou. Čestní hosté vernisáže zde pokřtili knihu *Hrad Bečov – projekt konzervace a prezentace*, vydanou u příležitosti nominace památky na cenu Europa Nostra. Na křest knihy a zahájení Roku sv. Maura na vernisáži výstavy navázala řada tematických akcí k této významné české movité památce. O nejvýznamnějších z nich podrobněji pojednávají některé z následujících článků.

Anketa o nejpohádkovější hrad či zámek České republiky 2011

Národní památkový ústav také v roce 2010 vyhlásil internetovou anketu *O nejpohádkovější hrad či zámek České republiky*. Její 4. ročník proběhl od 2. 4. do 31. 5. 2010 a doplnila ho dětská výtvarná soutěž na stejné téma.

Anketu i dětskou malířskou soutěž slavnostně vyhlásila generální ředitelka Ing. arch. Naďa Goryczková společně s ministrem kultury prof. Václavem Riedlbauchem ve vysílání *Dobrého rána* s Českou televizí 2. 4. 2010 ze Státního zámku Valtice. Děti z celé České republiky posílaly obrázky svých nejoblíbenějších pohádkových hradů a zámků a nakonec se jich na ústředním pracovišti NPÚ sešlo více než 500. Z vítězství se již po třetí raduje zámek v Telči díky obrovskému množství dětských obrázků a hlasů. Jako druhý skončil zámek v Hradci nad Moravicí, který původně dlouho internetové hlasování vedl, a třetí místo patří Státnímu zámku Raduň.

Slavnostní předání hlavní ceny – Popelčina pohádkového střevíčku pro nejpohádkovější zámek – proběhlo 20. 6. 2010 na náměstí v Telči. Z rukou generální ředitelky NPÚ Ing. arch. Nadi Goryczkové jej převzal kastelán Státního zámku Telč Bohumil Norek. Současně také generální ředitelka Národního památkového ústavu ocenila devět vítězných malířů a malířek.

Unikátní naváděcí systém pro nevidomé na zámku Kroměříž

V červnu 2010 byl v Květné zahradě kroměřížského zámku uveden do provozu unikátní diskretní informační a naváděcí systém. Na různých místech Květné zahrady tak můžete získat informace o zahradě a jejích jednotlivých částech. K tomu slouží informační sloupky umístěné na 13 stanovištích. V pokladně si zapůjčíte sluchátko a plánek s informačními stanovišti a návodem k použití. Systém je však velice jednoduchý a k poslechu informací stačí nasadit sluchátko a dotknout se informačního sloupku. Systém je určen pro všechny návštěvníky zahrady, především pro naše zrakově handicapované spoluobčany, pro které bude tento způsob získávání informací velmi přínosný. Instalováním systému byl zvýšen komfort pro návštěvníky v krásných prostorách Květné zahrady.

Cena Evropské unie pro kulturní dědictví / ocenění Europa Nostra pro rok 2010

Významné mezinárodní ocenění v oblasti památkové péče – Cenu Evropské unie pro kulturní dědictví Europa Nostra v kategorii Výzkum získal v roce 2010 Projekt konzervace a prezentace Horního hradu v Bečově nad Teplou. Slavnostní předání ocenění se uskutečnilo 10. 6. 2010 v tureckém Istanbulu. Cena Europa Nostra je každoročně udělována vybraným realizacím ochrany kulturního dědictví Evropskou komisí prostřednictvím mezinárodní organizace Europa Nostra. Cílem projektu byla snaha o nalezení maximálně ohleduplného způsobu záchrany hradu konzervační metodou, plnohodnotného způsobu poznání objektu a cílené prezentace, konzervace a poznávání vysoce hodnotné památky odbornou i laickou veřejností. Mezinárodní porota ocenila inovativní přístup ke konzervaci a prezentaci, velkou citlivost a zachování autenticity. Projekt zpracoval autorský tým ve složení prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá (Ústav památkové péče Fakulty architektury ČVUT v Praze), Miloslav Hanzl (GIRSA AT, s. r. o.), Ing. Dagmar Michoinová, Ph.D. (technologická laboratoř NPÚ) a Mgr. Tomáš Witzovský (NPÚ ÚOP v Lokti).

17. 9. proběhl u příležitosti udělení ceny Národní ceremoniál (viz samostatná zpráva na straně 24).

Vikend otevřených zahrad

Letní slunečné počasí přilákalo v sobotu 12. 6. 2010 řadu lidí na *Vikend otevřených zahrad*. Národní památkový ústav jako správce řady historických zahrad po celé České republice se v roce 2010 poprvé připojil k příjemné evropské tradici, která má svůj původ ve Velké Británii. Jedná se o jeden červnový víkend, kdy se pro návštěvníky mimořádně otevírají jinak běžně uzavřené a veřejnosti nepřístupné palácové a zámecké zahrady nebo jejich části.

NPÚ ve spolupráci s dalšími institucemi otevřel zdarma pro veřejnost klauzurní zahradu Strahovského kláštera, zahradu a terasy Wratislavského paláce a prostory Strakovy akademie, kde bylo možné navštívit nejen zahradu, ale také například zasedací sál vlády ČR.

Návštěva pana prezidenta Václava Klause v Příkazích a na Bouzově

V pondělí 14. 6. začala v Příkazích třídní návštěva prezidenta republiky Václava Klause v Olomouckém kraji. Po oficiálním zahájení provedla prezidentský pár po expozici průvodkyně oděná ve slavnostním hanáckém kroji. Expozice je rozdělena na obytnou a hospodářskou část. Prezidentský pár z časových důvodů zhlédl jen část obytnou, ve které je umístěno vybavení tradiční kuchyně a světnic, řemeslná dílnička s různými druhy nářadí a starými školními pomůckami.

15. 6. 2010 pak navštívil prezidentský pár i Státní hrad Bouzov.

Zahájení projektu vytvoření Centra obnovy památek architektury 20. století (COPA)

Zahájení proběhlo 30. 6. 2010 v prostorách vily Stiassni na Hroznové ulici v Brně, kde bude centrum vybudováno. Budova vily i přilehlý areál budou využity pro vytvoření badatelské a dokumentační platformy pro oblast takzvané architektonické moderny, zaměřené na činnost spojenou s památkovou obnovou moderní architektury. Metodické postupy nezbytné pro obnovu architektury z období 20.–40. let 20. století budou použity a rozvíjeny již při samotné obnově vily. Metodické centrum bude zahrnovat zázemí pro studijní, badatelské a edukační aktivity, bude sloužit jako konzultační centrum k dané problematice pro odbornou i laickou veřejnost a v neposlední řadě poskytne zázemí pro pořádání seminářů, konferencí a workshopů. Na akci 30. 6. 2010 podepsali ministr kultury prof. Václav Riedlbauch a generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Naďa Goryczková Rozhodnutí o poskytnutí dotace z Integrovaného operačního programu, oblast intervence 5.1, kterou administruje Ministerstvo kultury ČR pod názvem Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví. Výše přidělené dotace činí 179 203 478 Kč a tyto prostředky pocházejí jak z Evropského fondu pro regionální rozvoj, tak ze státního rozpočtu ČR.

První Hradozámecká noc

V noci ze 4. na 5. 9. 2010 se uskutečnila první *Hradozámecká noc* – projekt Národního památkového ústavu, který otevřel brány téměř čtyř desítek státních i soukromých památek. Pro návštěvníky byly přichystány noční prohlídky, koncerty, divadelní a taneční představení, soutěže a další.

Hlavním centrem dění prvního ročníku se stal Státní zámek Hořovice. Na čtyřech scénách zde probíhala taneční, divadelní a především hudební představení. Přes dvě desítky průvodců a dobrovolníků se staralo, aby si všichni návštěvníci mohli užít noční prohlídky zámku každých 15 minut, volnou prohlídku výstavy historických hraček a expozice hracích strojků, speciální nasvětlení zámku či právě řadu připravených vystoupení. Moderátorem celého večera

se stal Pavel Anděl a na čtyřech místech paralelně vystupovali například Karolína Žmolíková, Michael Hejč, Jan Matěj Rak, Zdeněk Bína, skupiny Hlasoplet, Niceland, pohybové studio Na skok nebo Divadlo bez hranic.

Celkově památky ve správě NPÚ navštívilo během první *Hradozámecké noci* přes devět tisíc návštěvníků. S ohledem na tak velký zájem Národní památkový ústav počítá s uspořádáním dalšího ročníku *Hradozámecké noci*.

Národní ceremoniál k udělení ceny Europa Nostra v oblasti kulturního dědictví na hradě Bečov

Hrad v Bečově nad Teplou znovu po čtyřech stoletích ožil lidmi. Významní hosté a příznivci hradu se zde 17. 9. 2010 sešli, aby mohli být svědky slavnostního Národního ceremoniálu u příležitosti udělení ceny Europa Nostra v oblasti kulturního dědictví 2010 Projektu konzervace a prezentace Horního hradu Státního hradu a zámku v Bečově nad Teplou. Slavnostní setkání probíhalo přímo ve zdech dosud nepřístupného Horního hradu v Bečově nad Teplou, a tak účastníci měli možnost nahlédnout do prostor, které budou postupně konzervovány a zpřístupňovány veřejnosti.

Hlavní projev ceremoniálu patřil vzácnému zahraničnímu hostovi – výkonnému viceprezidentovi organizace Europa Nostra Johnu Sellovi. Ten představil činnost a cíle panevroské nevládní organizace Europa Nostra, její aktuální aktivity a zdůraznil kvality projektu konzervace a prezentace Horního hradu Bečov, za které byl nakonec oceněn. Generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Naděžda Goryczková symbolicky z jeho rukou znovu přebrala cenu Europa Nostra v oblasti kulturního dědictví 2010.

Křest zlaté mince Dolu Michal

Ve středu 6. 10. 2010 byla v prostorách národní kulturní památky Důl Michal v Ostravě-Michálkovicích slavnostně pokřtěna pamětní zlatá mince Dolu Michal. Tu vydala Česká národní banka a jedná se o poslední zlatou minci z cyklu Kulturní památky technického dědictví vydávaného od roku 2006. Její nominální hodnota činí 2500 Kč a je k dostání ve dvou provedeních, která se liší povrchovou úpravou a hranou. Autorem výtvarného návrhu mince je akademický sochař Zbyněk Fojtů.

Cena Effie a cena portálu Kudy z nudy

Datum 26. 10. bylo pro středočeské pracoviště NPÚ významné hned dvakrát. Poprvé v historii získalo cenu Effie za nejefektivnější komunikační kampaň a uspělo i v cenách portálu Kudy z nudy o nejlepší turistické nabídky v České republice.

Návštěva prvních dam států V4

V sobotu 6. 11. 2010 byl bečovský zámek poctěn vzácnou návštěvou prvních dam prezidentů V4. V 10 hodin byly dámy přivítány na prvním nádvoří generální ředitelkou NPÚ, starostkou města Bečov nad Teplou Olgou Halákovou a ředitelem územního odborného pracoviště NPÚ v Lokti Mgr. Tomášem Wízovským. Přivítali je zde také žáci místní základní školy, kteří jim předali květiny.

S historií místa a zejména s významnou zlatnickou památkou nevyčísitelné hodnoty – relikviářem svatého Maura – seznámil vzácnou návštěvu Mgr. Tomáš Wízovský. Jako upomínka

na návštěvu byly předány dárky vztahující se k výročí 25 let od vypátrání relikviáře svatého Maura a první dámy svou návštěvu zvětšily podpisem v kronice města Bečov nad Teplou a na pamětním listu, který bude uložen v krovu střechy právě rekonstruovaného hradu. Touto prestižní společenskou událostí na mezinárodní úrovni opět na několik chvil ožil původní účel zámku, kdy budova sloužila do roku 1945 reprezentativním účelům.

Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku zapsány na seznam UNESCO

Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku byly 17. 11. 2010 zapsány na seznam nemotného světového kulturního dědictví UNESCO. Rozhodl tak mezivládní výbor UNESCO pro nemotné kulturní dědictví zasedající v keňském Nairobi, který vybíral z padesátky kandidatur.

Masopustní obchůzky a masky z Hlinecka byly nominovány především pro svoji jedinečnost a kontinuitu zachování tradice. Obyčej má kořeny v předkřesťanských dobách, spolehlivé doklady o současné podobě zvyků však pocházejí až z druhé poloviny 19. století. Obchůzka maskovaných postav má zajistit dobrou úrodu, plodnost, ukončit zimu a přivítat blížící se jaro. K tradičním postavám masopustních obchůzek na Hlinecku patří *strakatý* (též *laufí*), *ženuška*, čtveřice *turků*, *slamění*, *ras s kobyllkou*, *kramáři*, zvaní *židé*, a *kominíci*.

Relikviář sv. Maura na Pražském hradě

Za přísných bezpečnostních podmínek byl relikviář sv. Maura 23. 11. 2010 převezen z pokladnice Státního hradu a zámku v Bečově nad Teplou na Pražský hrad. Uzamčenou schránku chránící vzácnou zlatnickou památku ze 13. století přímo do Vladislavského sálu Pražského hradu dopravila Policie ČR těsně před polednem.

Od 18. hodiny se odehrála slavnostní část dne. Vernisáž zahájil poděkováním všem spolupracovníkům Bc. David Šebek z Kanceláře prezidenta republiky ČR. Úvodní slovo pak patřilo řediteli Správy pražského hradu Ing. Ivo Velíškovi, CSc. Paní Livia Klausová vyjádřila velkou radost, že se podařilo relikviář na Pražském hradě vystavit a v této souvislosti také jmenovitě poděkovala správcům Státního hradu a zámku Bečov, díky jejichž úsilí bylo možné zapůjčení uskutečnit. Historii relikviáře sv. Maura, jeho dramatický novodobý příběh, ale i uměleckou hodnotu připomněla ve svém projevu generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Naďa Goryczková. Návštěvníci Pražského hradu mohli relikviář sv. Maura ve Vladislavském sále obdivovat od 24. 11. 2010 do 27. 2. 2011. Za dobu vystavení si jej přišlo prohlédnout na 20 000 návštěvníků. Po ukončení výstavy na Pražském hradě se relikviář vrátil do barokního zámku v Bečově nad Teplou, do nové a modernizované expozice.

IV. c) Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ

Dne 14. 4. 2010 byla na **státním zámku Hrubý Rohozec** slavnostně zpřístupněna nová prohlídková trasa, která navrátila interiérum původní podobu z 30. let 20. století. Vlastnímu otevření předcházela série nezbytných příprav zahrnujících vedle archivního i fyzického průzkumu dochovaného mobiliáře také obnovu výmalb a restaurování historického zařízení. Stěžejním podkladem pro tvůrce expozice byl unikátní soubor 48 historických fotografií z meziválečného období. Díky nové expozici se podařilo zachránit a uplatnit zničený původní mobiliář, jenž několik desítek let čekal v nevyhovujících podmínkách sklepních i půdních prostor zámku, a vytvořit autentický obraz života šlechtické rodiny v daném období.

Na **hradě a zámku Náchod** byla připravena a otevřena nová expozice historických řádových dekorací ve spolupráci s Vojensko-historickým ústavem a správou objektu. Jedná se o první zpřístupnění části rozsáhlé faleristické a numismatické sbírky shromážděné posledními soukromými majiteli zámku z německé knížecí rodiny Schaumburg-Lippe. Vystaveny jsou zde evropské takzvané velké řády z období 19. století a také exponáty vztahující se přímo k rodu Schaumburg-Lippe. Z hlediska druhu vystavených předmětů jde na našich památkových objektech o ojedinělou expozici.

K 1. 7. 2010 bylo na **hradě Bítov** zpřístupněno veřejnosti dalších šest místností, uzavřených od roku 1979. Cílem rozšíření a úprav hlavní prohlídkové trasy bylo dokončit plánovanou rekonstrukční obnovu hradu a dle současných trendů a metodik představit památkový komplex v kontextu dobového bydlení, a to v návaznosti na historické a majetkové skutečnosti, dobové prameny a inventáře. Pokoje jsou věnovány především rodu Daunů, za kterých došlo v letech 1811–1863 k významné interiérové úpravě hradu, zachované až na malé výjimky do současnosti, a také posledním majitelům – Haasům z Hasenfelsu. Nově zpřístupněný rohový věžový salonek a sloupový lovecký salonek poukazují na ušlechtilé a společensky dané zájmy a záliby majitelů. Prezентují také sbírku loveckých zbraní, trofejí i exponáty z cest do zámoří. Pracovna a obrazárna jsou v hlavní míře věnovány prezentaci Daunům. Jedním z impulsů pro novou instalaci bylo i takzvané zcelování mobiliárních fondů a snaha prezentovat maximum původního mobiliáře.

Dne 1. 7. 2010 byla v přízemí purkrabského paláce **hradu a zámku Horšovský Týn** otevřena nová expozice zámecké prádelny. Návštěvníkům je zde představena historie praní, mýdla i pracích prášků a k vidění jsou tu také různé pomůcky, které měly usnadnit práci pradelnám. Součástí expozice je i malá mandlovná, kde se vyprané prádlo žehlilo, a nechybí zde ani koutek, v němž pradelna vyžehlené prádlo opravovala. Na zámku se také dochovalo několik raznic pro zdobení plátna modrotiskem. K instalaci bylo využito dobové dokumentace, náhledů a popisů obdobných zařízení, ale také historických podkladů muzea ve Svitavách, zaměřeného speciálně na historii praní prádla.

Dne 29. 6. 2010 byl v rekonstruovaných prostorách konventní budovy bývalého kláštera v **Plasích** slavnostně otevřen Studijní depozitář mobiliárních fondů. Tato událost završila projekt, jehož cílem bylo zpřístupnit odborné veřejnosti jedinečné soubory historických předmětů, které zatím nemohou být využity v interiérových instalacích památkových objektů. Projekt, v jehož průběhu bylo stavebně i památkově obnoveno 22 místností plaského konventu, byl finančně podpořen grantem v rámci Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru.

Na konci února byla otevřena nová zimní prohlídková trasa na **Státním hradě Rožmberk**, zahrnující apartmá Jiřího II. Buguoye původně zařízené ve 40. letech 19. století a v posledních letech sloužící jako depozitář nábytku.

Na hradě Šternberk byla připravena nová interiérová instalace dámské ložnice. Pokoj je vybaven velmi pohodlným nábytkem z kořenové dýhy z 19. století. Jsou zde nábytkové kusy charakteristické právě pro ženy – velké zrcadlo nebo subtilní psací stůl. Velmi zajímavá je i chaise-longue ([šézlong]) – pohovka s opěradlem určená k odpočinku. Vybavení pokoje je podle dámského vkusu doladěno skleněnými a porcelánovými doplňky a nezbytnou součástí je před zrcadlem stojící malý stolek se stříbrnými toaletními potřebami.

V pátek 30. 4. 2010 byla slavnostně po celkové památkové obnově veřejnosti zpřístupněna velká obytná předsíň v severním křídle **Bílého zámku v Hradci nad Moravicí**. Autorkou koncepce velké předsíně je paní doktorka Eva Kolářová, která měla možnost osobně představit návštěvníkům celkové pojetí této krásné prostory a také vysvětlit výhody, které její zpřístupnění bude znamenat pro návštěvníkový provoz Bílého zámku a pro jednotlivé prohlídkové trasy. Velkou předsíň opětovně zdobí vzácná novorenesanční kamna s celoplošnou plastickou výzdobou, která byla po roce 1902 demontována a postavena v dětských pokojích. Na stěny byl umístěn čtyřdílný soubor orientalizujících velkoformátových dekorativních panó (sloužících snad původně jako nástěnné tapetové panelování), malovaných kolem poloviny 19. století, které – ve shodě s původní výbavou velké předsíně – doplňuje kolekce čínské a japonské keramiky i japonských laků.

Na Křivoklátě byla zpřístupněna nová část prohlídkové trasy s průchodem přes krovy královského paláce. Na stejné památce byla rovněž zpřístupněna výstava *Přemyslovské křivoklátsko* k 900. výročí od první písemné zmínky o hradu Křivoklátu. V prostorách bývalých pivovarských lednic byly představeny výsledky bádání historie, stavební historie, archeologie, dějin umění, památkové péče a dalších oborů nejen o Křivoklátu samotném, ale i o celém regionu někdejšího zeměpanského loveckého hvozdu.

Zámek Veltrusy představil novou expozici věnovanou historickým kočárům. Představu o tom, jak takový vozový park středně velkého šlechtického panství vypadal, si mohou návštěvníci vytvořit právě v nově otevřené expozici (čtenářům této výroční zprávy předkládáme fotografii Kamila K. Brzáka z roku 2011), sestavené z exemplářů soukromého sběratele Milana Štěpána.

IV. d) Program podpory záchranných archeologických výzkumů

Dle znění platného zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., hradí náklady spojené s realizací záchranných archeologických výzkumů ti stavebníci, kteří jsou právnickou osobou či fyzickou osobou podnikající. U akcí realizovaných fyzickými osobami nepodnikajícími nese náklady výzkumu organizace provádějící archeologický výzkum. Jedním z mála dotačních titulů, ze kterého je možno na podobné výzkumy čerpat finanční prostředky, je Program podpory záchranných archeologických výzkumů MK ČR (dále „PPZAV“), který je již řadu let spravován NPÚ. V roce 2010 byl na základě posouzení žádostí o příspěvek krajskými archeologickými komisemi ÚOP NPÚ a archeologické komise generální ředitelky při ÚP poskytnut příspěvek na realizaci celkem 68 záchranných výzkumů na celém území ČR. Výše rozdělených prostředků byla v roce 2010 pouhých 3 339 000 Kč, nejméně v historii existence PPZAV. Nejvíce výzkumů bylo podpořeno ve středních Čechách (14), následovaných kraji Plzeňským (12) a Olomouckým (11). Nejméně naopak v kraji Libereckém (1). I v roce 2010 se díky archeologickým výzkumům realizovaným z prostředků PPZAV podařilo zachránit řadu cenných artefaktů a zejména informací o minulosti naší krajiny, mizících pod moderní zástavbou.

V rámci PPZAV byl v roce 2010 dokončen například svým významem zcela mimořádný záchranný archeologický výzkum při stavbě retenční nádrže ve Cvilínku (okr. Pelhřimov), který přinesl odkryv důlního pole se zpracovatelským a obytným areálem, včetně drobné fortifikace z první poloviny 13. století. Také další, byť drobnější terénní akce obohatily naše znalosti o pravěkém a středověkém osídlení naší krajiny. V některých případech, jako je barokní fara v obci Kbel (Plzeň-jih), archeologické výzkumy vstoupily také do období raného novověku a v případě výzkumu technické památky, kruhové vápenné pece ve Svinné u Čachrova (Klatovy; viz foto), pak výzkum přinesl cenné poznatky dokonce o stavbě ze 70. let 19. století.

V rámci PPZAV byl v roce 2010 dokončen například svým významem zcela mimořádný záchranný archeologický výzkum při stavbě retenční nádrže ve Cvilínku (okr. Pelhřimov), který přinesl odkryv důlního pole se zpracovatelským a obytným areálem, včetně drobné fortifikace z první poloviny 13. století. Také další, byť drobnější terénní akce obohatily naše znalosti o pravěkém a středověkém osídlení naší krajiny. V některých případech, jako je barokní fara v obci Kbel (Plzeň-jih), archeologické výzkumy vstoupily také do období raného novověku a v případě výzkumu technické památky, kruhové vápenné pece ve Svinné u Čachrova (Klatovy; viz foto), pak výzkum přinesl cenné poznatky dokonce o stavbě ze 70. let 19. století.

IV. e) Vzdělávací programy Národního památkového ústavu

Koncepce vzdělávání NPÚ na roky 2010–2015

Pro celkovou koncepci NPÚ zpracoval referát vzdělávání v roce 2010 dílčí materiál zaměřený na celoživotní vzdělávání odborných pracovníků NPÚ. Materiál obsahuje analýzu současného stavu celoživotního vzdělávání pracovníků NPÚ a vyhodnocení účinnosti stávajících rozvojových opatření. Samotná koncepce definuje cíle rozvoje vzdělávání včetně priorit, dále identifikaci cílů spolupráce mezi sekcemi, zřizovatelem a dalšími odbornými institucemi. Návrh řešení obsahuje 12 konkrétních úkolů včetně specifikace postupů navržených k realizaci v jednotlivých dílčích oblastech.

Kurzy památkové péče

Ústřední pracoviště Národního památkového ústavu otevírá každý rok dvouleté rekvalifikační studium památkové péče a jednoletý kurz památkové péče. **Dvouleté rekvalifikační studium památkové péče** je určeno pracovníkům oboru památkové péče nebo těm, kteří s památkáři spolupracují a mají středoškolské vzdělání ukončené maturitou. Cílem studia je poskytnout účastníkům ucelený přehled o všech činnostech souvisejících s péčí o památky – od základní charakteristiky přes právní ochranu až k problematice péče o jednotlivé druhy památek a základní technologické postupy při opravě, obnově a restaurování památek a jejich prezentaci. Přednášky jsou doplněny také několika exkurzemi. V roce 2010 byla výuka doplněna například dvoudenní exkurzí do jihomoravského regionu (Bučovice, Lednice, Valtice, Janův Hrad).

Jednoletý kurz památkové péče je určen pracovníkům územních odborných pracovišť NPÚ, kteří začínají svou profesionální kariéru v památkové péči po dokončení studia na vysoké škole. Ve výjimečných případech jsou do kurzu přijati i zájemci, kteří v NPÚ nepracují, ale s památkáři jsou v pracovním kontaktu. Cílem studia je poskytnout posluchačům základní přehled o všech disciplínách oboru památkové péče. Úspěšní absolventi by měli být schopni připravit celkový koncept ochrany a obnovy památky a kvalifikovaně rozhodovat při péči o památkových fondech ze všech hledisek – technologického, technicko-ekonomického i uměnovědného. V říjnu roku 2010 proběhla exkurze na Státní hrad Karlštejn.

Edukační aktivity

V roce 2010 proběhl 1. ročník cyklu přednášek **O památkách trochu jinak**, který veřejnosti průřezově přibližuje památkový fond v jednotlivých regionech České republiky a který byl pro rok 2010 připraven ve spolupráci s Národním muzeem v Praze. Cyklus je určen pro všechny, které zajímají novinky z památkové péče: například zajímavé objevy, významné památkové akce, restaurování a obnova památek, nově otevřené prohlídkové trasy či spolupráce s jinými krajskými subjekty.

V březnu byla na Ministerstvo kultury podána žádost o přidělení grantu na projekt **Historické zahrady v památkách světového dědictví – Živá učebnice zahradní kultury**. Na tomto projektu se společně podílela čtyři pracoviště – České Budějovice, Kroměříž, Praha a Telč. Projekt představil žákům a studentům základních škol prostřednictvím aktivního zážitkového a tvořivého učení nejceněnější díla zahradní kultury, která jsou součástí památek zapsaných na seznam UNESCO.

V únoru byla zahájena poznávací soutěž **Oheň** z cyklu Čtyři živly v architektuře a umění. Vítězové byli vyhlášeni začátkem června. K tomuto projektu se připojila i další pracoviště – v Josefově a Českých Budějovicích, kde připravili podobné soutěže vycházející z místních podmínek. Pražské soutěže se zúčastnilo 105 dětí, ohlasy byly velmi pozitivní. Pro nejlepší účastníky byly připravena exkurze do hřebčína v Kladrubech a na Kunětickou Horu. Autoři všech prací, které postoupily do užšího výběru, dostali poukázku k bezplatnému vstupu na jeden hrad nebo zámek ve správě NPÚ dle vlastního výběru.

Již v roce 2004 zahájilo brněnské pracoviště NPÚ sérii odborných seminářů pod názvem **Odborně metodické dny** (dále „OMD“), jejichž posláním je především zvyšování informovanosti uvnitř oboru. Jde tedy o snahu o soustavné předávání informací o aktuálních trendech, metodách a v neposlední řadě i technologiích uplatňovaných v památkové péči, o zajištění průběžného vzdělávání pracovníků odborné složky památkové péče i kolegů složky výkonné. Semináře jsou ovšem otevřeny i veřejnosti, vstup je volný. V roce 2010 proběhly OMD Hlína jako stavební materiál; minulost, současnost perspektivy a dále Stavební památky a energetické úspory.

Plzeňské pracoviště zahájilo nový přednáškový cyklus **Ze života památek**. Smyslem veřejných přednášek je seznamovat posluchače nejen s novými poznatky o jednotlivých památkách, ale také s náplní a výsledky práce památkářů. Aktuální téma přednáškového cyklu je problematika umísťování novostaveb do historického prostředí. První přednáška, Stará Plzeň – sto let od první výstavy o historické Plzni, proběhla v pondělí 22. 11. 2010. Mgr. Jana Domanická z plzeňského pracoviště NPÚ představila dosud téměř neznámou historii památkové péče v Plzni na počátku 20. století.

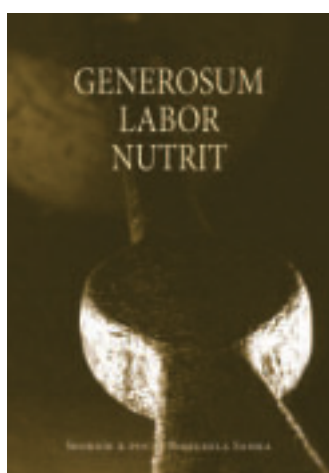
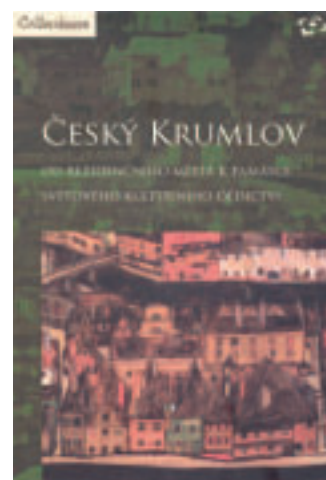

IV. f) Publikační činnost Národního památkového ústavu

Český Krumlov. Od rezidenčního města k památce světového kulturního dědictví

Editor: Martin GAŽI

Bývalá rožmberská a schwarzenberská rezidence Český Krumlov a město, které k ní přiléhá, je dnes souborem památek světové proslulosti. Tuto jedinečnost zachycuje více než tisícistranová kolektivní monografie vydaná v edici Collections. Kniha, pod níž je autorsky podepsáno sedmačtyřicet památkářů, krajinářů, archivářů, historických antropologů, sociologů, historiků všedního života, výtvarných umění, literatury či hudby, je doplněná stovkami černobílých i barevných fotografií.

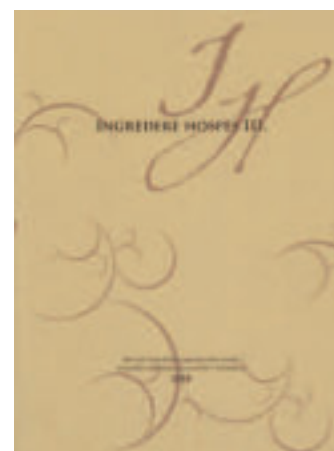
Generosum labor nutrit. Sborník k poctě Bohumila Samka

Editoři: Petr KROUPA, Eva DVOŘÁKOVÁ

PhDr. Bohumil Samek (* 1932) zasvětil celý svůj život soupisu památek na Moravě. Přestože byly dosud vydány „pouze“ dva díly (písmena A–N), odvedl gigantické dílo, na kterém jinde ve světě běžně pracují rozsáhlé týmy řadu let. Kromě této své hlavní činnosti po celý život publikuje v časopisech, v jeho bibliografii však najdeme i notoricky známé tituly zejména s brněnskou tematikou.

Ve sborníku jsou texty jeho kolegů, přátel, historiků a historiků umění, svázaných ve své práci především s moravským prostředím: Milena Flodrová, Kaliopi Chamonikola, Kateřina Dolejší, Lenka Kudělková, Miloš Stehlík, Pavel Zatloukal, Petr Pelčák, Dušan Riedl, Jiří Kroupa, Ivo Hlobil,

Zdeněk Kazlepka. Do sborníku byla zařazena bibliografie Bohumila Samka a z archivu NPÚ některé jeho zásadní projevy, které přednesl v krátkém období svého působení v čele ústavu.

Ingredere hospes III.

Kolektiv autorů

Územní odborné pracoviště v Kroměříži vydalo v roce 2010 třetí díl sborníku Ingredere hospes, tentokrát za rok 2009. Publikace obsahuje příspěvky na nejrůznější témata, jejich autory jsou kromě mnoha dalších Radim Vrla, Jan Štětina, Petr Pálka či Slavka Laurová.

Karlštejn a jeho význam v dějinách a kultuře

Kolektiv autorů

Publikace přináší příspěvky z konference pořádané u příležitosti šesti set šedesátého výročí založení hradu Karlštejna. Vzhledem k výjimečnosti památného místa se zde autorsky sešli významní historici, archeologové, historici umění, restaurátoři a památkáři, aby ve svých příspěvcích veřejnosti představili výsledky nejnovějšího bádání, získané při postupně probíhající konzervaci a restaurování umělecké výzdoby této významné památky.

Meziválečná architektura Střešovic – méně známá tvář Prahy 6

Autoři: Alexandra KRÍŽOVÁ a kol.

Dílo pojednává o historii, stavebním vývoji a urbanismu Střešovic. Zásadní a zajímavé objekty jsou popisovány zvlášť. Text doprovází jak kvalitní fotografie aktuálního stavu, tak původní plánová a fotografická dokumentace a je zde i přehledná orientační mapa s lokalizací konkrétních budov. Výtisk vznikl na základě poznatků získaných během práce na Výzkumném záměru Ministerstva kultury 075 032 3304, č. 402 Odborné poznávání, průzkum, vědecké hodnocení, soupis a dokumentace architektonického kulturního dědictví 19. a 20. století, který umožnil podrobné zmapování a poznání jedné z neznámějších pražských čtvrtí Ořeškovky a jejího okolí v katastru Střešovice.

Obnova okenních výplní a výkladců

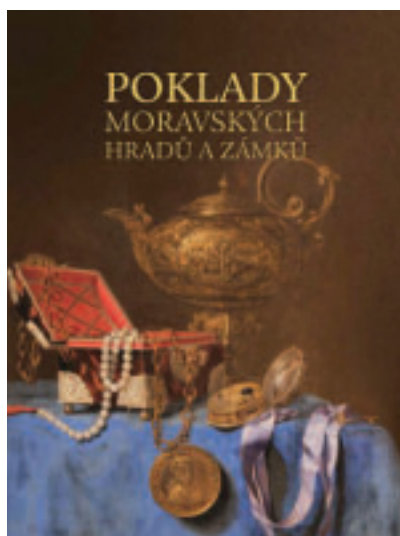
Kolektiv autorů

Metodika, která doplňuje a rozšiřuje platnou metodiku Péče o výplně historických okenních a dveřních otvorů z roku 2004, je určena nejen profesionálním památkářům, ale i projektantům a vlastníkům. Snaží se oslovit také vlastníky nechráněných staveb v duchu názoru, že památky chráníme pro jejich hodnotu. Největší pozornost je věnována oknům, protože se jedná o významnou součást architektonického dědictví ohroženou zánikem. Ohrožuje ji jak ztráta dochovaných historických oken, tak rezignace na užívání odpovídajících materiálů a architektonických forem u oken nových. Cílem publikace je sjednotit věcná kritéria tak, aby při naplňování účelu zákona o státní památkové péči byly srovnatelné situace posuzovány shodně. Publikace má 147 stran a text doprovází množství fotografií a ilustrací.

Ostravská letiště se zaměřením na stavební vývoj / Airfields and Airports of Ostrava. Their History and Development

Autor: Tomáš NITRA

Publikace se zabývá historií leteckého zázemí na Ostravsku. Kromě stavebního a technologického vývoje současného Letiště Leoše Janáčka Ostrava v Mošnově se věnuje rovněž letištím, která mošnovskému letišti předcházela a která již dnes neexistují. Jednalo se o Letiště Dolní Benešov u Bohuslavic (Ostrava/Opava, generála Hanáka), prozatímní letiště v Ostravě Přívoze a Letiště Ostrava v Hrabůvce. Práce zjišťuje, kde se ona letiště nacházela, vymezuje jejich situování a pokouší se určit, zda se na jejich území vyskytovaly objekty sloužící potřebám letectví a jaká byla jejich podoba.

Poklady moravských hradů a zámků

Autoři: Lenka KALÁBOVÁ, Michal KONEČNÝ, Miroslav ZAVADIL

Sbírkové fondy moravských hradů a zámků obsahují značný počet exponátů, které svojí uměleckou kvalitou a historickým významem přesahují hranice regionu a zároveň dokumentují dějiny Moravy. Publikace má formu výběrového katalogu, který na ploše časové osy seznamuje zájemce s nejvýznamnějšími exponáty, které se ve sbírkách moravských hradů a zámků ve správě NPÚ nacházejí. Kniha je jakousi pomyslnou procházkou po dějinách umění, avšak formou, která je srozumitelná

všem čtenářům a návštěvníkům zpřístupněných památek včetně mládeže. Důraz je kladen zejména na obraz, doplňující text předměty stručně popisuje a zařazuje časově a místně.

Výběr exponátů byl podřízen jejich uměleckohistorickému významu a navrhované časové ose. Zastoupeny jsou obrazy, kresby, grafické listy, sochy, užité umění (nábytek, sklo, porcelán, textil a podobně), zbraně ale i další předměty, které k životu šlechty neodlučně patřily (kočár, sedlo a další).

Přemyslovské Křivoklátsko. 900 let hradu Křivoklátu

Editor: Vladislav Razím

Obsáhlý reprezentativní katalog stejnojmenné výstavy, která byla slavnostně zahájena v dubnu 2010 na hradě Křivoklátě.

Publikace byla vydána k 900. výročí první písemné zmínky o Křivoklátě, jednoho z nejstarších a nejvýznamnějších českých hradů. Představuje výsledky bádání historie, stavební historie, archeologie, dějin umění, památkové péče i dalších oborů nejen o Křivoklátě, ale o celém regionu někdejšího zeměpanského hvozdu. Kapitoly se věnují vývoji osídlení, hradům, sídlům drobné šlechty, městům, vesnicím, ale i zdejší krajině. Bohatá obrazová dokumentace představuje plány, mapy, archeologické nálezy, stará zobrazení, historické i současné fotografie, umělecké řemeslo, stavební fragmenty, listiny, pečeti, lovecké předměty a zbraně.

Raně gotická architektura benediktinského kláštera v Břevnově

Autor: Miroslav KOVÁŘ

Autor čtenáře podrobně provází cestou postupného poznávání raně gotické podoby kláštera. V důsledku barokní novostavby se z ní zachovala jen nepatrná torza, objevená a dokumentovaná archeologickými metodami, která autor propojuje s písemnými a ikonografickými prameny někdy s tradičními, někdy s novými výsledky. K novým výsledkům dospěl autor zejména při pokusu o poznání presbytáře klášterního kostela, který je vlastním těžištěm knihy. Ve snaze o rekonstrukci vzhledu a časového zařazení presbytáře vychází ze zpracování bohatého souboru architektonických článků, ze suti vyzdvížené řadou archeologických průzkumů Archeologického ústavu AV a pracovištěm NPÚ v hlavním městě Praze. Zevrubná charakteristika souboru a následné srovnávací analýzy se dotýkají neřešené problematiky vývojových řad klíčových tvaroslovných prvků raně gotické architektury na českém území.

Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě 2010.

Industriální dědictví a bydlení průmyslových aglomerací.

Editor: Alena BOROVCOVÁ

Každoroční sborník ostravského pracoviště byl v roce 2010 věnován technickým památkám. Jeho nejosáhlejší část tvoří odborné příspěvky, které zazněly v rámci semináře Hornické a dělnické kolonie; bydlení v průmyslových aglomeracích. Společným jmenovatelem všech je typický, ale stále živý fenomén průmyslového dědictví – zaměstnanecké bydlení. Složení druhého bloku sborníku aktuálně prezentuje rozmanitost problematiky spojené s industriálním dědictvím. Jeho obsahem jsou zprávy o výsledcích terénního průzkumu, akcích památkové obnovy či například o novém využití průmyslového komplexu.

Soupis nemovitých kulturních památek v Libereckém kraji, okres Liberec, A-Le

Autoři: Petra ŠTERNOVÁ a kol.

Územní odborné pracoviště v Liberci vydalo v roce 2010 první díl reprezentativního Soutisku nemovitých kulturních památek v Libereckém kraji, který zahrnuje zhruba polovinu okresu Liberec. Informace zde uvedené odrážejí aktuální stav památkového fondu po takzvané Obnově identifikace nemovitých kulturních památek České republiky (reidentifikaci). Soutisk, který vznikl v letech 2008–2010, si klade za cíl podrobně seznámit odbornou i širší veřejnost s památkami výše zmíněné poloviny libereckého okresu v 65 částech obcí řazených abecedně od Albrechtic u Frýdlantu po Letařovice. Každou popsanou památku charakterizuje slovní popis, aktuální fotodokumentace a zakres v mapě. Stejně tak i každou část obce představuje krátká anotace a historická mapa císařského otisku stabilního katastru.

Vitraje chrámu Nanebevzetí Panny Marie v Mostě

Autoři: Vít HONYS, Jiří BUREŠ

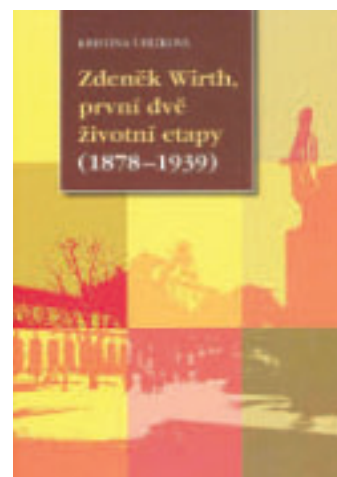
Publikace vznikla u příležitosti ukončeného restaurování a návratu po desetiletí demontovaných vitrajových oken přesunutého mosteckého děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie do původního prostoru památky. Stěžejní část publikace představuje katalog vitrajů z oken dolních obvodových kaplí kostela, které s ohledem na ochranu uměleckých exponátů v nich vystavených nemohly být po restaurování osazeny do původních oken, ale byly zpřístupněny v netradiční formě expozice na obvodové empoře. Koncepce obrazového katalogu je postavena na kontrastu mezi černobílou historickou fotodokumentací stavu před transferem kostela a fotomontáží představujícími restaurované vitraje v původních okenních otvorech.

Zdeněk Wirth: první dvě životní etapy (1878–1939)

Autor: Kristina UHLÍKOVÁ

Publikace se zabývá prvními dvěma životními etapami jedné z nevlivnějších osobností české kulturní historie první poloviny 20. století. Zdeněk Wirth významným způsobem zasáhl do domácího uměleckohistorického oboru, stal se jedním z nejaktivnějších propagátorů architektonické moderny v českém prostředí. V období první republiky měl díky své vysoké úřední funkci možnost ovlivňovat i další oblasti tehdejší československé kultury i vědy. Mnohvrstevný charakter Wirthovy činnosti umožnil klást si v předkládané publikaci nejen otázky týkající se bezprostředně jeho osobnosti, ale zamýšlet se rovněž nad celkovým vývojem domácí památkové péče a dějin umění ve sledovaném období.

Součástí publikace je bibliografie Wirthových publikovaných statí a knih a obrazová příloha.

Odborná periodika vydávaná Národním památkovým ústavem:

Monumentorum Custos. Časopis pro památky severozápadních Čech

Odborný recenzovaný časopis vychází jednou ročně, a to ve spolupráci územního odborného pracoviště v Ústí nad Labem a Filozofické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Jedná se o poměrně mladý časopis, první číslo vyšlo v roce 2009. Jeho cílem je popularizace památkové péče v oblasti severozápadních Čech, tedy v oblasti, která byla v nedávné minulosti v ochraně památek zásadním způsobem opomíjena. Obsah časopisu je zaměřen nejen na odborné stati a materiálové studie, ale přináší také seznámení s aktuální obnovou památkového fondu v daném regionu a s vývojem péče v nejdůležitějších plošně chráněných památkových územích. Cílem je také popularizace památek zpřístupněných veřejnosti.

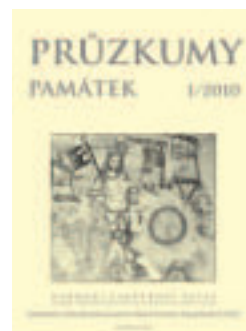

Památky středních Čech

Odborný časopis územního odborného pracoviště středních Čech v Praze, který vychází od roku 1985 dvakrát ročně. Články se soustředí na region středních Čech a Prahu. Obsahem příspěvků jsou jednak průzkumy různých druhů památek, jednak články s památkářskou tematikou a články metodické. Recenzenty příspěvků jsou členové redakční rady a další odborníci daného oboru. Každoročně vychází samostatná příloha časopisu – Ročenka, která shrnuje činnost středočeského územního odborného pracoviště v předešlém roce.

Průzkumy památek

Celostátní recenzované periodikum, které vydává od roku 1994 územní odborné pracoviště středních Čech v Praze ve spolupráci se Sdružením profesionálních pracovníků památkové péče dvakrát ročně. Časopis se stal uznávanou odbornou prezentací obsáhlých studií, materiálů i polemik k průzkumům různých druhů památek na celém území České republiky. Součástí každého příspěvku je vždy bohatá obrazová dokumentace. Každý ročník obsahuje bibliografii průzkumů památek v odborném tisku.

Staletá Praha

Staletá Praha je recenzovaný časopis pro národní kulturní dědictví, památkovou péči, archeologii a dějiny umění v Praze, zařazený na seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik v ČR. Toto multioborové periodikum se zaměřuje na historii a vývoj Prahy a informace o vydávaných pragensiích a navazuje na řadu stejnojmenných sborníků vydávaných odbornou organizací státní památkové péče od roku 1965. Časopis zveřejňuje dosud nepublikované vědecké texty z oblasti historie hlavního města z pohledu různých historických disciplín je určen nejen vědecké obci, ale i laické kulturní veřejnosti. Sborník má své webové stránky, kde jsou mimo jiné zveřejněny obsahy jednotlivých čísel a krátké anotace k článkům.

Zprávy památkové péče

Zprávy památkové péče jsou celostátním odborným oborovým recenzovaným periodikem vydávaným ústředním pracovištěm NPÚ, které vychází 6× ročně. Recenzenty příspěvků jsou zpravidla členové redakční rady a další vybraní specialisté. Časopis vychází od roku 1937 (od roku 2001 je rozšířen o webovou stránku) a je určen zejména profesionálním pracovníkům památkové péče, ale také specialistům ze souvisejících oborů, vlastníkům památek a milovníkům kulturního dědictví. Cílem časopisu je srozumitelnou formou publikovat nejzajímavější příspěvky ze všech oborů, které souvisejí s péčí o památky.

V. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu

ÚSTŘEDNÍ PRACOVISŤE

Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, fax: 257 533 527 / e-mail: up@up.npu.cz / www.npu.cz

Ústřední pracoviště řídí celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadá celá Česká republika. V jeho kompetenci je dohled a výkon odborné památkové péče na všech národních kulturních památkách včetně památek UNESCO.

Ústřední pracoviště zajišťuje vedení Ústředního seznamu kulturních památek včetně příslušných databází. Koordinuje digitalizaci oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravuje vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch, které jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, a poskytuje širokou součinnost jednotlivým územním odborným pracovištím pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravuje rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu.

Ústřední pracoviště rovněž organizuje oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol.

Ústřední pracoviště mělo v roce 2010 ve správě soubor palácových zahrad pod Pražským hradem.

Palácové zahrady pod Pražským hradem

Palácové zahrady pod Pražským hradem se rozkládají na jižním svahu hradčanského návrší a jsou spojnicí mezi Pražským hradem a Malou Stranou. Komplex zahrnuje celkem pět zahrad – Ledeburskou, Malou a Velkou Pálffyovskou, Kolowratskou a Malou Fürstenberskou. Vznikly v průběhu 18. století, na jejich výzdobě se podíleli významní umělci doby českého baroka a raného klasicismu. Množstvím teras, pavilonů, oranžerií a glorií připomínají italské renesanční zahrady.

Po mnoha proměnách, zpusnutí a ne vždy šetrných rekonstrukcích byly zahrady počátkem 80. let 20. století na pokraji úplné zkázy. Jejich rehabilitace, představující jeden z nejkompexnějších a odborně nejnáročnějších úkolů, který musela česká památková péče v 90. letech minulého století řešit, byla dokončena v roce 2000.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

Na Perštýně 12, 110 00 Praha 1 – Staré Město

tel.: 234 653 111, fax: 234 653 119 / e-mail: praha@praha.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze má působnost v celém rozsahu Velké Prahy. V jeho spádovém území se nachází 2 084 nemovitých památek, 3 památkové rezervace, 7 vesnických památkových zón, 10 městských památkových zón. Pražská památková rezervace leží v historickém středu hlavního města a svou výměrou 866 ha představuje největší městskou památkovou rezervaci v České republice. Její celosvětový význam podtrhl zápis na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1992. Vzhledem k rozloze tohoto území a bohatství jeho památkového fondu náleží agenda pracoviště dlouhodobě k nejrozsáhlejším v rámci celého NPÚ. Počet zaevidovaných podání za rok 2010 činil 15 398 spisů.

Územní pracoviště nespravuje žádnou památku, ale vykonává odborný dohled a spolupracuje při realizaci obnovy památek v souladu se závaznými stanovisky.

Profil územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze výrazným způsobem spoluvytváří jeho odbor archeologie. Činnost celého odboru je kvalitně prezentována na adrese www.archeopraha.cz.

Mezi nejvýznamnější obnovy a archeologické výzkumy roku 2010 patřily:

Rekonstrukce Bílkovy vily v Praze 6

Vila s ateliérem byla postavena podle návrhu sochaře a architekta Františka Bílka (1872–1941), jednoho z nejvýraznějších představitelů expresivního pojetí secesního symbolismu. V září 2010 byla po dvou letech dokončena celková obnova této reprezentativní vily, která nadále slouží jako výstavní prostor Galerie hl. města Prahy, a je zde umístěna umělecká sbírka Františka Bílka. Práce spočívaly především v zavedení moderních technologií do budovy pro potřeby galerijního provozu a posléze v restaurátorských pracích, které se

plně snažily respektovat původní stav domu z období, kdy zde žil a tvořil významný český umělec František Bílek. Rekonstrukce se dočkala i přilehlá zahrada.

Výzkum pozůstatků Juditina mostu

Mezi dlouhodobě probíhající interní projekty územního odborného pracoviště v hlavním městě Praze patří společný projekt odboru archeologie a památkové péče zaměřený na průzkum a dokumentaci pozůstatků Juditina mostu, který představoval jedno z největších technických děl románského období na našem území.

V letech 2008–2010 podnikli pracovníci ústavu ve spolupráci s Poříčním oddělem Policie České republiky a potápěči z agentury Kapr Divers opakované zkoumání části vltavského dna severně od Karlova mostu v místech původní trasy Juditina mostu. Na několika místech byla zjištěna torza zdiva, nedaleko od břehu Kampy bylo nalezeno torzo dřevěného základového roštu. Nálezy byly pod vodou částečně zdokumentovány fotograficky, pozice dubového roštu byla geodeticky zaměřena. Byly odebrány dva vzorky pro dendrochronologickou analýzu, podle níž vzorek z roštu odpovídá době stavby Juditina mostu, vzorek z jedné piloty lze řadit k období po dokončení této stavby. S pokračováním průzkumu se počítá i v dalších letech. Průzkum byl prezentován 7. 9. 2010 na přednášce *Podvodní průzkum základů Juditina mostu v Praze* v rámci vzdělávacího cyklu NPÚ *Památky trochu jinak*.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3

tel.: 274 008 111, fax: 274 008 112 / e-mail: podatelna@stc.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze má působnost ve Středočeském kraji. V jeho spádovém území se nachází 4 280 nemovitých památek, 15 památkových rezervací (2 městské, 10 vesnických, 3 archeologické, 62 památkových zón (34 městských, 26 vesnických, 2 krajinné)). Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsána 1 památka (Kutná Hora, důlní díla a část historického jádra).

Pracoviště hospodaří se svěřeným státním majetkem, který představuje 14 hradů, zámků a dalších památek na území Středočeského kraje. Úkolem pracoviště je kromě zajišťování správy a údržby především prezentace těchto objektů formou veřejně přístupných expozic, speciálních programů pro různé skupiny návštěvníků i široké nabídky kulturních akcí.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Březnice (zámek)

tel.: 318 682 179 / e-mail: breznice@stc.npu.cz

www.zamek-breznice.cz

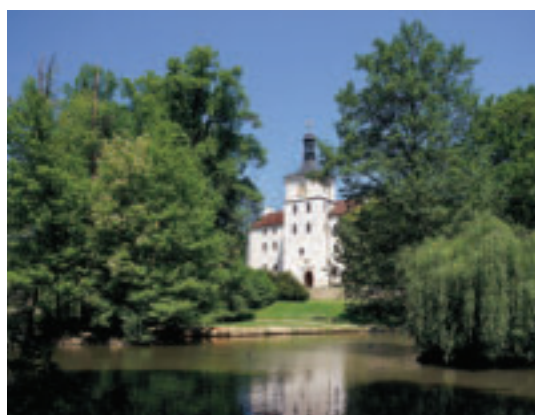
Renesanční zámek, který vznikl přestavbou středověké tvrze. V jeho interiérech se nachází nejstarší dochovaný knihovný sál v Čechách – takzvaná Lokšanská knihovna z roku 1558.

I. návštěvní okruh: rodové galerie, renesanční jídelna, barokní, rokokové a empírové sály

II. návštěvní okruh: zbrojnice, Hodovní sál, Lokšanská knihovna

III. návštěvní okruh: zámecká kaple

Galerie Ludvíka Kuby

Hamousův statek ve Zbečně (selská usedlost)

viz Křivoklát

Selská usedlost s roubeným obytným domem, zděnými chlévy, stájemi se sýpkou, stodolou, černou kuchyní a výměnkem. Dějiny statku sahají do přelomu 16. a 17. století.

Prohlídka je možná samostatně nebo s průvodcem.

Hořovice (zámek)

tel.: 311 512 479 / e-mail: horovice@stc.npu.cz

www.zamek-horovice.cz

Původně barokní stavba rodu Vrbnů, upravovaná v 19. století, sídlo posledního hessenského kurfiřta.

I. návštěvní okruh: reprezentační prostory

II. návštěvní okruh: soukromá apartmá

III. návštěvní okruh: Hry a hračky malých aristokratů
Hudba bez hudebníků – výstava hracích strojů

Karlštejn (hrad)

tel.: 311 681 617 / e-mail: karlstejn@stc.npu.cz / www.hrad-karlstejn.cz

Nejvýznamnější český hrad krále a císaře Karla IV., místo uložení českých a říšských korunovačních klenotů. Dnešní podobu hradu vtiskla puristická přestavba z 19. století vedená Josefem Mockerem.

I. návštěvní okruh: historické interiéry dvou pater Císařského paláce a spodních podlaží

Mariánské věže s cenným vybavením ze 14.–19. století

II. návštěvní okruh: Císařský palác, horní patro Mariánské věže a Velké věže s kaplí sv. Kříže

Konopiště (zámek)

tel.: 317 721 366 / e-mail: konopiste@stc.npu.cz / www.zamek-konopiste.cz

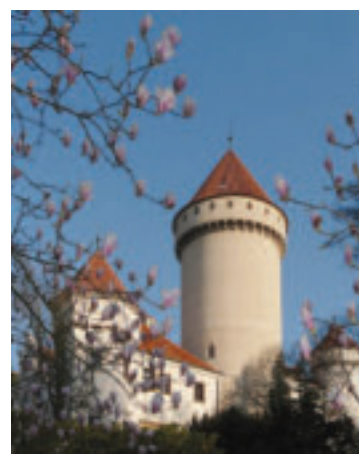
Původně hrad ze 13. století založený po vzoru francouzských kastelů, dnes zámek spojený se svým posledním šlechtickým majitelem Františkem Ferdinandem d'Este.

I. návštěvní okruh: salony jižního křídla zámku

II. návštěvní okruh: salony severního křídla zámku

III. návštěvní okruh: soukromé pokoje Františka Ferdinanda d'Este a jeho rodiny

Muzeum sv. Jiří; střelnice; výstava *Od Sarajeva k velké válce*; skleníky v Růžové zahradě

Krakovec (hrad)

tel.: 313 549 302

e-mail: krakovec@stc.npu.cz

www.hrad-krakovec.cz

Hrad křivoklátského purkrabí Jíry z Roztok patří k nejlépe dochovaným a nejcenějším stavbám doby předhusitské. Jde o místo posledního pobytu Jana Husa před odchodem do Kostnice.

Prohlídka hradního areálu je možná samostatně nebo s průvodcem.

Křivoklát (hrad)

tel.: 313 558 440 / e-mail: krivoklat@stc.npu.cz / www.krivoklat.cz

Jeden z nejvýznamnějších a nejstarších českých hradů. Původně lovecký a reprezentativní hrad přemyslovských knížat a králů, přestavěný zejména v pozdní gotice.

I. návštěvní okruh: gotické paláce

II. návštěvní okruh: prohlídka celého hradu

Velká věž a hradební obranný systém – samostatná prohlídka bez průvodce

I. návštěvní okruh: historické interiéry

II. návštěvní okruh: zámecké divadlo

Lapidárium barokních soch v kostele tří králů a v kapli sv. Anny

Mníšek pod Brdy (zámek)

tel.: 318 590 261 / e-mail: mnisek@stc.npu.cz

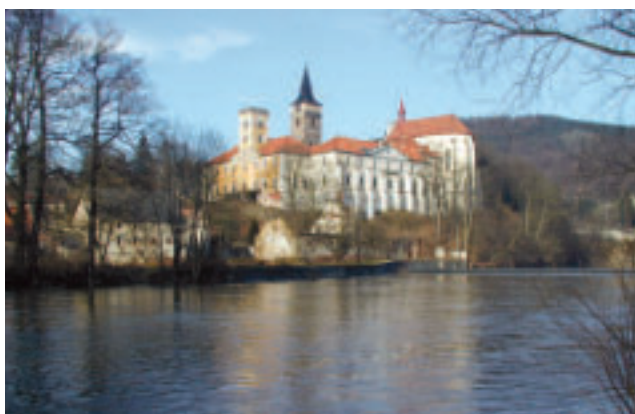
www.zamek-mnisek.cz

Zámek prošel řadou stavebních úprav, současnou podobu mu dala přestavba z počátku 20. století, přesto si ve své hmotě udržel impozantně barokní formu.

I. návštěvní okruh: historické interiéry – bydlení šlechty na počátku 20. století

II. návštěvní okruh: soukromé pokoje posledních majitelů

Dětské prohlídky

Mnichovo Hradiště (zámek)

tel.: 326 773 098 / e-mail: mhradiste@stc.npu.cz

www.mnichovo-hradiste.cz

Barokní zámek rodu Valdštejnů s mimořádně bohatou interiérovou výbavou s atmosférou 18. století.

Sázava (klášter)

tel.: 327 321 177 / e-mail: sazava@stc.npu.cz

www.klaster-sazava.cz

Jeden z nejstarších benediktinských klášterů v Čechách, křižovatka západní a východní kultury, slovanské i latinské zbožnosti.

Prohlídka areálu bývalého kláštera – severní zahrada, torzo gotického trojlodí, barokní kostel sv. Prokopa, prelatúra, kapitulní síň

Expozice *Staroslověnská Sázava*

Točník a Žebrák (hrady)

tel./fax: 311 533 202

e-mail: tocnik@stc.npu.cz

www.tocnik.com

Působivá dvojice královských hradů, spjatá zejména s osobou Václava IV., reprezentuje vysokou úroveň předhusitské architektury.

Točník: prohlídka hradního areálu; královský palác, kaple

Žebrák: prohlídka věže a torza paláce

Veltrusy (zámek a park)

tel.: 315 781 146

e-mail: veltrusy@stc.npu.cz

www.zamek-veltrusy.cz

Barokní letní sídlo rodu Chotků s přírodně-krajinářským parkem typu okrasného statku s lužním lesem, vodním kanálem s mnoha slepými rameny, alejemi, sochami a pavilony.

Výstava: *Jak se opravuje památka*

Cyklotrasa: okruh s výkladem po vybraných architektonických a přírodních zajímavostech parku

Prohlídka historických skleníků a zahrady s průvodcem

Výstava historických kočárů

Sezónní výstavy

Žleby (zámek)

tel./fax: 327 398 121

e-mail: zleby@stc.npu.cz

www.zamek-zleby.cz

Původně gotický hrad prošel řadou přestaveb, Vincenc Karel Auersperg mu vtiskl dnešní romantickou podobu ve stylu anglické neogotiky.

I. návštěvní okruh: reprezentační sály a salony východního a jižního křídla, zbrojnice, kaple, zámecká kuchyně, arkádové ochozy a nádvoří

II. návštěvní okruh: interiéry západního křídla a hospodářské budovy předzámčí, soukromé pokoje knížecí rezidence, Velká věž, hradní sklepení, zámecké divadlo

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Přemysla Otakara II. 34 / 370 21 České Budějovice

tel.: 386 356 921, fax: 386 359 386 / e-mail: budejovice@budejovice.npu.cz / www.npu-cb.eu

Českobudějovické územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu je vědeckovýzkumnou institucí, která se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Jihočeského kraje. K 31. 12. 2010 se na území působnosti pracoviště nacházelo 5 506 nemovitých památek, 196 368 movitých památek a inventárních položek mobiliárních fondů státních památkových objektů, 33 národních kulturních památek, 7 městských památkových rezervací, 16 vesnických památkových rezervací, 25 městských památkových zón, 55 vesnických památkových zón a 5 krajinných památkových zón. Na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO byly z Jihočeského kraje zapsány dvě lokality: historické jádro Českého Krumlova a vesnice Holašovice. Mezi hlavní specializace pracoviště náleží zejména tyto aktivity: systematická příprava odborných podkladů pro územní plošnou ochranu, precizace nových přístupů k dokumentaci památek, odborně zaměřená ediční činnost, příprava didaktických programů přibližujících památkový fond školním skupinám a rodinám s dětmi či pilotní projekty zimních prohlídkových tras.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Červená Lhota (zámek)

tel.: 384 384 228

e-mail: cervenalhota@budejovice.npu.cz

www.zamek-cervenalhota.eu

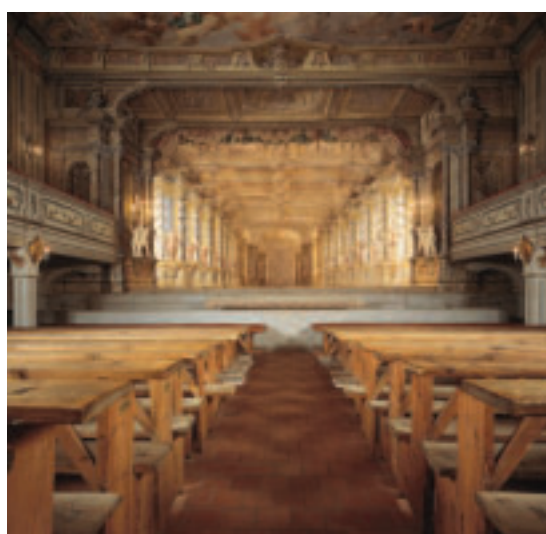
Při renesančních úpravách gotické tvrze vznikl zámek obklopený rybníkem, v letech 1901–1910 zámek prošel rekonstrukcí. V posledním období zde byla zrevidována interiérová instalace a otevřena nová prohlídková trasa v podkroví.

Český Krumlov (hrad, zámek, památka UNESCO)

tel.: 380 704 721 / e-mail: ceskykrumlov@budejovice.npu.cz / www.zamek-ceskykrumlov.eu

Jeden z největších památkových areálů v ČR obsahuje velké množství gotických, renesančních, barokních i klasicistních konstrukcí či unikátní barokní zámecké divadlo.

Dačice (zámek)

tel.: 384 420 246 / e-mail: dacice@budejovice.npu.cz

www.zamek-dacice.eu

Čtyřkřídlový zámek zbudovaný v 16. století a zásadně upravený v letech 1832–1833 ve východním křídle obsahuje monumentální empírově upravenou schodišťovou halu.

Hluboká (zámek)

tel.: 387 843 911

e-mail: hluboka@budejovice.npu.cz

www.zamek-hluboka.eu

Dnešní podobu zámek získal rozsáhlou přestavbou v letech 1839–1871. Zpřístupněné interiéry zahrnují jak reprezentační prostory s uměleckými sbírkami, soukromé apartmány, tak zámecké zázemí včetně bohatě vybavené kuchyně.

Jindřichův Hradec (hrad, zámek)

tel.: 384 321 279 / e-mail: jindrichuvhradec@budejovice.npu.cz / www.zamek-jindrichuvhradec.eu

Středověký a raně novověký rozkvět sídla souvisel se stavebními aktivitami a významným uměleckým a kulturním mecenátem pánů z Hradce.

Kratochvíle (zámek)

tel.: 388 324 380

e-mail: kratochvile@budejovice.npu.cz

www.zamek-kratochvile.eu

Jedna z nejkrásnějších renesančních staveb střední Evropy, situovaná v malebné krajině mezi lesy, pastvinami a rybníky. V poslední době je nákladně restaurován a vybaven novou prohlídkovou trasou.

Landštejn (hrad)

tel.: 384 498 580

e-mail: landstejn@budejovice.npu.cz

www.hrad-landstejn.eu

Jedna z nejzachovalejších ukázek středověkého fortifikačního systému. v Čechách ojedinělá je nejstarší románská část hradu s palácem vestavěným mezi dvě obranné věže.

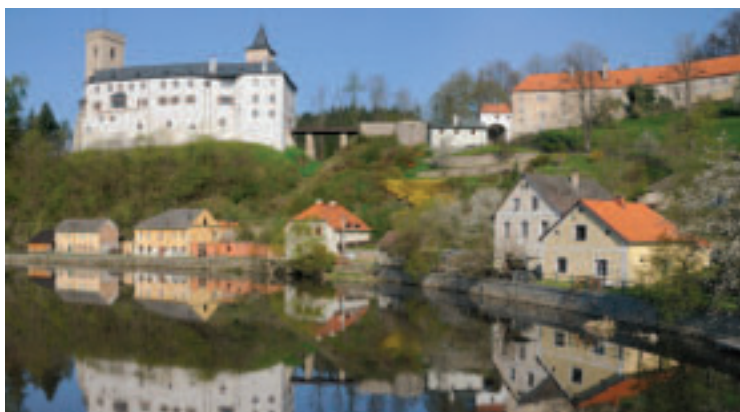
Nové Hrady (hrad)

tel.: 386 362 135

e-mail: novehrady@budejovice.npu.cz

www.hrad-novehrady.eu

Gotický hrad z konce 13. století, výrazně upravený v 19. století. V okolí se nalézá malebné Terezino údolí se vzácnými dřevinami, umělým vodopádem a dekorativními stavbami.

Rožmberk (hrad)

tel.: 380 749 838

e-mail: rozemberk@budejovice.npu.cz

www.hrad-rozemberk.eu

Jeden z nejstarších hradů jižních Čech tvoří působivou dominantu šumavské krajiny při horním toku Vltavy. V letech 1840–1857 zde byla provedena důkladná přestavba v duchu romantické gotiky.

Třeboň (zámek)

tel.: 384 721 193

e-mail: trebon@budejovice.npu.cz

www.zamek-trebon.eu

Renesanční zámek situovaný kolem čtvercového nádvoří, obklopený anglickým parkem a městem. Poslední sídlo Petra Voka z Rožmberka a místo působnosti rudolfinských alchymistů.

Schwarzenberská hrobka Domanín

viz Třeboň

Dvoupodlažní novogotická stavba ve tvaru pravidelného šestiúhelníku s předsunutou věží a s majestátním oboustranným schodištěm obklopená anglickým parkem. Uvnitř jsou uloženy ostatky 27 členů primogeniturní větve rodu Schwarzenbergů.

Zlatá Koruna (klášter)

tel.: 380 743 126

e-mail: zlatakoruna@budejovice.npu.cz

www.klaster-zlatakoruna.eu

Významná gotická architektura byla v baroku znovu naplněna duchovním a uměleckým životem. V objektech je provozována prohlídková trasa připomínající klášterní dějiny a literární expozice zaměřená na školní skupiny.

Zvíkov (hrad)

tel.: 382 285 676

e-mail: zvikov@budejovice.npu.cz

www.hrad-zvikov.eu

Původně královský hrad, vypínající se nad hladinou Vltavy dnes vzduté Orlickou přehradou, patří mezi klenoty české raně gotické architektury.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PLZNI

Prešovská 7/171, 306 37 Plzeň / tel.: 377 360 911, fax: 377 360 953 / e-mail: sekretariat@plzen.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Plzni vykonává činnost na základě rozhodnutí Ministerstva kultury České republiky o splnutí dosavadních státních příspěvkových organizací zřízených Ministerstvem kultury na úseku státní památkové péče v Národní památkový ústav, a to od 1. 1. 2003. Působí v Plzeňském kraji, který tvoří okresy: Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Horšovský Týn (hrad a zámek)

tel.: 379 423 111

e-mail: horsovskytyn@plzen.npu.cz

www.horsovsky-tyn.cz

Původní biskupský hrad, založený před polovinou 13. století, byl přestavěn na monumentální renesanční sídlo. Se svými šesti prohlídkovými okruhy patří k nejvíce zpřístupněným objektům v České republice.

Nejdůležitějším kulturním programem byl 3. ročník mezinárodního filmového festivalu *Juniorfest* a s ním související výstava věnovaná televiznímu seriálu *Arabela*.

Kladruby u Stříbra – Pozorka (klášter)

tel.: 374 631 773

e-mail: kladruby@plzen.npu.cz

kladruby.euweb.cz

Klášter benediktinů založený ve 12. století knížetem Vladislavem I. Dominantou areálu je opatský chrám, přestavěný Janem Blažejem Santinim ve stylu české barokní gotiky.

Noční prohlídky zvané *Benediktinské dny* byly v červenci zpestřeny divadelními scénkami, které návštěvníky přenesly do doby přestavby klášterního kostela a stavby nového konventu.

Kozel (zámek)

tel.: 377 969 040

e-mail: kozel@plzen.npu.cz

www.zamek-kozel.cz,

www.zamek-kozel.eu

Klasicistní lovecký zámek s rozsáhlým přírodně-krajinářským parkem. Zámek se zaměřuje i na konferenční turistiku a je certifikován jako přístupný pro vozíčkáře.

Na Kozlu proběhl cyklus koncertů veřejnosti dobře známých interpretů (například J. Stivín, V. Hudeček, Spiritál kvintet) a uskutečnila se tu výstava plastik sochaře O. Zoubka a grafik J. Válové.

Manětín (zámek)

tel.: 373 392 283 / e-mail: manetin@plzen.npu.cz

www.zamek-manetin.cz

Barokní perla západních Čech – zámek Manětín s přilehlým parkem. Interiéry představují rozsáhlou expozici s barokním mobiliářem a unikátní kolekci 13 obrazů zámeckého služebnictva.

Kulturní nabídka zahrnovala především koncerty vážné hudby, na kterých účinkovala umělecká tělesa špičkové kvality (Pražské kytarové kvarteto, Quartetto Telemann, Kühnův dětský sbor).

Nebílový (zámek)

tel.: 377 917 090

e-mail: nebilovy@plzen.npu.cz

www.zamek-nebilovy.cz

Nebílovský zámek je příkladem čisté, vídeňsky orientované barokní zámecké architektury. V zadním křídle se nachází proslulý Taneční sál s unikátními malbami od A. Tuvory.

V červenci bylo zámecké nádvoří dějištěm 5. ročníku festivalu *Nebílovské divadelní léto*. Taneční sál v září hostil koncert v rámci 18. ročníku festivalu *Haydnovy hudební slavnosti*.

Plasy (klášter)

tel.: 373 322 174 / e-mail: plasy@plzen.npu.cz / www.klaster-plasy.cz

Cisterciácký klášter, založený již roku 1144, byl barokně přestavěn architekty Santinim a Matheyem. Konventní budova je vystavěna na 5 100 dubových pilotech, které zpevňují zdejší bažinatý podklad.

V roce 2010 byl zpřístupněn kostel Nanebevzetí Panny Marie a do provozu uveden Studijní depozitář mobiliárních fondů (více viz strana 27). Znovu otevřena byla galerie malířské rodiny Strettiů.

Rabí (hrad)

tel.: 376 596 235 / e-mail: rabi@plzen.npu.cz

www.rabi.cz

Nejrozsáhlejší hradní zřícenina v Čechách s jedním z nejvyspělejších obranných systémů své doby v Evropě. Součástí areálu je i pozdně gotický kostel Nejsvětější Trojice.

Vyvrcholením letní sezóny byly středověké slavnosti plné divadelních, šermířských i tanečních vystoupení. Netradiční zvláštností je včelnice v hradním příkopu.

Švihov (hrad)

tel.: 376 393 378

e-mail: svihov@plzen.npu.cz

www.hradsvihov.cz

Pozdně gotický vodní hrad vybudovaný na přelomu 15. a 16. století na místě bývalé tvrze, zřejmě podle plánu Benedikta Rejta.

V rámci Mezinárodního dne památek byl mimořádně zpřístupněn sál v severním paláci, kde je uchováván renesanční kazetový strop ze zámku Dobrovice.

Velhartice (hrad)

tel.: 376 583 315

e-mail: velhartice@plzen.npu.cz

www.hradvelhartice.cz

Romantický šumavský hrad pana Buška z Velhartic, komořího císaře Karla IV., je unikátní svým neobvyklým obranným systémem v podobě kamenného mostu mezi palácem a donjonem.

V rámci zářijového programu *Buš-kova číše* byl veřejnosti představen funkční model obléhacího stroje nazývaného trebuchet.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V LOKTI

Kostelní 81, 357 33 Locket / tel.: 352 684 796, fax: 352 684 814 / e-mail: sekretariat@loket.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Lokti má působnost v Karlovarském kraji. Na tomto území se nachází 1 384 nemovitých památek, 6 památkových rezervací a 20 památkových zón. V přímé správě pracoviště jsou 4 státní památkové objekty, z nichž jsou 3 zpřístupněny veřejnosti.

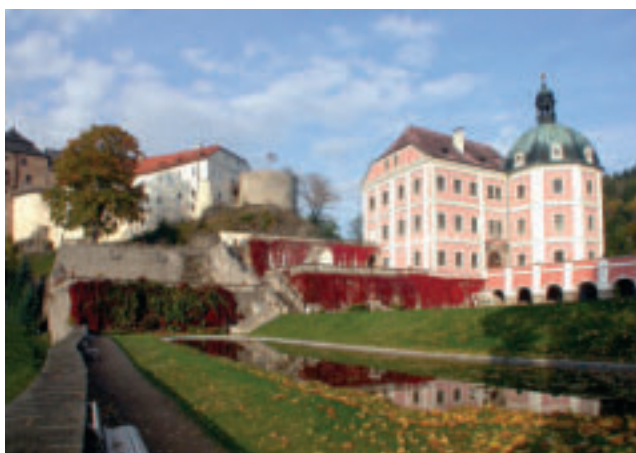
Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bečov nad Teplou (hrad, zámek)

tel./fax: 353 999 394 / e-mail: becov@loket.npu.cz

www.zamek-becov.cz

Zámecký a hradní areál v Bečově nad Teplou tvoří svým dochovaným gotickým hradem pánů z Oseka z počátku 14. století, upravovaným renesančním Pluhovským palácem a barokním zámek Questenberků z 18. století unikátní architektonický celek. V roce 1985 byl pod podlahou hradní kaple za dramatických okolností objeven relikviář sv. Maura. Jde o unikátní románskou zlatnickou památku z počátku 13. století, kterou odborníci řadí významem hned za korunovační klenoty.

Rok 2010 proběhl ve znamení oslav 25. výročí objevení relikviáře sv. Maura. Nejvýznamnější událostí roku pak byla návštěva manželek prezidentů zemí Visegrádské čtyřky 6. 11. 2010 (více viz strana 24).

Kynžvart (zámek)

tel./fax: 354 691 269 / e-mail: kynzvalt@loket.npu.cz / www.zamek-kynzvalt.eu

Rakouský státní kancléř Clemens W. L. kníže von Metternich-Winneburg (1773–1859) soustředil do svého kabinetu kuriozit a zámecké knihovny na zámku Kynžvart obrovské množství sbírkových předmětů. Mezi tisíci exponáty jsou například osobní předměty královny Marie Antoinetty, císařovny Marie Terezie, císaře Napoleona a mnoha dalších osobností, archeologické vykopávky z Pompejí, dvě staroegyptské mumie, desítky zbraní i nejstarší optické a měřicí přístroje či sbírka posledního chebského kata Karla Husa. Numizmatická sbírka 11 000 mincí obsahuje i 2 000 vzácných mincí antických. Zámek Kynžvart byl zapsán na seznam Evropského dědictví.

3. 11. 2010 byl na zámku Kynžvart slavnostně přivítán tři a půl milióny návštěvníků.

Valeč (zámek)

tel.: 353 399 731

e-mail: valec@loket.npu.cz

www.zamek-valec.cz

částečně zpřístupněná památka,

park otevřen celoročně

Zámek s částečně dochovaným unikátním barokním parkem s množstvím plastik z dílny Matyáše Bernarda Brauna, teatro-nem, iluzivními branami, letohrádkem a pozůstatky barokních kaskád. Součástí areálu je také barokní skvost – kostel a sloup Nejsvětější Trojice. V současné době prochází celý areál rozsáhlou rekonstrukcí, park je však veřejnosti přístupný celoročně. Ve dnech 6.–8. 8. 2010 se v zámeckém parku konal již 5. ročník open-air festivalu *Povaleč*. Tato akce zaznamenává výrazný nárůst zájmu široké veřejnosti.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Masarykova 633, 400 01 Ústí nad Labem / doručovací adresa: P. O. Box č. 11, 403 40 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800, fax: 472 704 888 / e-mail: usti@usti.npu.cz / www.npu.cz

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem je státní příspěvkovou organizací, která má působnost na území Ústeckého kraje. Byl zřízen s účinností od 1. 1. 2003 na dobu neurčitou podle zákona, rozhodnutím Ministerstva kultury ČR. Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem přímo spravuje 15 objektů ve vlastnictví ČR, 11 z nich je zpřístupněno veřejnosti. Rotundu sv. Jiří na Řípu prezentuje na základě smlouvy.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Benešov nad Ploučnicí (zámek)

tel./fax: 412 586 795

e-mail: zamek.benesov@usti.npu.cz

www.zamek-benesov.cz

V Benešově nad Ploučnicí se dochoval ojedinělý komplex renesančních zámeckých budov s přilehlým farním kostelem. Jejich podoba dodnes připomíná saský šlechtický rod Salhausenů, s nímž je spojován největší rozkvet města v 16. století a fenomén takzvané saské renesance.

V roce 2010 se jako každý rok uskutečnil třídenní *Benešovský slunovrat*, na zámku se pravidelně konaly noční

prohlídky, v projektu Oživilé památky – zámecké zahrady proběhl edukativní program pro děti.

Duchcov (zámek)

tel./fax: 417 835 301 / e-mail: zamek.duchcov@usti.npu.cz

www.zamek-duchcov.cz

Duchcovský zámek dal v letech 1675–1685 vystavět Jan Bedřich z Valdštejna podle plánů Jeana Baptisty Matheye na místě staršího lobkovického sídla. K vidění je Valdštejnská rodová galerie, expozice věnovaná zámeckému personálu a interiéry připomínající zdejší pobyt Giacoma Casanovy, který na zámku strávil poslední léta života a napsal zde mimo jiné své proslulé Paměti. Na zámku se konaly jako každý rok *Casanovské slavnosti*, pěvecká soutěž *Růže od Casanovy* a čtyři sezónní výstavy.

Házmburk (hrad)

tel./fax: 606 175 052 / e-mail: hrad.hazmburk@usti.npu.cz

www.hrad-hazmburk.cz

Hrad vybudovali kolem roku 1250 Lichtenburkové. Později ho získal český král Jan Lucemburský a Zajícové z Házmburku, kteří patřili zvláště ve 14. a 15. století k nejmocnějším rodům v království. Jejich hrad byl významnou oporou krále a církve. Od konce 15. století jeho význam upadal, zašlou slávu dnes připomíná pouze malebná zřícenina.

V roce 2010 na Házmburku proběhl *Středověký den* zaměřený na dřívější život na hradě, *Dětský den*, velikonoční výstava a výstava fotografií.

Jezeří (zámek)

tel./fax: 476 734 338 / e-mail: krejcova@usti.npu.cz,
zamek.jezeri@usti.npu.cz / www.zamek-jezeri.cz
částečně zpřístupněno

Středověký hrad Eisenberg přeměnil v renesanční zámek Mikuláš Hochhauser z Hochhausu v polovině 16. století. Dnešní barokní podobu mu dali pozdější majitelé Lobkovicové. V minulém století měl být zlikvidován kvůli důlní činnosti, ale v roce 1987 byl zachráněn díky dobře organizované kampani.

V roce 2010 byla v zámecké kočárovně prezentována

výstava kočárů, saní a zemědělských strojů a nástrojů, v zámecké stříbrnici byly vystaveny lebky zvířat z celého světa.

Krásný dvůr (zámek)

tel.: 415 210 036 / e-mail: zamek.krasnydvur@usti.npu.cz / www.krasny-dvur.cz

Původně renesanční tvrz z poloviny 16. století nechal v letech 1720–1724 tehdejší majitel František Josef Černín přestavět ve stylu vrcholného baroka. V letech 1788–1793 založil Jan Rudolf Černín rozsáhlý anglický park, první svého druhu v Čechách.

V roce 2010 na zámku probíhaly oživé prohlídky s historickými postavami, řada koncertů, výstav a divadelních představení, po letech byla opět otevřena zámecká kavárna.

Libochovice (zámek)

tel./fax: 416 591 443

e-mail: zamek.libochovice@usti.npu.cz
www.zamek-libochovice.cz

Zámek stojí na místě starší gotické tvrze, kterou nechal v letech 1560–1564 Jan z Lobkovic přestavět na renesanční zámek. Pozdější majitel Gundakar z Dietrichštejna ho pak nechal v letech 1682–1690 přestavět barokně. Zámek je významný také jako rodiště českého vědce Jana Evangelisty Purkyně.

V roce 2010 byla na zámku každoroční výstava bonsajů, akce *Strašidelná sklepení* či *Dětský den*.

Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie

tel.: 476 707 364 / e-mail: kostel.most@usti.npu.cz

www.kostel-most.cz

Základní kámen kostela byl položen v roce 1517, stavba se protáhla hluboko za polovinu 16. století. V roce 1975 byl kostel kvůli těžbě uhlí unikátním technickým řešením po kolejích přesunut na nové místo.

V interiéru kostela je instalována expozice gotického a renesančního umění severozápadních Čech, na empoře byly v roce 2010 expozičně uplatněny vitraje z ochozových kaplí, které byly do té doby uloženy v depozitáři. V suterénu je moderní výstavní prostor Státní galerie výtvarného umění.

Ploskovice (zámek)

tel./fax: 416 749 092

e-mail: zamek.ploskovice@usti.npu.cz

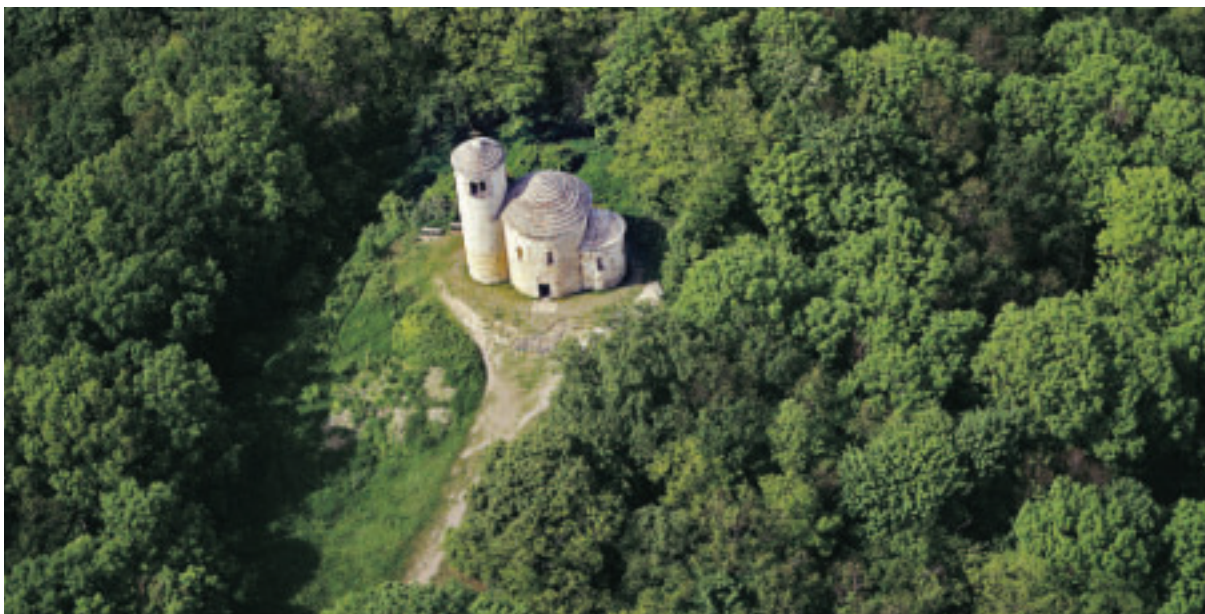
www.zamek-ploskovice.cz

Současný zámek nechala vybudovat v letech 1720–1730 ve

stylu vrcholného baroka princezna Anna Marie Františka Toskánská z rodu vévodů Sasko-Lauenburských. Od roku 1849 se stává letním sídlem odstoupivšího rakouského císaře Ferdinanda I. Habsburského, posledního českého korunovaného krále.

V roce 2010 na zámku probíhaly mimo jiné *Prohlídky s princeznou*, cyklus pro děti *Pojďte s námi do pohádky*, divadelní večer pod širým nebem, keramické trhy, akce *Zámecké interiéry a vánoce* a výstavy obrazů a fotografií.

Říp – rotunda sv. Jiří

tel.: 724 663 757 / e-mail: zamek.libochovice@usti.npu.cz / www.zamek-libochovice.cz

Říp je nej památnější českou horou a trvalým symbolem našich národních dějin. Na vrcholu kopce stojí o samotě románská rotunda, obnovená v roce 1126 na věčnou paměť vítězství knížete Soběslava I. nad římským císařem Lotharem v bitvě u pohraničního Chlumce. Rotunda s polokruhovou apsidou a válcovou západní věží završuje a uzavírá vývoj podobných staveb v Čechách. Již od 16. století se zde koná tradiční jarní pouť k uctění svátku sv. Jiří.

Velké Březno (zámek)

tel./fax: 475 228 331

e-mail: zamek.velkebrezno@usti.npu.cz

www.zamek-vbrezno.cz

Roku 1841 získal Velké Březno hrabě Karel Chotek, který zde v následujícím roce začal budovat nový zámek v podobě empírové vily, který je jednou z nejmladších feudálních staveb v Čechách. V období po roce 1885 byl přestavěn v romantickém novorenesančním slohu.

Během roku 2010 na zámku probíhaly prohlídky v kostýmech, divadelní představení o dobových

událostech na zámku, vinné trhy za účasti moravských a českých vinařů, zámek byl centrem srazu automobilových veteránů.

Zubrnice – soubor lidové architektury

tel.: 475 228 267

e-mail: skanzen.zubrnice@usti.npu.cz

www.zubrnice.cz

Soubor lidové architektury v Zubrnících je nejmladším skanzenem v České republice. Od roku 1988 je veřejnosti zpřístupněna roubená zemědělská usedlost s interiérovými a exteriérovými expozicemi, dalšími expozicemi jsou vesnická škola, starý obchod, v kostele sv. Máří Magdaleny se konají pravidelné výstavy.

V roce 2010 proběhly edukativní akce pro školky, jarmark či tradiční vesnická zabíjačka.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V LIBERCI

Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec 1 / tel.: 485 222 411, fax: 485 222 420 / e-mail: liberec@liberec.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Liberci má působnost v Libereckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 2 248 nemovitých kulturních památek, 1 410 movitých kulturních památek, 8 vesnických památkových rezervací, 15 městských památkových zón, 10 vesnických památkových zón a 2 krajinné památkové zóny.

V přímé správě pracoviště je 8 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bezděz (hrad)

tel./fax: 487 873 131

e-mail: bezdez@liberec.npu.cz

www.hrad-bezdez.eu

Královský hrad se stal krátce po smrti samotného zakladatele Přemysla Otakara II. vězením jeho sedmiletého syna Václava a ovdovělé královny Kunhuty. Oba sem převezl v noci z 25. na 26. 1. 1279 králevicův poručník a strýc Ota Braniborský. V květnu 2010 byla v Purkrabském paláci slavnostně zpřístupněna výstava o fiktivní literární postavě, správci hradu Bezdězu Oldřichovi z Chlumu, známém z románů Pavla Vondrušky.

Frýdlant (hrad, zámek)

tel.: 482 312 130 / e-mail: frydlant@liberec.npu.cz

www.zamek-frydlant.cz

Mezi lety 1622–1634 patřil Frýdlant Albrechtu z Valdštejna, který jej koupil za 150 000 zlatých a postupně zde vybudoval rozsáhlou hospodářskou enklávu. Vévodovy statky zaznamenaly v době třicetileté války obrovský rozmach a díky tomu zásobovaly i jeho armádu. Valdštejnovu dominiu ušetřenému válečného kořistění se tak začalo říkat Terra Felix – Šťastná země. Dne 13. 6. 2010 proběhla ve Frýdlantu prezentace zrestaurovaného obrazu Šlechtic na katafalku – Melchiora z Redernu, které se osobně zúčastnil litoměřický biskup Mons. Mgr. Jan Baxant.

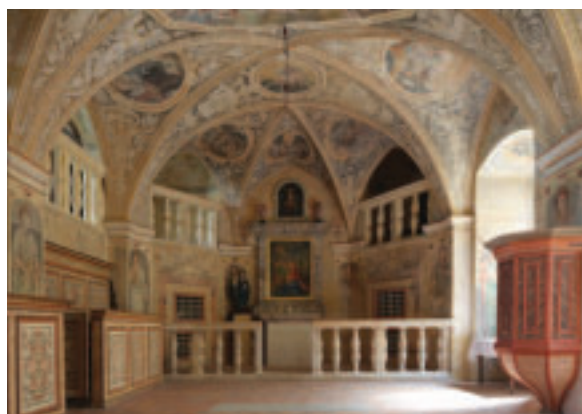
Grabštejn (hrad)

tel.: 482 724 301 / e-mail: grabstejn@liberec.npu.cz

www.hrad-grabstejn.cz

Zemský rada a místokancléř dr. Jiří Mehl ze Střelic vystavěl v 16. století na místě původního hradu okázalé renesanční sídlo. Radikálně se tak změnila i podoba původní kaple sv. Barbory, kterou dnes právem řadíme mezi nejpůsobivější renesanční prostory českého venkova.

Kaple, jejíž interiér zdobí vzácné renesanční malby, byla 31. 3. 2010 po náročné rekonstrukci slavnostně zpřístupněna veřejnosti.

Hrubý Rohozec (zámek)

tel./fax: 481 321 012

e-mail: hrubyrohozec@liberec.npu.cz

www.hruby-rohozec.eu

Každá historická doba zanechala v interiérech zámku svou nesmazatelnou stopu – od pozdně gotické sklípkové klenby přes monumentální prostory barokní kaple. Od dubna 2010 jsou interiéry zámku prezentovány v původní podobě ze 30. let 20. století, kdy na zámku bydlel

předposlední majitel hrabě Mikuláš Vladimír Des Fours Walderode se svou rodinou. Během historicky 1. *Hradozámecké noci* se mohli návštěvníci v rámci takzvaných retroprohlídek v září 2010 přenést do období socialismu na hradech a zámcích.

Lemberk (zámek)

tel./fax: 487 762 305

e-mail: leMBERK@liberec.npu.cz

www.zamek-leMBERK.cz

Z přelomu 19. a 20. století jsou datovány bohaté zámecké štukové stropy. Je zajímavostí, že veškeré práce probíhaly pod památkovým dohledem tehdejšího Severočeského umělecko-průmyslového muzea v Liberci. Vedle toho byly vybudovány splachovací toalety a koupelny včetně tlakového vodovodu, který umožnil zásobování 1. patra.

Do rodinného života šlechty v době Clam-Gallasů nahlédli návštěvníci v srpnu 2010 v rámci cyklu *Oživilé památky*. Zároveň bylo dokončeno restaurování zajímavého souboru deseti barokních portrétů členů evropských panovnických rodin.

Sychrov (zámek)

tel.: 482 416 011, fax: 482 416 012 / e-mail: sychrov@liberec.npu.cz / www.zamek-sychrov.cz

Kolébku rodu Rohanů, kteří zámek vlastnili od roku 1820, byla Bretaň. V průběhu staletí se jejich postavení upevňovalo tak, že se zařadili mezi deset nejvlivnějších rodů ve Francii a jako přímí bratřanci francouzských králů získali i titul „princů z královské krve“. Po roce 1789 opustili svou zem a usadili se v rakouské monarchii, již zůstali věrni i po ustálení domácích poměrů.

K nejvýznamnějším stavebním akcím roku 2010 náleželo dokončování celkové obnovy zámecké oranžerie podpořené z Finančních mechanismů EHP / Norska a Ministerstvem kultury České republiky.

Trosky (hrad)

tel./fax: 481 313 925

e-mail: trosky@liberec.npu.cz

www.hrad-trosky.eu

Roku 1821 se Trosky dostaly společně s Hrubou Skálou a Valdštejnem do majetku Jana Lexy z Aehrenthalu. Ten pod vlivem romantismu zachránil mnoho památek na svém panství. Ze stejného období pochází na Troskách i vyhlídková věž, postavená z materiálu zbořené čelní stěny obytných paláců a sklepení. Velkolepě plánovaná úprava zříceného hradu však zůstala nedokončena kvůli předčasné smrti urozeného mecenáše.

Pro návštěvníky hradu byl v roce 2010 lákavý

víkend 20.–21. 8., kdy se z nádvoří ozývaly ukázky středověké hudby a k večeru proběhl již III. ročník festivalu tramských písní *Trosecký širák*.

Zákupy (zámek)

tel./fax: 487 857 278 / e-mail: zakupy@liberec.npu.cz / www.zamek-zakupy.cz

Zákupy jsou známé především jako letní rezidence rakouského císaře Ferdinanda Dobrotivého. K zajímavým událostem zde však došlo i v době pozdější. Za vlády císaře Františka Josefa I. v roce 1876 se staly Zákupy místem jeho setkání s ruským carem Alexandrem II. Opakovaně zde pobýval i rakouský korunní princ Rudolf se svou manželkou, belgickou princeznou Štěpánkou. Dne 1. 7. 1900 proběhla v zámecké kapli svatba rakouského následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este s hraběnkou Žofií Chotkovou. Z vybavení interiérů bylo v roce 2010 zahájeno restaurování původního souboru textilií z 19. století z císařské jídelny.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V JOSEFOVĚ

Okružní 418, 551 02 Jaroměř-Josefov / tel.: 491 509 539 / e-mail: josefov@josefov.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Josefově má působnost v Královéhradeckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 17 národních kulturních památek, 2 984 nemovitých kulturních památek, 2 133 movitých kulturních památek, 7 památkových rezervací a 34 památkových zón. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Hospital Kuks

tel./fax: 499 692 161 / e-mail: hospital.kuks@josefov.npu.cz / www.hospital-kuks.cz

Na konci 17. století nechal na levém břehu Labe hrabě František Antonín Špork postavit lázeňský dům jako své letní sídlo. Brzy poté začal na pravém břehu budovat také zaopatřovací ústav pro vojenské vysloužilce s konventem milosrdných bratří u sv. Trojice, známý především svou barokní sochařskou výzdobou od Matyáše Bernarda Brauna.

Hrádek u Nechanic (zámek)

tel.: 495 441 244

e-mail: zamek.hradek@josefov.npu.cz

www.hradekunechanic.cz

Zámek ve stylu tudorské gotiky nechal v letech 1839–1857 vystavět hrabě František Arnošt z Harrachu podle projektu anglického architekta Edwarda Bucktona Lamba. Některé architektonické prvky – portály, dřevěné obložení – byly dovezeny z Itálie a Rakouska. Obrazovou výzdobu knihovny tvoří pozoruhodný soubor 12 obrazů z 18. století znázorňujících anatomické anomálie. Souběžně bylo okolí upraveno jako krajinářský park.

Náchod (zámek)

tel./fax: 491 426 201

e-mail: zamek.nachod@josefov.npu.cz

www.zamek-nachod.cz

Rozlehlý zámecký komplex o pěti nádvořích, původně gotický hrad založený v polovině 13. století, nechali na přelomu 16. a 17. sto-

letí přestavět Smiřičtí na renesanční zámek. Pozdně renesanční a barokní přestavby provedli Piccolominiové v 17. a 18. století. Návštěvníkům nabízí pět prohlídkových okruhů.

Opočno (zámek)

tel.: 494 668 216 / e-mail: info@zamek-opocno.cz / www.zamek-opocno.cz

Renesanční zámek vystavěli Trčkové z Lípy v průběhu 2. poloviny 16. století. Barokizující úpravy prováděli Giovanni Battista Alliprandi a Jan Blažej Santini. V té době byly také sgrafitové fasády nahrazeny typickým červeným nátěrem. V zámku, obklopeném přírodně krajinářským parkem, jsou dochovány historické interiéry s bohatou sbírkou obrazů a historických zbraní.

Ratibořice (zámek)

tel./fax: 491 452 123

e-mail: info@zamekratiborice.cz,

zamek.ratiborice@josefov.npu.cz

www.zamek-ratiborice.cz

Zámek v Ratibořicích nechal na počátku 18. století vybudovat Lorenzo Piccolomini jako své letní sídlo. V letech 1825–1826 proběhla rozsáhlá klasicistní přestavba. Současně zahájila Kateřina Vilemína Zaháňská přeměnu údolí řeky Úpy v přírodně-krajinářský park. Poslední stavební úpravy provedla v 2. polovině 19. století a začátkem 20. století knížata Schaumburg-Lippe. Reprezentační i soukromé pokoje jsou zařízeny v duchu 1. poloviny 19. století.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V PARDUBICÍCH

Zámek 4, 531 16 Pardubice / tel.: 466 797 711, fax: 466 797 779 / e-mail: info@pardubice.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Pardubicích má působnost v Pardubickém kraji. V jeho spádovém území se k 31. 12. 2010 nacházelo 2 078 nemovitých kulturních památek, 3 269 movitých kulturních památek, 19 městských památkových zón, 3 vesnické památkové zóny, 16 ochranných pásem, 3 městské památkové rezervace, 1 vesnická památková rezervace, 1 krajinná památková zóna, 1 památka UNESCO a 11 národních kulturních památek. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Kunětická hora (hrad)

tel.: 466 415 428

e-mail: kunetickahora@pardubice.npu.cz

www.hrad-kunetickahora.cz

Kunětická hora je charakteristickou dominantou východočeského Polabí. Již ve 2. polovině 14. století stál na jejím vrcholu rozsáhlý středověký hrad, který byl v 1. polovině 15. století přestavěn v pozdně gotickém a renesančním duchu.

V roce 2010 pokračovaly na hradě opravy 6. brány v rámci Programu záchrany architektonického dědictví podle původního projektu architekta Dušana Jurkoviče.

Litice (hrad)

tel.: 465 320 627 / e-mail: litice@pardubice.npu.cz / www.hrad-litice.cz

Hrad Litice byl založen koncem 13. století, v letech 1450–1468 přestavěn Jiřím z Poděbrad na jeden z nejmocnějších hradů té doby. Na významu ztrácí za Pernštejnů, na počátku 16. století, a za pánů z Bubna, v jejich držení byl od roku 1562. Od poloviny 17. století přestal být trvale obýván.

V roce 2010 byly dokončeny opravy hradeb dolního hradu, kde byla objevena dosud neznámá brána.

Litomyšl (zámek, památka UNESCO)

tel.: 461 615 067

e-mail: litomyssl@pardubice.npu.cz

www.zamek-litomyssl.cz

Zámek v Litomyšli byl postaven mezi lety 1568–1581 ve stylu vrcholné renesance za Vratislava z Pernštejna. Barokními úpravami prošel za Trauttmansdorffů na počátku 18. století. V roce 1999 byl komplex zámku a historického centra města zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

V květnu 2010 byla pro návštěvníky otevřena nová prohlídková trasa podzemními chodbami pod areálem zámku, zámeckým parkem a pivovarem.

Slatiňany (zámek)

tel.: 469 681 112

slatinany@pardubice.npu.cz

www.zamek-slatinany.cz

V 2. polovině 16. století byl ve Slatiňanech postaven zámek na místě bývalé gotické tvrze ze 13. století. Významné přestavby a rozšíření se zámek dočkal v 19. století díky šlechtickému rodu Auerspergů. Od poloviny 20. století je zde umístěna ojedinělá hipologická sbírka.

Na podzim 2010 probíhala na slatiňanském zámku výstava předmětů z depozitářů, které nebyly dosud představeny veřejnosti.

Od 1. 12. 2010 se ujal funkce kastelána zámku Ing. Jaroslav Bušta.

Vysočina (soubor lidových staveb)

tel./fax: 469 326 415

e-mail: slsvysocina@pardubice.npu.cz

www.vesely-kopec.eu

Soubor lidových staveb Vysočina je jedinou rozsáhlejší expozicí lidového stavitelství v Pardubickém kraji. Tvoří ji tři celky – Veselý Kopec, Svobodné Hamry a památková rezervace Betlém v Hlinsku. Stavby, zasazené v původním krajinném prostředí, dokládají život a pracovní techniky drobných zemědělců a řemeslníků od poloviny 19. století do 50. let 20. století.

V listopadu 2010 zařadilo UNESCO na seznam nemotného světového kulturního dědictví masopustní průvody s maskami na Hlinecku (více viz strana 25).

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V TELČI

Slavatovská 98, 588 56 Telč

tel.: 567 213 116, tel./fax: 567 243 655 / e-mail: sekretariat@telc.npu.cz / www.npu-telc.eu

Územní odborné pracoviště v Telči má působnost v kraji Vysočina. V jeho spádovém území se nachází 3 048 nemovitých a 3 090 movitých kulturních památek, 6 památkových rezervací, 28 památkových zón a krajinná památková zóna Náměštsko. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO jsou zapsány: Telč – historické jádro města, Zelená hora – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého, Třebíč – soubor židovské čtvrti, židovského hřbitova a baziliky sv. Prokopa. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Jaroměřice nad Rokytnou (zámek)

tel./fax.: 568 440 237

e-mail: jaromerice@telc.npu.cz

www.zamek-jaromerice.cz

Barokní komplex zámku v Jaroměřicích patří k nejmohutnějším zámeckým stavbám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě. Současnou podobu mu přestavbou stávajícího renesančního zámku a připojením parteru ve francouzském stylu vtiskl architekt Jakob Prandtauer. Na parter v 19. století navázal anglický park na druhé straně říčky Rokytné.

Na sezónu 2010 připravila správa zámku výstavu *Sladký život zámecký*, zaměřenou na věci, které v minulosti zpříjemňovaly život obyvatelům zámeckých sídel. Výstava byla rovněž součástí červnových programů rozšířených prohlídek pro školní výlety.

Lipnice (hrad)

tel.: 569 486 189

e-mail: lipnice@telc.npu.cz

www.hrad-lipnice.eu

Založení hradu je datováno na počátek 14. století. Charakterizují jej dvojice hradních paláců a monumentálních obytných věží. V interiérech je možné obdivovat množství pozdně gotických prvků. Výjimečná je hradní kaple sv. Vavřince se zachovanými figurálními klenebními konzolami z 1. čtvrtiny 14. století.

Událostí sezóny se stalo 4. 6. 2010 otevření vyhlídkového ochozu na věži Samson. Ochoz je asi 20 metrů nad nádvořím hradu a umožňuje návštěvníkům jedinečný výhled do okolní krajiny.

Náměšť nad Oslavou (zámek)

tel./fax.: 568 620 319

e-mail: namest@telc.npu.cz

www.zamek-namest.cz

Původní hrad ze 13. stol. byl v letech 1565–1578 přebudován Žerotíny na honosné renesanční sídlo. Pozdější přestavby v 17. a 18. století se dotkly pouze interiérů.

Dnes zde mimo jiné najdeme unikátní kolekci tapisérií nebo knihovnu s bohatým knižním fondem a štukovou klenbou s ojedinelou freskovou výzdobou. Součástí areálu jsou budovy takzvaného Vlašského dvora v předzámčí, anglický park a malá francouzská zahrada.

Ve dnech 17.–18. 9. 2010 se zde uskutečnil výjimečný hudební projekt *Salieri v Náměšti*, jehož dramaturgem byl kastelán Marek Buš.

Telč (zámek, UNESCO)

tel.: 567 243 821

e-mail: telc@telc.npu.cz

www.zamek-telc.eu

Renesanční zámek vznikl přestavbou gotického hradu, kterou v několika etapách realizoval Zachariáš z Hradce. Chloubou zámeckých interiérů jsou renesanční sály, především Zlatý, Modrý a Rytířský, s bohatě zdobenými vyřezávanými dřevěnými stropy. Komplex zámku a historického centra města je zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

V prostorách zámecké galerie byla na sezónu

2010 instalována úspěšná výstava *Hračky nestárnou*, věnovaná hračkám tuzemské výroby především z 20. až 80. let minulého století.

Zelená hora (památkový areál, UNESCO)

tel.: 566 622 855 / e-mail: zel.hora@telc.npu.cz

www.zelena-hora.eu

Unikátní stavba ve stylu barokní gotiky patří k nejznámějším dílům architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Areál poutního kostela, postavený na půdorysu tvaru pěticípé hvězdy, je zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

V roce 2010 se v kostele uskutečnily dva koncerty duchovní hudby. Pěvecký sbor Santini a Cordial string quartet vystoupili v rámci říjnového koncertu nazvaného *Staletími s duchovní hudbou*. Loutnísta Jindřich Macek se zpěvačkou Pavlou Fendrichovou představili duchovní hudbu renesanční Anglie adventním koncertem *Písně trpělivosti*.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISTĚ V BRNĚ

Nám. Svobody 8, 601 54 Brno / tel.: 542 536 111 / fax: 542 536 217 / e-mail: brno@brno.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Brně působí na území Jihomoravského kraje a do jeho působnosti spadá 7 okresů, 21 obcí s rozšířenou působností a 673 obcí. Na území Jihomoravského kraje se nachází celkem 9 132 kulturních památek, 29 národních kulturních památek, 4 259 nemovitých kulturních památek, 4 873 movitých kulturních památek, 3 městské památkové rezervace, 12 městských památkových zón, 9 vesnických památkových zón a 3 krajinné památkové zóny.

Na území v působnosti pracoviště se nacházejí dvě památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO – Lednicko-valtický areál (zapsaný v roce 1996) a vila Tugendhat v Brně (zapsaná v roce 2002). V přímé správě územního odborného pracoviště v Brně je 1 vila (od léta 2009), 9 státních zámků, 3 státní hrady a 1 hradní zřícenina.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bítov (hrad)

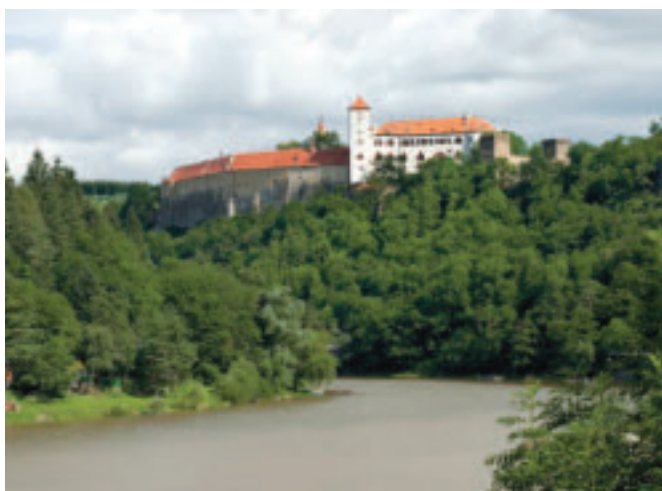
tel.: 515 294 736

e-mail: bitov@brno.npu.cz

www.hradbitov.cz

Středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí byl založen na počátku 13. století a nese stopy mnoha přestaveb. Poslední z poloviny 19. století vtiskla novogotickou podobu zejména interiéřům. Na hradě je k vidění sbírka rakouského romantického malířství, zbrojnice, největší evropská sbírka preparovaných psů. Sezónní výstava *Hygiena na šlechtických sídlech* byla částečně reprízou výstav na toto téma na vranovském zámku, v Galerii Sklepení či na zámku Lednice.

Tentokrát byl však při výběru exponátů kladen důraz na produkci porcelánky Haas&Czjeczek.

Bučovice (zámek)

tel.: 517 383 135

e-mail: bucovice@brno.npu.cz

www.bucovice-zamek.cz

Perla moravské renesanční architektury, čtyřkřídlý arkádový zámek z poloviny 16. století v přízemí s umělecky náročně pojednanou výzdobou se štukovými a malovanými ornamenty a freskami. Raně barokní kašna na nádvoří pochází z dílny vídeňského císařského okruhu. Pravidelná francouzská zahrada se štěpnicí.

Zámek Bučovice byl místem, kde byla oficiálně zahájena sezóna 2010 na hradech a zámcích, a to v přímém přenosu České televize. První sezónní akcí byla květinová výstava *Jaro na bučovickém zámku*.

Kunštát (zámek)

tel.: 516 462 062

e-mail: kunstat@brno.npu.cz

www.zamek-kunstat.eu

Nejstarší původně středověké šlechtické sídlo na Moravě z počátku 13. století s viditelnými fragmenty nejstarší stavby i pozdějších přestaveb ze 17. a 19. století. Zámek je obklopen rozsáhlým anglickým parkem ze 17. století. V polovině 15. století

rodové sídlo pozdějšího českého krále Jiřího z Kunštátu a Poděbrad. Zařízené historické interiéry, kaple s bohatou výzdobou. Pravidelně se koná v zámecké zahradě akce nazvaná *Terra Kunštát*, na níž se prezentují kunštátští keramici. Velmi úspěšná byla také série adventních koncertů v zámecké kapli.

Lednice (zámek)

tel.: 519 340 128 / e-mail: lednice@brno.npu.cz

www.zamek-lednice.com

Zámek zasazený do rámce francouzské zahrady s unikátním skleníkem je obklopen rozsáhlým krajinářským parkem se stovkami exotických druhů stromů a keřů. Dnešní podoba zámku je výsledkem přestavby z let 1846–1858 v duchu anglické gotiky. Interiéry zámku jsou bohatě vybaveny autentickým dobovým nábytkem. Dochovaná barokní jízďárna je dílem J. B. Fischera z Erlachu. Vedle základní prohlídkové trasy mohou návštěvníci Lednice navštívit stálou výstavu

Romantismus 19. století ale také Minaret, zámecký skleník a park a v neposlední řadě nedaleký Janohrad.

V průběhu sezóny se konaly různé doplňkové akce jako koncerty, noční kostýmované prohlídky a na Janohradě také *Vánoční jarmark*.

Lysice (zámek)

tel.: 516 472 235

e-mail: lysice@brno.npu.cz

www.zameklysice.cz

Renesanční šlechtický zámek s rozsáhlou barokní a klasicistní úpravou. Bohatě vybavené interiéry s exotickými předměty, unikátní sbírka malovaných střeleckých terčů. Malebná zahrada a park s dřevěnou sloupovou kolonádou, oranžerií a fíkovnou.

Stálá expozice věnovaná spisovatelce Marii Ebner von Eschenbach a zámeckému divadlu nejsou jedinou možností, jak doplnit návštěvu zámku. Během sezóny se na zámku koná řada akcí, ať už se jedná o květinové výstavy či koncerty a noční prohlídky nebo speciální didaktické prohlídky pro děti.

Milotice (zámek)

tel.: 518 619 643 / e-mail: milotice@brno.npu.cz

www.zamekmilotice.cz

Gesamtkunstwerk barokního umění. Čtyřkřídla budova s předzámčím, zahradou, rozsáhlým anglickým parkem a s bohatou sochařskou výzdobou je reprezentantem venkovského aristokratického bydlení, jehož bohaté interiéry, zejména sál předků, vyzdobili rakouští a italsí umělci.

V zámecké oranžerii je umístěna stálá expozice barokního sochařství, ale konají se tu koncerty. Tradiční jsou *Velikonoce na zámku*, které využívají místních tradičních zvyků spojených s tímto svátkem.

Nový Hrádek (zřícenina)

tel.: 515 296 215

e-mail: vranov@brno.npu.cz

www.novyhradek.net

Areál dnešní zříceniny situovaný v zalesněné členité krajině nad řekou Dyjí je tvořen dvěma hrady – gotickým s obytným palácem a předním hradem, který se vyvinul z přesunutého opevnění. Mezníkem ve vývoji byla třicetiletá válka, během níž byl hrad dobyt Švédy a pobořen. Od začátku 19. století sloužil jako odpočinkové místo šlechty při lovech.

Pernštejn (hrad)

tel.: 566 566 101

e-mail: pernstejn@brno.npu.cz

www.npu.cz

Mimořádně zachovalý středověký hradní areál, neúspěšně dobývaný švédskými vojsky za třicetileté války. Fyzicky náročnější prohlídka členitého hradu umožňuje sledovat vývoj od gotické pevnosti přes renesanční palác, barokní a klasicistní interiéry až po romantismus 19. století. Jedinečné využití místního bílého mramoru jako stavebního kamene.

Nejvýznamnější událostí sezóny byla výstava *Kryštof Pavel z Liechtensteinu-Castelkornu*, která byla doplněna komentovanými prohlídkami a speciální soutěžní akcí pro děti. Tradičně hojně navštěvované jsou *Slavnosti pernstejnského panství*, na nichž se podílí i okolní obce, a výstava *Podzim na Pernštejně*.

Rájec nad Svitavou (zámek)

tel.: 516 432 013

e-mail: rajec@brno.npu.cz

www.npu.cz

Pozdně barokní architektura francouzského typu se zahradami a rozsáhlým anglickým parkem. Noblesně vyzdobené a zařízené rodové sídlo se pyšní ucelenou sbírkou barokního malířství a grafik stejně jako rozsáhlou empírovou knihovnou. Zámecké zahradnictví se proslavilo jednou z druhově nejpočetnějších sbírek kamélií v Evropě.

Každoročně publikem dychtivě očekávané jsou výstavy kamélií, které se tentokrát konaly pod názvem *Kamélie a krajka*. Oblíbené jsou i pozimní *Rájcecké jirřinky* a další květinové akce v interiérech zámku.

Uherčice (zámek)

tel.: 515 298 396

e-mail: uhercice@brno.npu.cz

www.zamek-uhercice.cz

Rozsáhlý renesanční areál zámku se zahradami a anglickým parkem, přestavovaný ve stylu baroka významnými italskými architekty a umělci. Zámek ležící na samé hranici s Rakouskem a odsouzený v pásmu železné opony k zániku prochází postupnou a náročnou obnovou.

Znojemský hudební festival, který se na zámku Uherčice tradičně koná, je výsledkem spolupráce zámku s místní samosprávou.

Valtice (zámek)

tel.: 519 352 423

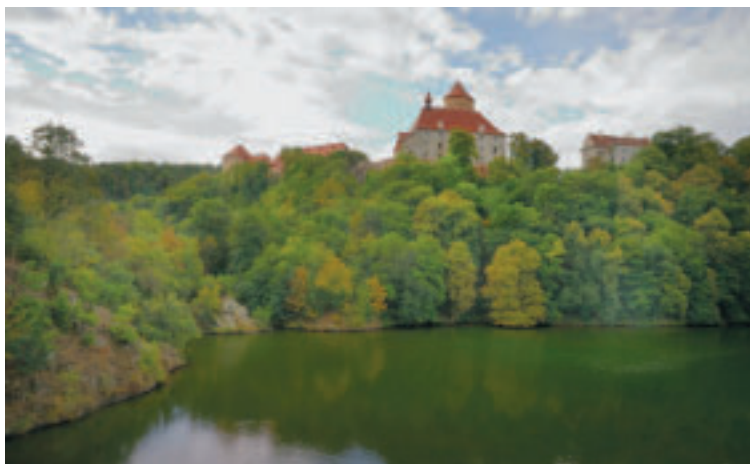
e-mail: valtice@brno.npu.cz

www.zamek-valtice.cz

Zámek byl od roku 1560 až do roku 1945 hlavním rezidenčním sídlem Liechtensteinů. Na jeho architektonické podobě se po staletí podíleli nejlepší italští, rakouští i moravští umělci. Zámecké interiéry byly přístupné návštěvníkům už od 19. století, vždy v době, kdy majitelé pobývali mimo rezidenci. Pod správou zámku Valtice patří také Rendez-vous, letohrádek v Lednicko-valtickém areálu se samostatným prohlídkovým okruhem a Kolonáda na Raistně.

Výstava *Rytíři Řádu Zlatého rouna na Moravě*, která byla zahájena v roce 2009, byla prodloužena i do následující sezóny, a to díky značnému zájmu návštěvníků.

Veveří (hrad)

tel.: 549 420 164

e-mail: veveri@brno.npu.cz

www.veveri.cz

Zeměpanský hrad vybudovaný před polovinou 13. století prožíval největší slávu ve století 14., kdy byl jedním ze sídel moravských markrabat z rodu Lucemburků. Na začátku 20. století zde pobýval i příští britský premiér Winston Churchill. Hrad ležící uprostřed lesů

nedaleko Brna se majestátně tyčí nad vodní plochou přehradní nádrže s výletní lodní dopravou.

Hrad, který se díky svému osudu v minulém období nemůže chlubit bohatostí interiérů, nabízí návštěvníkům řadu akcí ve svém areálu: výstavu *Tyčové zbraně 17. století*, *Veteráni na Veveří*, koncerty, ale také různé kulinářské akce.

Vila Stiassni

Hroznová 14, 602 00 Brno-Pisárky

Městská vila manželů Alfreda a Hermine Stiassnych s velkoryse koncipovanou zahradou na ploše 30 000 m², postavená v letech 1927–1928 podle návrhu Ernsta Wiesnera, je jedním z dokladů mezinárodního významu brněnské meziválečné architektury.

Nejvýznamnější událostí bylo podepsání dohody o přiznání dotace z IOP. Uskutečnilo se zde také několik vzdělávacích a společenských akcí, přednášky, semináře a křest publikace *Generosum labor nutrit*.

Vranov nad Dyjí (zámek)

tel.: 515 296 215

e-mail: vranov@brno.npu.cz

www.zamekvranov.cz

Původně středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí. Dnešnímu baroknímu zámku obklopenému přírodním parkem dominuje impozantní oválná architektura sálu předků, který pro rod Althannů vystavěl J. B. Fischer z Erlachu a freskami vyzdobil J. M. Rotmayr. Reprezentativní, bohatě zdobené interiéry dokumentují šlechtické bydlení 18. a 19. století.

Sezónní výstava *Pánský salon* se tentokrát věnovala ušlechtilým zálibám i neřestným zábavám mužské části obyvatel šlechtických sídel. Tradiční je série kulturních pořadů *Vranovské kulturní léto*, na niž se se zámek podílí také obec Vranov nad Dyjí.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ V OLOMOUCI

Horní náměstí 25, 771 11 Olomouc

tel.: 585 204 111, fax: 585 229189 / e-mail: sekretariat@olomouc.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Olomouci má působnost v Olomouckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 12 národních kulturních památek, 2 200 nemovitých památek, 5 017 movitých památek, 2 městské a 1 vesnická památková rezervace, 16 městských a 9 vesnických památkových zón, 55 ochranných pásem. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsán Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné objekty ve správě pracoviště:

Bouzov (hrad)

tel.: 585 346 202

e-mail: bouzov@olomouc.npu.cz

www.hrad-bouzov.cz

Romantický hrad založený ve 14. století. Do roku 1696 jej střídavě vlastnili příslušníci různých českých a moravských rodů, pak panství s hradem koupil Řád německých rytířů. Od roku 1945 je majetkem státu. Hrad na romantické sídlo nechal v letech 1895–1912 přebudovat velmistr Evžen Habsburský.

Každoročně na pohádkovém hradu probíhá mnoho nejrůznějších doprovodných akcí.

Janský Vrch (zámek)

tel.: 584 440 286 / e-mail: janskyvrch@olomouc.npu.cz / www.janskyvrch.cz

V roce 2010 byla ukončena dvouletá rekonstrukce klasicistního domku na nádvoří, kam byla z nevyhovujících prostor přemístěna pokladna s prodejem suvenýrů. Patří mezi velmi zdařilé rekonstrukce památkového objektu včetně vnitřního vybavení.

Příkazy (soubor staveb lidové architektury)

tel.: 585 967 310 / e-mail: prikazy@olomouc.npu.cz / www.hanackeskanzen.cz

Rokem 2010 započalo dlouhodobé konzervování dřevěných a kovových exponátů,

v zahradě byla vysazena dvacítko košařských vrbiček, která bude poskytovat potřebný materiál pro řemeslné kurzy. Za nejzajímavější exponát získaný a svépomocí renovovaný v roce 2010 je považován formanský vůz, jehož zástupce v naší sbírce dosud chyběl. Novinkou byly nově zavedené interaktivní ukázky hrnčířství, které probíhaly po celý rok díky zapůjčenému hrnčířskému kruhu.

Šternberk (hrad)

tel.: 585 012 935 / e-mail: sternberk@olomouc.npu.cz / www.hrad-sternberk.cz

Od 7. 5. 2010 je zpřístupněno první patro hradu Šternberk i pro hendikepované občany. Hrad tak umožňuje zhlédnout návštěvníkům na vozíčku 1. prohlídkový okruh – Liechtensteinské sbírky. Státní hrad Šternberk se tímto zařadil mezi historické objekty, které nabízejí bezbariérový přístup.

Velké Losiny (zámek)

tel.: 583 248 380 / e-mail: velkelosiny@olomouc.npu.cz / www.zamek-losiny.cz

Zámku ve Velkých Losinách, který byl vybudován ve 2. polovině 17. století, dominuje renesanční palác s arkádovým nádvořím. Renesanční palác byl obýván přibližně jen sto let a od té doby neprodělal žádné další podstatné změny. Díky tomu je možno ukázat návštěvníkům téměř nedotčené životní prostředí renesanční aristokracie.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE V KROMĚŘÍŽI

Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž / tel.: 573 301 411, fax: 573 301 419
e-mail: prijmeni@kromeriz.npu.cz / www.npu.cz, <http://www.facebook.com/npukm>

Územní odborné pracoviště v Kroměříži má působnost ve Zlínském kraji. V jeho spádovém území se nachází 1 432 nemovitých památek, 1 356 movitých památek, 4 památkové rezervace a 17 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO je zapsán Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži.

V přímé správě pracoviště jsou 4 památkové objekty. Všechny tyto objekty jsou zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Buchlov (hrad)

tel.: 572 595 161 / e-mail: buchlov@kromeriz.npu.cz / www.hrad-buchlov.cz

Počátky hradu se datují do 1. poloviny 13. století. Byl založen českým panovníkem jako strategicky obranná pevnost středního Pomoraví. Patří k nejvýznamnějším památkám české rané gotiky. Posledními držiteli Buchlova se stala v roce 1800 hraběcí rodina Berchtoldů. Dnes zde můžeme zhlédnout dobové interiéry spolu s přírodovědnými sbírkami a bohatou knihovnou.

Buchlovice (zámek)

tel.: 572 434 240

e-mail: buchlovice@kromeriz.npu.cz

www.zamek-buchlovice.cz

Zámek Buchlovice patří k nejvýznamnějším barokním šlechtickým sídlům na území České republiky. Stavbu zámku zahájil těsně před rokem 1700 Jan Dětřich Petřvaldský s úmyslem věnovat jej své italské manželce. Mezinárodní význam zámku dodala roku 1908 za hraběte Leopolda Berchtolda, rakousko-uherského diplomata, schůzka ruského a rakousko-uherského ministra zahraničních věcí k politickému rozdělení sfér vlivu na Balkáně a k následné anexi Bosny a Hercegoviny rakouskou armádou.

Kroměříž (arcibiskupský zámek a zahrady, UNESCO)

tel.: 573 502 515

e-mail: zamek@kromeriz.npu.cz

www.zamek-kromeriz.cz

Honosný raně barokní arcibiskupský palác byl v Kroměříži vybudován koncem 17. století z rozhodnutí biskupa Karla II. z Lichtensteina-Kastelkorna. Součástí plánů bylo vybudování také Květné zahrady, takzvané Libosadu, která je dílem autorů architektury zámku F. Luccheseho a G. P. Tencally. Přímo na zámek navazuje Podzámecká zahrada s úpravou z 19. století. Unikátní je obrazová sbírka zámku, jejímž nejvýznamnějším exponátem je obraz Apollon a Marsyas od Tiziana Vecelliho.

Vizovice (zámek)

tel.: 577 452 762

e-mail: vizovice@kromeriz.npu.cz

www.zamek-vizovice.cz

V polovině 18. století nechal olomoucký kanovník a pozdější královéhradecký biskup Heřman Hannibal z Blümegenu ve Vizovicích vystavět pozdně barokní zámek na místě bývalého cisterciáckého kláštera z roku 1261. Zcela mimořádná je obrazová sbírka, založená stavitelem vizovického zámku a doplňovaná rodem Stillfriedů během 19. století a 1. poloviny 20. století. K budově patří také francouzská zahrada založená současně se zámkem.

Zámek nabízí dva základní návštěvní okruhy, dále speciální individuální prohlídky pro jednotlivce a noční prohlídky.

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ V OSTRAVĚ

Korejská 12, 702 00 Ostrava-Privoz / tel.: 595 133 911, fax: 595 133 900 / e-mail: ostrava@ostrava.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Ostravě má působnost v Moravskoslezském kraji. V jeho spádovém území se nachází 3 096 nemovitých kulturních památek a 3 394 movitých kulturních památek, 12 národních kulturních památek, 5 památkových rezervací, 24 památkových zón a 37 památkových ochranných pásem. Na území Moravskoslezského kraje se nachází také 8 zpřístupněných instalovaných objektů, z nichž 3 jsou ve správě územního odborného pracoviště v Ostravě.

Zpřístupněné objekty ve správě pracoviště:

Hradec nad Moravicí (zámek)

tel.: 553 784 074 / e-mail: hradecnadmoravici@ostrava.npu.cz / www.zamek-hradec.cz

Rozsáhlý zámecký areál v Hradci nad Moravicí sestává z empírového Bílého zámku, novogotického Červeného zámku, Bílé věže a více než stohektarového zámeckého parku. Bílý zámek je jediným instalovaným objektem s původním mobiliářem v Moravskoslezském kraji. Nabízí dva prohlídkové okruhy prezentující společenské salony, reprezentační jídelnu, kuřárnu, knihovnu, hostinská apartmá, erbovní síň a výstavní prostory. Celý areál je významným společenským a kulturním centrem Moravskoslezského kraje. V roce 2010 byla veřejnosti po celkové obnově zpřístupněna velká obytná předsíň v severním křídle Bílého zámku.

Raduň (zámek)

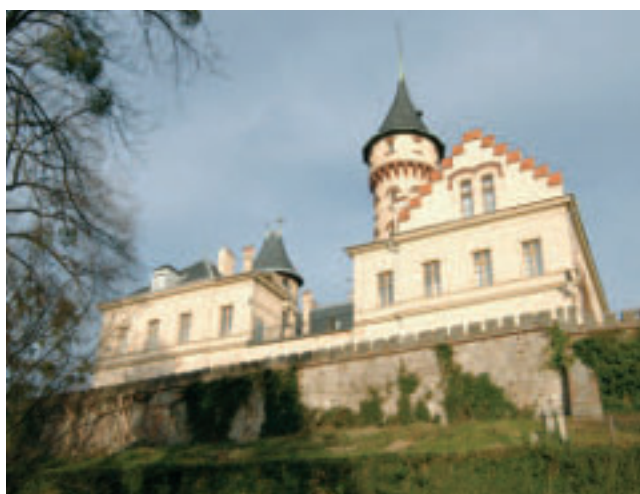
tel./fax: 553 796 119

e-mail: radun@ostrava.npu.cz

www.zamek-radun.cz

Historie a stavební dějiny raduňského zámeckého areálu počínají u středověké tvrze pánů z Raduně, pokračují přes renesanční zámek Tvorkovských z Kravař a pozdně klasicistní rezidenci Larisch-Mönnichů k moderně a pohodlně zařízenému letnímu sídlu Blücherů z Wahlstattu, které doprovází krajinářský park se třemi rybníky, květinými zahradami a oranžerií. Areál tvoří na Ostravsku ojediněle dochovaný celek, schopný v plné míře zprostředkovat pohled do struktury a vzájemných vztahů specifického mikrosvětla, jakým býval panský dům a jeho nezbytné zázemí.

Od roku 2009 probíhá na zámku rozsáhlá obnova krovu, střechy a podkrovních prostor.

Důl Michal (technická památka)

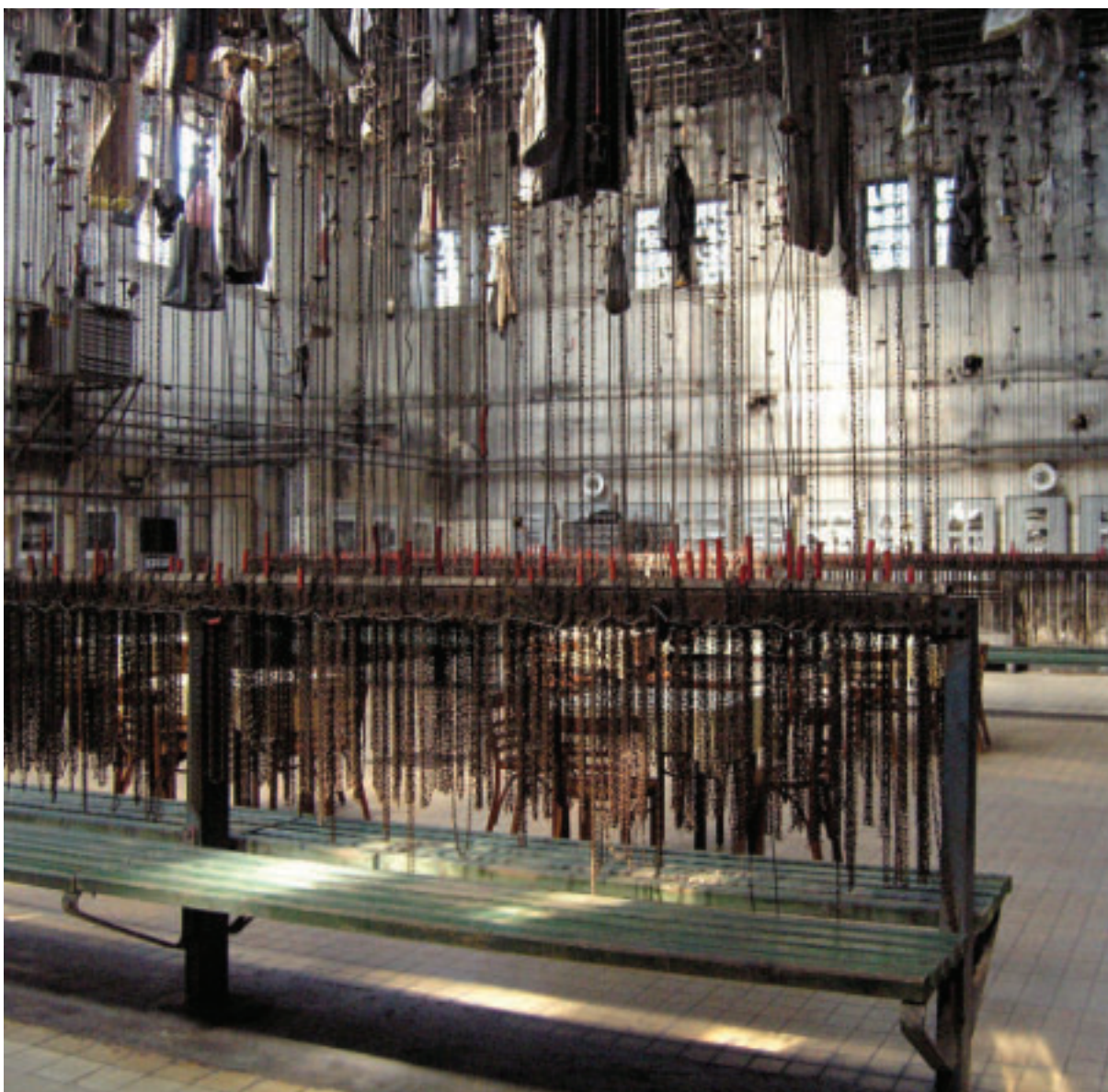
tel.: 596 231 160

e-mail: dulmichal@ostrava.npu.cz

www.dul-michal.cz, www.dulmichal.cz

Národní kulturní památka Důl Michal je nejzachovalejší technickou památkou Ostravy. Tento čerouhelný důl byl uzavřen v roce 1995 a od roku 2000, kdy byl zpřístupněn veřejnosti, zde probíhají prohlídky areálu s průvodcem. Každou návštěvnickou sezónu jsou otevřeny nové dobové instalace provozů dolu. V roce 2010 byl zrestaurován a zpřístupněn parní stroj z roku

1893. V roce 2011 bude tento technický unikát zprovozněn a bude pohánět dynamo z roku 1903. Od roku 2009 probíhá na Dole Michal projekt obnovy vstupní budovy a nádvoří, podpořený grantem prostřednictvím Finančního mechanismu EHP.

VI. Mapa a rejstřík objektů ve správě NPÚ

Mapa jednotlivých územních odborných pracovišť NPÚ a zpřístupněných objektů v jejich správě

Rejstřík zpřístupněných objektů ve správě NPÚ

Bečov nad Teplou / 50	Kroměříž / 73	Ratibořice / 60
Benešov nad Ploučnicí / 52	Křivoklát / 41	Rožmberk / 45
Bezděz / 56	Kuks – hospital / 59	Říp – rotunda sv. Jiří / 55
Bítov / 65	Kunětická hora / 61	Sázava / 41
Bouzov / 70	Kunštát / 66	Schwarzenberská hrobka Domanín / 46
Brno – vila Stiassni / 69	Kynžvart / 51	Slatiňany / 62
Březnice / 39	Landštejn / 45	Sychrov / 57
Bučovice / 65	Lednice / 66	Šternberk / 71
Buchlov / 72	Lemberk / 57	Švihov / 49
Buchlovice / 72	Libochovice / 53	Telč / 64
Červená Lhota / 43	Lipnice / 63	Točnick a Žebrák / 42
Český Krumlov / 43	Litice / 61	Trosky / 58
Dačice / 44	Litomyšl / 62	Třeboň / 45
Duchcov / 52	Lysice / 66	Třeboň/Domanín – Schwarzenberská hrobka / 46
Důl Michal / 75	Manětín / 48	Uherčice / 68
Frýdlant / 56	Milotice / 67	Valeč / 51
Grabštejn / 56	Mnichovo Hradiště / 41	Valtice / 68
Hamousův statek ve Zbečně / 39	Mníšek pod Brdy / 41	Velhartice / 49
Házmburk / 52	Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie / 54	Velké Březno / 55
Hluboká / 44	Náchod / 60	Velké Losiny / 71
Horšovský Týn / 47	Náměšť nad Oslavou / 64	Veltrusy / 42
Hořovice / 39	Nebílovy / 48	Veveří / 69
Hospital Kuks / 59	Nové Hradky / 45	Vila Stiassni / 69
Hradec nad Moravicí / 74	Nový Hrádek / 67	Vizovice / 73
Hrádek u Nechanic / 59	Opočno / 60	Vranov nad Dyjí / 69
Hrubý Rohozec / 57	Ostrava – Důl Michal / 75	Vysočina / 62
Jánský Vrch / 70	Palácové zahrady pod Pražským hradem / 37	Zákupy / 58
Jaroměřice nad Rokytnou / 63	Pernštejn / 67	Zbečno – Hamousův statek / 39
Jezeří / 53	Plasy / 48	Zelená hora / 64
Jindřichův Hradec / 44	Ploskovice / 54	Zlatá Koruna / 46
Karlštejn / 40	Praha – palácové zahrady pod Pražským hradem / 37	Zubrnice – soubor lidové architektury / 55
Kladruby u Stříbra – Pozorka / 47	Příkazy / 70	Zvíkov / 46
Konopiště / 40	Rabí / 49	Žleby / 42
Kozel / 47	Raduň / 74	
Krakovec / 40	Rájec nad Svitavou / 68	
Krásný dvůr / 53		
Kratochvíle / 44		

VII. Hospodaření Národního památkového ústavu

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2010 po zdanění v tis. Kč

Pracoviště NPÚ	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Ústřední pracoviště	-348,86	0,00	-348,86
ÚOP v hl. m. Praze	4,36	0,00	4,36
ÚOP středních Čech v Praze	-1,01	53,30	52,29
ÚOP v Českých Budějovicích	75,73	46,84	122,57
ÚOP v Plzni	17,78	76,82	94,60
ÚOP v Lokti	32,10	1,58	33,68
ÚOP v Ústí nad Labem	0,31	117,83	118,14
ÚOP v Liberci	5,95	78,11	84,06
ÚOP v Pardubicích	0,02	0,13	0,15
ÚOP v Josefově	0,04	67,00	67,04
ÚOP v Brně	81,00	0,00	81,00
ÚOP v Telči	2,97	172,03	175,00
ÚOP v Kroměříži	193,00	-193,00	0,00
ÚOP v Ostravě	18,82	-18,85	-0,03
ÚOP v Olomouci	36,79	50,21	87,00
Celkem	119,00	452,00	571,00

Vyhodnocení dosaženého hospodářského výsledku

Hospodaření Národního památkového ústavu v roce 2010 skončilo celkovým přebytkem ve výši 571 tisíc Kč. V hlavní činnosti byl dosažen zisk 119 tisíc Kč a v jiné činnosti 452 tisíc Kč.

Výsledkem hospodaření NPÚ byl mírný přebytek ve výši 571 tisíc Kč, což při celkovém obratu organizace přesahujícím 1 400 milionů Kč znamená, že se ústav přiblížil stavu, kdy náklady a výnosy jsou téměř v rovnováze. V případě státní příspěvkové organizace, která není zřízena za účelem dosahování zisku, je tento výsledek hospodaření naplněním plánovaného cíle v této oblasti.

Vlastní výnosy celkem

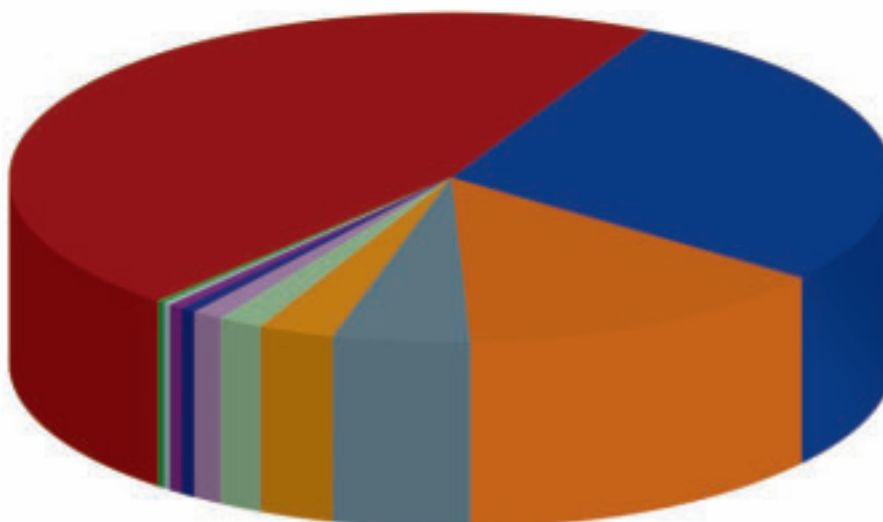
Plán vlastních výnosů za NPÚ jako celek byl splněn na 101 %. Bohužel naplnění tohoto ukazatele nebylo důsledkem vlastních výnosů z oblasti tržeb ze vstupného (jakožto hlavního zdroje vlastních příjmů), jelikož v této oblasti byl předpokládaný rozpočet splněn pouze na 88 %. Propad v návštěvnosti byl patrný hlavně ve Středočeském kraji, kde se tento ukazatel nepodařilo naplnit ani u jinak atraktivních objektů. Tento trend je patrný i u většiny ostatních územních odborných pracovišť NPÚ. Hlavní příčina je spatřována v celkově nedobré hospodářské situaci země.

Napříč celým NPÚ je však patrný výrazný přírůstek tržeb z pronájmů, a to především nemovitého majetku. Za NPÚ celkem byl tento plánovaný ukazatel naplněn na 118 %. České Budějovice překračují tento plánovaný ukazatel o 53 %, v oblasti pronájmu nemovitého majetku dokonce o 61 %. Střední Čechy překračují plánované tržby z pronájmů o 34,94 %, čímž se jim podařilo plně kompenzovat jejich propad výnosů ze vstupného. Tento stav byl výsledkem nárazového zájmu filmařů o atraktivní lokality ve správě tohoto pracoviště. Jelikož je stav většiny těchto nájmu závislý na více méně nahodilé poptávce, je velmi nesnadné predikovat jeho výši předem.

Náklady z činnosti

Při dosažení vyrovnaného výsledku hospodaření v uplynulém roce je adekvátní, že plán nákladů z činností byl splněn rovněž jako plán výnosů za NPÚ jako celek na 101 %. V oblasti spotřeby materiálu a energií bylo vlivem přijetí úsporných opatření dosaženo významných úspor. Spotřeba materiálu 83 %, spotřeba paliv 66 %. Rozpočet určený na opravy a udržování byl splněn na 101 %. Havárie vzniklé během roku byly financovány především zapojením FRM, nebo náhradami od pojišťoven. Nejnutnější investorské stavební práce byly realizovány za dodržování maximální ukázněnosti. I tak byl jejich objem výrazně nižší v porovnání s předchozími lety. Samotný plán nákladů na investorské stavební práce byl konstruován výhradně na dobíhající, již nasmlouvané akce z minulosti.

Rozhodující zdroje financování NPÚ v roce 2010

■	Provozní dotace (687 183 tis. Kč)
■	Vlastní výnosy (445 694 tis. Kč)
■	Informační systém programového financování (182 956 tis. Kč)
■	Program záchrany architektonického dědictví (68 000 tis. Kč)
■	Věda a výzkum (32 052 tis. Kč)
■	EHP / Norsko (16 390 tis. Kč)
■	Specifické výdaje MK ČR (6 835 tis. Kč)
■	Program podpory záchranných archeologických výzkumů (3 339 tis. Kč)
■	Restaurování (3 289 tis. Kč)
■	Integrovaný systém ochrany (1 493 tis. Kč)
■	UNESCO (1 413 tis. Kč)

Poskytování informací dle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Na základě ustanovení § 18 odst. 1 zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a pozdějších předpisů bylo v roce 2010 Národním památkovým ústavem vyřízeno:

- územní odborná pracoviště: 61 žádostí,
- ústřední pracoviště: 162 žádostí,
- celkem ÚOP a ÚP: 223 žádostí.

Ústřední pracoviště NPÚ dále:

- vydalo 29 rozhodnutí o odmítnutí žádosti,
- předalo Ministerstvu kultury 19 odvolání proti rozhodnutí,
- předalo Ministerstvu kultury 15 stížností podle § 16a InfZ,
- vyřídilo formou autoremedury 27 stížností podle § 16a InfZ.

Důvodem podání převážné většiny stížností byl tvrzený neúplný rozsah poskytnutých informací; v případě oprávněnosti byla informace doplněna, vydáno rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti, nebo věc předána nadřízenému orgánu se žádostí o potvrzení postupu povinného subjektu.

Rozsudek soudu ve smyslu § 18 odst. 1 písmene c) InfZ nebyl vydán žádný, výhradní licence ve smyslu § 18 odst. 1 písmene d) InfZ nebyla vydána žádná.

VIII. English Summary

I. Introduction by the General Manager

Following demanding organisational changes that took place in 2009 the leadership of the National Heritage Institute (NPÚ) entered 2010 with a vision to stabilise and further develop the institution. Government austerity measures, which heralded a significant reduction in contributions toward running costs for 2011 in the payroll area, did not allow us to wholly fulfil this intention. We were forced to proceed with further reorganisation directed towards reducing the already reduced number of employees and to search for further adequate savings measures. Even in these adverse conditions we were finally able to fulfil all statutory obligations throughout the course of the year and achieve increased revenues in buildings entrusted to the care of the National Heritage Institute and a profit for the whole institution. Often it was to the detriment of basic maintenance and it was possible only thanks to the enormous effort of employees deployed to administer historic buildings. It was also greatly helped by the expediently applied crisis plans, accompanied by regular ongoing monitoring of the economic situation in regional departments as well as the whole institute, and an effective media campaign connected with various products on offer year-round at buildings open to the public. It is worth mentioning the organisation of the *Hradozámecká noc (Castles & Chateaux Night)* pilot project, in which almost four dozen monuments all over the whole Czech Republic were involved, or the first annual Open Garden & Squares Weekend, which originated in Great Britain and during which palace and castle gardens normally closed to the public were opened specially for visitors. In cooperation with Prague Castle Management and under the auspices of the first lady of the ČR, Mrs. Livia Klaus, the National Heritage Institute prepared a remarkable exhibition of the reliquary of St. Maurus in the Vladislav Hall, which was the culmination of a year-long celebration organised to coincide with the 25th anniversary of the discovery of this important gold object at Bečov Castle. For regular visitors to heritage sites we prepared the second annual interactive *Oživené památky (Monuments Revived)* thematic tours and a loyalty program with redeemable visitor passes, which had a great response from visitors to NPÚ castles, country houses and other monuments. In the area of management we succeeded in implementing a unified ticketing system for all the administrations of buildings open to the public, including a linked-in data warehouse, from which it is possible to source flexible and up-to-date information about visitor attendance; furthermore a price categorisation for heritage buildings was implemented, which has become the basis for levelling the admission fees for comparable buildings under the management of the NPÚ in the current 2011 season.

Following an unsuitable lease arrangement for the Palace Gardens below Prague Castle, the NPÚ took over the management of the Palace Gardens in the last quarter of 2010, and definitively ended the protracted litigation with the original lessee. The gardens were entrusted to the management of the Central Bohemian regional department.

2010 was also very demanding in terms of the performance of the Main and Exceptional Tasks set out for the general manager of the NPÚ by the Ministry of Culture of the Czech Republic (the MK ČR), among which were tasks of a conceptual nature – for example the Concept of Depositaries in the NPÚ, Concept of Archaeological Activities at the NPÚ, Science and Research, Education etc. The heritage management section for the first time also systematically presented their activities to the public. In line with its media plan it prepared quarterly thematic programs with lectures, discussions and commented tours regarding sensitive issues in heritage preservation: *Ohrožené památky (Endangered Monuments)*, *Průzkumy památek (Monument Surveys)*, *Chráněná historická zeleň (Protection of Historic Greenery)* and *Současná architektura a historické město (Contemporary Architecture and the Historic Town)*. Not forgetting the first year in a cycle of lectures

O památkách trochu jinak (Monuments with Fresh Eyes) which takes a cross-section approach to presenting the Heritage Fund in individual regions of the Czech Republic to the public, and which for 2010 was prepared in cooperation with the National Museum in Prague.

The major specialist theme of 2010 was also the NPÚ's scientific research activities and the preparation of tenders for a new public project – NAKI – via the Ministry of Culture. In the end the National Heritage Institute submitted 12 requests, of which one was selected and financially supported, although two further NPÚ projects were included within six recommended requests so far without financial cover. Finding resources for the NPÚ's scientific research activities will be one of the tasks of the newly-conceived department of science and research in the coming years.

In the field of methodological management the NPÚ prepared a number of specialist methodika, of which the most important are *Obnova okenních výplní a výkladců (Renovation of Windows and Shop Windows)* and the draft for *Metodika plánů ochrany MPR a MPZ (Methodika for a Town Monument Reservations and Zones Protection Plan)*. The National Heritage Institute also took part in arranging significant specialist events. Among these we must mention for example the meeting of the ICOMOS International Committee for Theory and Methodology from 5 to 9 September 2010 in Prague and in Český Krumlov, and a Working Session of foreign experts on turntable stages in the Baroque gardens of Český Krumlov castle.

In 2010 the NPÚ was, for the eighth time, awarded the prestigious *Europa Nostra Prize*, an official European Union award, for its Conservation and Presentation of Bečov Castle Project. The international jury of the competition cited the innovative methodological approach to conservation and presentation, which was drawn up with great sensitivity and commitment to authenticity. The international award was received at the end of spring in Istanbul and in the autumn a national ceremony took place at the medieval castle of Bečov with the participation of the executive vice-president of Europa Nostra John Sell and Minister of Culture Jiří Besser.

At the end of the year the NPÚ managed to launch a new modern website, which will provide information to all who are interested in cultural heritage and its management, either professionally, or from the perspective of an owner or visitor. [The English version of the website is due to be launched in the next few months.]

In the past year the National Heritage Institute was also successful in obtaining grant funds from the European Economic Area (EEA) Financial Mechanism – above all from the Operational Programme Environment and Integrated Operational Program, from which four projects (National Centre for Garden Culture in Kroměříž, SCHOLA NATURALIS in Veltrusy, Kuks – Pomegranate and Centre for Renovation for 20th century Architectural Monuments in the Stiasni villa complex in Brno) received over 1.1 billion Kc.

2010 was not only a year for unpopular savings measures, but also a year to consolidate basic internal norms like the Major Organisational Order, Internal Catalogue of Works, or the closing phase of the systemisation of postings, contributing to the transparency and higher effectivity to the management of the institution. It brought a number of positive results and significant activities for officials, colleagues and administrators of historic buildings open to the public, all of which it is not possible to mention in a brief introduction. The above is only a fraction of the National Heritage Institute's activities in the past year; a representative list can be found on the following pages and a more detailed overview in digital form in the enclosed CD.

For all the employees of the National Heritage Institute the past year has been very demanding – many employees had to, unfortunately, leave the institution, and those who remained had difficult demands placed upon them. I would like to thank them all for their understanding and the patience with which they received frequently unpopular changes, and for the increased workload, with which they

stepped forward to implement formidable tasks and responsibilities. Without their effort and backing the National Heritage Institute would not be able to manage the transition to a modern institution. I believe that this process will be successfully completed in the years to come and the National Heritage Institute will be able to defend its unique role in society in protecting the fabric of the cultural heritage as part of the national identity.

My thanks to all our supporters, promoters and visitors to historic buildings in the care of the NPÚ.

Nada Goryczková,
General Manager, NPÚ

II. National Heritage Institute – the Characteristics of its Remit and Activities

The National Heritage Institute (NPÚ) is a specialist and research organisation for state monument care and heritage preservation with a state-wide sphere of activity. It is a state-supported organisation in the sense of the valid law on state heritage preservation (Act No. 20/1987 Coll., as amended), controlled by the Ministry of Culture.

The NPÚ divides organisationally between the Central Department in Prague (ÚP) and regional departments (ÚOP) in individual regions. The Central Department directs the entire activity of the NPÚ and directly handles the business of state heritage management within the range of circumscribed internal provisions. The regional departments supervise within their regional sphere of activity.

As a specialist and research organisation for state heritage management, the NPÚ handles and executes basic and applied scientific research and further specialist, pedagogical, educational, publishing and promotional activities directed towards ensuring quality expertise in the management of cultural monuments and conservation areas.

The main activities of the NPÚ can be divided into two basic groups:

- research and development, as well as specialist and methodological activities streamlining the management of monuments under its ownership, and administration of other entities, including conservation areas;
- management of a collection of cultural monuments open to the public, in particular castles and country houses under the direct management of the NPÚ, while also providing methodological assistance to owners of monuments open to the public.

The National Heritage Institute

- in order to improve the quality of scientific knowledge on cultural heritage, as well as the development of theory, methodology and practice in the area of heritage management, the NPÚ coordinates and guarantees scientific principles and applied scientific research, largely from its own specialist capacities
- in the interests of raising expertise and achieving uniform standards of quality, as well as the predictability of its expert opinions, the NPÚ issues recommended specialist methodika and methodological assessment, which it continuously updates on the basis of its own scientific research, and that of cooperating scientific and specialist institutes and universities state-wide
- in taking advantage of scientific and technical findings the NPÚ guarantees specialist and methodological activities relating to the management of immovable and movable cultural monuments, their collections, the preserved historic environment, monuments reservations, zones, buffer zones and areas with archaeological remains
- administers the Central Register of Cultural Heritage and participates in improving the quality of the data included in it, both by its own investigations, as well as the coordination of research on monuments, and the transfer of the results into corresponding records
- in handling the management of cultural monuments and conservation areas the NPÚ provides a specialist service to owners of protected properties and autonomous municipalities, and delivers expert opinions on the renovation of these properties, as a basis for a binding position to relevant organs of state administration
- monitors the implementation of complex management of the monument fund in regional territories and makes suggestions for

removing detected impediments for owners and organs of state administration

- provides advisory services for the owners of monuments
- exercises specialist surveillance over the implementation of repair, alterations, maintenance and conservation of immovable monuments
- surveys, suggests and evaluates technological methods for repairs to cultural monuments including monitoring and evaluation of the materials used
- in the preparation and operation of the management of monuments, the NPÚ systematically treats, makes use of, administers and supplements the documentation collections and information funds containing written, graphic, map and photographic documentation for registered and unregistered monuments, which serves primarily for the internal needs of the NPÚ for administration of its specialist activities (these documentation collections are made accessible depending on capacity) and assists owners of cultural monuments in locating archive documentation and other expert services, at the same time making use of the archive fund of museums and galleries, including the information basis for specialist literature
- expresses an expert opinion on proposals to declare objects (immovable and movable) as cultural monuments or on the correct procedure in cancelling the declaration of items as cultural monuments; it also compiles its own suggestions for declarations as cultural monuments
- guides conceptual and operative activities dedicated towards protecting the most endangered cultural monuments, and processes background information for the state-wide integrated Register of the Most Endangered and Abused Cultural Monuments
- participates in methodological, coordinative, organisational and evaluative activities in the preparation and implementation of regional authority grant programs in the heritage management sector
- participates in the presentation and popularisation of heritage management in individual regions and smaller districts; provides assistance to municipalities with extended competence in the methodological procedure for the activities of conservators; and in cooperation with local citizens initiatives, supports their activities to safeguard and uphold the material cultural heritage
- prepares background information in the field of local heritage protection, especially suggestions for declaring town and village monument reservations and zones, suggestions for heritage buffer zones and simultaneously performs revision, specification and digitalisation of previously declared monument reservations and zones and heritage buffer zones
- processes specialist opinions on the repair, conservation, maintenance, change and adaptation to the architecture and structure of cultural monuments, properties and land in monument reservations, zones and buffer zones
- participates in negotiations to develop preliminary and project design and documentation for the renovation of immovable cultural monuments, or for structural changes or maintenance work on properties in monument reservations, zones and buffer zones and comments on every stage of the project documentation
- gathers and evaluates findings, experiences and information about historic and recent technology and materials for repair and restoration of cultural monuments
- pursues technical methods for the protection of cultural monuments, including methods of provisional securement, stabilising statics, the protection of materials in the face of decline and decay, and asserts the principles of preventative protection of cultural monuments
- processes heritage research and analyses of conservation areas with the aim of deepening the recognition of their value
- processes specialist assessments for individual phases in negotiating planning documentation
- promotes the viewpoint of enshrining historic urbanistic values in planning procedures, especially zoning and regulatory plans
- processes suggestions for declaring conservation areas and buffer zones, and monitors the observance of their protection regime

- gathers, expertly processes and facilitates practical usage for scientific findings related to monuments of sculpture, painting and decorative arts
- organises and handles specialist publishing activities, organises interdisciplinary conferences, seminars and workshops on various themes to do with recognition for, management and promotion of cultural heritage
- addresses the general public by means of various types of educational and lecture programs and exhibitions dedicated to the heritage fund
- processes written and photographic documentation on the furniture fund under the management of the departments of the NPÚ and makes this documentation accessible to authorised persons for consultation and study
- processes statements on the sale and export of items of cultural value, as per Acts No. 71/1994 Coll. and 80/2004 Coll.
- guides operative and intrinsic building-archaeological research, operative documentation, urbanistic research and archive research, prioritising monuments under the management of the NPÚ, especially on research and documentation of a rescue nature on monuments threatened by either decay or a marked depreciation of their architectonic and historic value
- implements rescue archaeology research on buildings under the management of the NPÚ and investment rescue research for other selected actions
- performs specialist processing, documentation and registration of archaeological finds
- prepares documentation for the Ministry of Culture to propose cultural monuments and selected conservation areas for nomination to the World Heritage List and simultaneously follows up listed World Heritage monuments for mandatory reports i.e. monitoring,
- prepares the groundwork for processing information about cultural monuments with international status
- handles the extensive activities connected with the care, management and presentation of castles, country houses and other heritage buildings, including the records of the movement of furniture within these properties,
- performs research to deepen the knowledge of the development of historic interiors, their artistic and decorative art furnishings, as well as historic collections and applies the results of this research into improving the quality of current, and creation of new interior installations in castles and houses under its care; it also provides specialist assistance to other owners in this area
- processes the gradual digitalisation of data about monuments and conservation areas
- guarantees and participates in specialist training and education for employees in the field of heritage care and management, and works together with schools of all types to distribute the results of scientific research, scholarship, contributing to the awareness of the value and significance of cultural heritage today and guiding the public towards a positive stance to monuments

III. Selected Examples of Renovation of Monuments

The territory of the Czech Republic contains an enormous amount of National Cultural Monuments, cultural monuments, monument reservations and monument zones. Many buildings or immovable monuments are unfortunately in a heavily damaged condition, and therefore require renovation work. Thus every year The National Heritage Institute supervises a whole range of renovations of cultural monument or renovates monuments entrusted to its care itself.

The still ongoing historic renovation and reconstruction of the **Tugendhat Villa in Brno** was one the most significant projects performed or supervised in 2010. This National Cultural Monument, built from 1929–1930 to the designs of Ludwig Mies van der Rohe and Lilly Reich, belongs among the most significant works of world architecture of the 20th century. By the end of 2010 the building was completely dismantled and the heavy work has been finished. The ambition of this particular renovation is to achieve optimal results from the point of view of heritage preservation. The villa will be

presented to the public via guided tours in the manner and period when it was used by the Tugendhat family. In reaction to the accusation that this use of architecture is deadening, a solution which allows for possible instant recovery of the original function has been devised. In essence this means that all the installations and fixtures in the villa will be fully functional. With the exception of the heavy building work the renovation is being done by restoration-conservationists or teams led by restorers.

The renovation of the **Silver Altar in the Assumption of the Virgin Mary Basilica in Brno** was among the most difficult restoration jobs in 2010. This masterwork of Augsburg gilder Johann Georg Herkommer from 1735–36 was originally intended for the Marian Chapel and painting of Madonna with Child (the Pearl of Moravia) in the St. Thomas Church, after the relocation of the Augustinians from Old Brno it became the main altar of the basilica. The Altar's condition was terrible, and its renovation consisted not only of repair to the silversmithery, but also partially to its supporting structure. The technologically challenging restoration was preceded by highly specialised research, which determined the manner of the restoration.

The revitalisation of several buildings on the **outskirts of Žatec** was one of the most important building activities implemented in this conservation area in the Ústí nad Labem region in 2010. The aim of the non-profit Temple of Hops and Beer organisation, which was founded to see this task through, was the rescue of several important historical buildings connected with the processing of hops, the recovery of public spaces and establishment of a new 'beer lighthouse' and extension to the Hops Museum.

In September 2010, after two years work, the total renovation of the representative **villa of the sculptor and architect František Bílek** (1872–1941) in Prague was finished. Bílek was one of the most significant representatives of the expressive approach in Art Nouveau Symbolism. The villa serves as an exhibition space for the City of Prague Gallery, which has placed a collection of works by this artist here. The work consisted mainly of introducing modern technology into the building for the needs of a working gallery and continued with a restoration in the spirit of respecting the original condition of the house in the period, when Bílek lived and created here. The reconstruction also applied to the garden.

In 2010 the renovation of the **Cathedral of St. Barbara in Kutná Hora** also continued. After repairing the roof of the church and upper ambit, and consequently the southern aisle facade, presbytery of the church and part of the supports of the walls and roof of the chapel, work continued on the last two traves of the northern aisle. The restoration of the central part of the western facade and portico is the only element left to complete the total renovation of the cladding of the church.

The renovation of the exterior of **Lednice** has been ongoing since 2008. This continued in 2010 with the removal of damaged plaster, the reinforcement and provision of new plaster. The facade and stone features were cleaned, and the stone and zinc elements and coat-of-arms restored. An overhaul of the windows and doors took place, as well as the renovation of the gutters including the provision of drainage channels from the eaves. Work was launched on the renovation of the fencing around the Hunting Courtyard and renovation of the terrace. The total renovation of the exterior should be finished by October 2011.

Further information about these projects and others not mentioned here is available (in Czech) on pages 11–15.

IV. a) International Conferences, Seminars and other Events Organised by the National Heritage Institute

Every year the National Heritage Institute organises a whole range of specialist seminars, conferences, colloquia and other events to present heritage management and new findings about the buildings in its care. The aim of these events is likewise to facilitate the establishment of cooperation between experts from related fields and institutions, even on the international level. Numerous exhibitions, which from

various angles draw on the valuable heritage fund of the Czech Republic and thus make available to visitors new findings for our history, castles, country houses and other monuments, took place, not only for specialists, but also the widest field of members of the public. The NPÚ worked as joint organiser in many events, and its departments participate in conferences or seminars organised by other entities.

Among the most significant events that took place in 2010 was the specialist **conference Kulturní Evropa (Cultural Europe) at Litomyšl**, organised by the Ministry for Regional Development in collaboration with the Ministry of Culture, the town of Litomyšl and the National Heritage Institute on 8 October 2010.

The central part of the event involved a presentation on the theme of how Europe-financed projects subsidised by EU structural funds help on the national level to improve the conditions for tourism and to make use of the cultural heritage potential of the Czech Republic. Employees of the NPÚ took part as active participants in the conference, with a presentation on the theme 'The involvement of the NPÚ in Integrated Operational Program projects under the auspices of Area of Intervention 5.1 and experiences with their implementation'.

The conference was part of a two-day presentation event with the same name, which also had a part intended for the wider public; additional elements to the program involved castle festivities.

On 21 October 2010 there was another outstanding **conference, which took place on the occasion of the completion of the restoration of the Silver Altar in the Basilica of the Assumption of the Virgin Mary in Old Brno and the 90th anniversary of the formation of the first state institution for protecting monuments in Moravia**. On the eve of the conference an organ concert took place in the Basilica of the Assumption of the Virgin Mary and afterwards a meeting for past and present employees of the Brno heritage institute, representatives of cultural institutes in the region and politicians took place in the monastery spaces.

The **exhibition The Interwar Architecture of Střešovice – a Little Known Side of Prague 6** was formulated in collaboration with the Prague 6 City District. In it the most interesting villas and other buildings in the land registry of Střešovice were presented, as well as the characteristic construction of the villa colony of Ořechovka. The exhibitions ran in the display spaces of the Prague department of the NPÚ from 21 October 2010 and in the ÚMČ Glass Palace in Prague 6 from 30 November 2010.

From the 15–19 November 2010 an event that was closely followed by the media took place; the **grave of Tycho Brahe in the Virgin Mary before Týn church in the Old Town of Prague was opened up**. The guarantor of the archaeological part of the project on the Czech behalf was the archaeological section of the Prague department of the NPÚ. The actual removal of the remains took place on Monday 15 November. Inside the grave there was a very well-preserved zinc coffin, in which since 1901 the remains of Tycho Brahe are supposed to have rested, as well as individual wooden elements of a coffin in various state of preservation, and roughly to the level of the surface tomb debris consisting of building dust with the occurrence of human and animal bones and rotten pieces of wood. In the zinc coffin actual presence of the remains of an older male person, corresponding to Tycho Brahe, was established. Samples from Tycho's remains were removed for subsequent analyses, due to shine light onto questions in connection with life and death of the Danish scientist.

Further information about these events and others not mentioned here is available (in Czech) on pages 16–20.

IV. b) Notable Days in the 2010 Visitors Season

Every year the National Heritage Institute prepares various interesting and nontraditional tours of its buildings for visitors to the monuments it manages, so that they can experience castles, country houses, gardens (or for example technical monuments) a little bit differently than on a normal tour. Our aim is to encourage visitors to return to our buildings and we are happy to arrange unique experiences for them.

Our youngest visitors are not neglected; special educational events are regularly prepared so that children can come into closer contact with specific monuments or objects and thus remember them better. Apart from this many meetings of a representative nature take place throughout the year. The common denominator of all the events is naturally the attempt to raise awareness of care for our rich cultural heritage.

The first **Hradozámecká noc (Castles & Chateaux Night)** figures among the exceptional days in the 2010 season. On the night of 4 September 2010 almost four dozen state and private monuments were poised for night tours, concerts, theatre and dance performances, competitions and the like, which had an unprecedented success. Over 9,000 visitors in total visited the NPÚ monuments during the first *Castles & Chateaux Night*. In the light of such great interest the National Heritage Institute is counting on organising this event again in 2011.

On 17 September 2010, in Bečov nad Teplou, important guests and supporters of the castle met to witness the **National Ceremony on the Occasion of the Granting of an Europa Nostra Award in the field of Cultural Heritage 2010** to the Conservation and Presentation of the Upper Castle at Bečov nad Teplou Project. The main speech at the ceremony was given by an honoured international guest – the executive vice-president of the Europa Nostra organisation John Sell. He introduced the activities and aims of Europa Nostra, the pan-European NGO, mentioned its current activities and emphasized the quality of the conservation and presentation of the Upper Castle of Bečov project, for which it was awarded after all. The General Manager of the NPÚ Ing. arch. Naděžda Goryczková symbolically re-received the award directly from him.

On 6 November 2010 the chateau in the Bečov complex was further honoured by an important **visit by the first ladies of the presidents of the Visegrád Group countries**. This prestigious social occasion on an international level returned the house for a short while to its original pre-1945 purpose.

On 17 November 2010 the **village carnival procession and masks from Hlinsko were inscribed to the UNESCO Intangible Cultural Heritage List**. The UNESCO Intergovernmental Committee for Intangible Cultural Heritage made the decision at a meeting in Nairobi selecting from fifty candidates. The Shrovetide processions and masks from Hlinsko were nominated above all for their uniqueness and continuously preserved tradition. The custom has its roots in the pre-Christian period; however reliable evidence of its current form and traditions only dates from the second half of the 19th century.

The **reliquary of St. Maurus was temporarily removed to Prague Castle** from the treasury in Bečov nad Teplou on 23 November 2010, under strict security conditions. This Romanesque monument from the first third of the 13th century is the second most valuable Czech movable monument after the Crown Jewels. It was declared a National Cultural Monument in 1995. The reliquary was displayed in the Vladislav Hall from 24 November 2010 to 27 February 2011 and 20,000 visitors came to view it.

Further information about these notable days and others not mentioned is available (in Czech) on pages 21–25.

IV. c) New Interior Installations in Heritage Buildings

The National Heritage Institute aspires to deepen the understanding of the development of historic interiors, including their artistic and decorative art furnishings, and these findings apply during the improvement of current and creation of new interior installations in castles and country houses under its auspices. It provides specialist advice as well to other ownership entities in this area. Visitors to buildings under the management of the NPÚ have the possibility to see a whole range of exhibitions of various types according to the character of the particular monument. Exhibitions are now often fashioned so they show the building as it was during the last phase it was inhabited. In 2010 a whole range of new interior installations came into being, to which we would like to invite all. The most interesting of these are presented below.

On 14 April 2010 a **new tour route was inaugurated at Hrubý Rohozec**, returning the interior to its original appearance in the 1930s. The actual opening was preceded by a series of necessary preparations; besides archive and physical research on the furniture preserved, it also involved renovation of the paintwork and restoration of historic furnishings. The main treasure and inspiration for creators of the exhibition was a unique collection of 48 historic photographs from the interwar era. Thanks to the new display it was possible to save and deploy original furniture (that had been damaged after several decades in unsuitable conditions in the cellar and attic spaces of the house), thus creating an authentic picture of life in a noble family in the period.

By 1 July 2010 a **further six rooms at Bítov castle, sealed off since 1979, were opened to the public**. The aim of this extension and alteration to the main tour route was to finalise the planned renovation of the castle and, in the spirit of current trends and methodology, to present historic complexes in the context of period styles of living, and this is in connection to historic and ownership realities, period sources and inventories. The rooms are dedicated above all to the Daun family, under whom in the years 1811–63 the castle underwent a significant interior remodelling, preserved almost entirely until the present, and also to the last owners, the Haas von Hasenfels.

On 29 June 2010 a **Furniture Open Storage reconstructed from rooms in a convent building in the former monastery in Plasy was ceremonially opened**. This event completed a project, whose aim was to make accessible to the specialist public a unique collection of historical objects not currently used to furnish interiors in historic buildings. The project, during which 22 rooms at Plasy monastery were renovated structurally and historically, was supported by a grant under the auspices of the European Economic Area (EEA) Financial Mechanism.

On 30 April 2010 the **large front hall in the north wing of the White House in Hradec nad Moravicí was inaugurated and opened to the public** after a total renovation. Apart from other furnishings, it was redecorated with a valuable Neo-Renaissance stove covered with relief decoration, which had been dismantled after 1902 and repositioned in the childrens quarters.

Veltrusy introduced a new display dedicated to historic carriages. In the newly opened exhibition, assembled from the specimens belonging to private collector Milan Štěpán, visitors can get an idea how the carriage fleet of a medium-size noble estate looked.

Further information about these installations and others not mentioned here is available (in Czech) on pages 26–28.

IV. d) Program Support for Rescue Archaeology Research

According to the text of the current law on State Heritage Preservation No. 20/1987 Coll., costs associated with the implementation of rescue archaeological research are paid by the builders who constitute the legal entity or physical person running the enterprise. In the case of not for profit building work implemented by physical persons the organisation performing the archaeological research bears the costs of research. One of the few resources, where it is possible to draw on financial subsidies for such research, is the Ministry of Culture's Program Support for Rescue Archaeology Research (the 'PPZAV'), which has been run by the NPÚ for a number of years. In 2010, based on the assessment of applications for resources, the archaeological commissions of the regional departments of the NPÚ and the archaeological commission of the general manager at the Central Department were able to contribute to the implementation of in total 68 archaeological research projects on the whole territory of the Czech Republic. The amount of funds distributed in 2010 was only 3,339,000 Kč, the least in the history of the existence of PPZAV.

Thanks to the archaeological research realised through the agency of the PPZAV it was possible to save many valuable artefacts in 2010 and especially information about the past of our landscape, disap-

pearing under modern construction. For example quite exceptionally significant rescue archaeological research took place in 2010, under the auspices of PPZAV, during the construction of retention reservoirs in Cvilíněk (Pelhřimov district), revealing a mining field with a working and a residential complex, including minor fortifications from the first half of the 13th century.

Further information is available (in Czech) on page 29.

IV. e) Educational Programs at the National Heritage Institute

Heritage Management Courses

Every year the central department of the National Heritage Institute opens a two-year requalification study course in heritage preservation and a year-long course in heritage preservation. The two-year requalification study course in heritage preservation is intended for employees in the field of heritage preservation or those who work in the area of conservation and have passed final secondary school exams. The aim of the course of study is to give participants a basic summary of all disciplines to do with heritage preservation – from its basic characteristics to legal protection to the issue of care for different types of monuments, and the basic technological procedures for the repair, renovation and restoration of monuments and their presentation. In 2010 the course was enhanced by a two-day excursions to the South Moravia region (Bučovice, Lednice, Valtice, Janův Hrad).

The year-long course in heritage management is intended for employees at regional departments of the NPÚ who are starting their professional career in heritage preservation after finishing studies at university. The aim of the course of study is to provide students with a basic summary of all disciplines in the field of heritage management. This year excursions took place to Karlštejn Castle for example.

Educational Activity

In 2010 the first year of a cycle of lectures *O památkách trochu jinak (Monuments with Fresh Eyes)*, which presents a cross-section of the heritage fund in individual regions of the Czech Republic to the public, and which for 2010 was prepared in cooperation with the National Museum in Prague, took place. The lecture cycle was intended for all who are interested in the latest in heritage preservation.

In February the Central Department launched the identification competition *Fire*, from the cycle Four Elements in Architecture and Art. The winners were declared at the beginning of June. Other departments – in Josefov and České Budějovice – have joined in with this project and developed a similar competition based on local landmarks.

In March a request for funding was submitted to the Ministry of Culture for the *Historic Gardens at World Heritage Monuments project – a Live Textbook of Garden Culture*. Four departments – České Budějovice, Kroměříž, Praha and Telč – worked together on this project. The project introduces pupils from primary and secondary schools via active experiences and creative learning to some of the most valuable works of garden culture, part of monuments inscribed on the UNESCO list.

Already in 2004 the Brno department of the NPÚ launched a series of specialist seminars under the title *Specialist Methodological Days (OMD)*, intended primarily to raise awareness within the field. The seminars are naturally open to the public and entrance is free. In 2010 the OMDs held were 'Mud as a building material; history, contemporary use, perspectives' and 'Historic Buildings and Energy Savings'. Further information available (in Czech) on pages 30-31.

IV. f) Publishing Activities of the National Heritage Institute

Editorial activities represent one of the important duties of the National Heritage Institute in relation to the general public. In the presentation of its professional output, methodological approach to renovating monuments and plenty of other promotional material the NPÚ wants to impart the wide spectrum of activities in heritage management and new information on developments in the field to all those interested in monuments.

Individual departments of the NPÚ handle their own publications; most put out a compendium of their work, guidebooks for buildings they administer and further publications in connection with the focus of the department and activities in the region; several of them also publish their own specialist magazines. The Central Department of the NPÚ, which does not manage any buildings, is orientated towards publishing methodological publications, proceedings from various conferences, re-editing publications by historic personalities in monument care, and other pictorial publications. It also releases the republic-wide peer-reviewed *Zprávy památkové péče* (*Bulletin of Heritage Management*). Besides the bulletin the NPÚ publishes a whole range of other **specialist periodicals**: *Průzkumy památek* (*Monuments Survey*), *Památky středních Čech* (*Monuments of Central Bohemia*), *Monumentorum Custos, Staletá Praha* (*Prague over the Centuries*).

Apart from these the following important publications were released in 2010:

Český Krumlov: Od rezidenčního města k památce světového kulturního dědictví (*Český Krumlov: from noble residence to a landmark of world cultural heritage*)

Editor: Martin GAŽI

The former Rožmberk and Schwarzenberg residence of Český Krumlov and town which lies beneath it is today a collection of monuments of world renown. This uniqueness is captured in collective monography of over 1,000 pages.

Poklady moravských hradů a zámků (*Treasures of Moravian Castles and Country Houses*)

Authors: Lenka KALÁBOVÁ, Michal KONEČNÝ, Miroslav ZAVADIL

This publication has the form of a selected catalogue, which introduces the reader to the most significant exhibits to be found in the collections of Moravian castles and country houses under the management of the NPÚ with the use of timelines.

Soupis nemovitých kulturních památek v Libereckém kraji, okres Liberec, A-Le (*Inventory of Immovable Cultural Monuments in the Liberec region, Liberec district, A-Le*)

Authors: Petra ŠTERNOVÁ et al.

In 2010 the regional department in Liberec published the first part of a representative inventory of immovable cultural monuments in the Liberec region, which contains about half the Liberec district.

Zdeněk Wirth: první dvě životní etapy (1878–1939) [*Zdeněk Wirth: first two stages of life (1878–1939)*]

Author: Kristina UHLÍKOVÁ

The publication deals with first two stages of life of one of the most influential personalities of Czech cultural history of the first half of the 20th century.

The National Heritage Institute also releases publications in foreign languages, especially English. As an example, the **following titles have appeared in English:**

Airfields and Airports of Ostrava: their History and Development

This publication deals with the history of the air bases around Ostrava. Apart from the building and technological development of the current Leoš Janáček Ostrava Airport in Mošnov it also covers the air field which pre-dated the Mošnov airport, now not in existence.

The Archbishop's Chateau and Gardens in Kroměříž

An epic publication prepared by a collective of renowned authors gives by far the most comprehensive perspective on the phenomenon of the Archbishop's Palace and Gardens in Kroměříž, which are inscribed on the UNESCO World Heritage List.

Castles, Country Houses and Other Monuments in the Care of the National Heritage Institute

A representative 450-page publication dealing with monuments in the care of the National Heritage Institute, that in most cases are open to

the public. The book is enriched by a great amount of quality colour photography.

Industrial Complexes in Ostrava to be Nominated for Inscription on the UNESCO World Heritage List

The most significant industrial and technical complexes connected with the mining and uses of hard coal in the Ostrava-Karviná agglomeration, putting across bases of the heritage value of the most important industrial and technical monuments of Ostrava, and the evolution of opinions on their heritage protection.

Further information is available (in Czech) on pages 32–36.

V. Individual Departments of the National Heritage Institute

The Central Department (further information on the department is available on page 37) executes its activities on the basis of a decision by the Ministry of Culture of the Czech Republic on the amalgamation of existing state-funded organisations established by the Ministry of Culture in the field of state heritage preservation as the National Heritage Institute, with effect from 1 January 2003. (This is the case for all departments, if not shown otherwise.)

The Central Department, with its seat in Prague, directs the overall activities of the National Heritage Institute and within the scope defined by internal regulations directly manages selected tasks of state heritage preservation. The whole of the Czech Republic falls within its remit. For example, the supervision and operation of specialist heritage preservation at all National Cultural Monuments including UNESCO-listed monuments falls within its remit, and in 2010 it administered the Palace Gardens below Prague Castle.

The Regional Department in the capital city of Prague's (page 38) scope of responsibility is for the whole area of Greater Prague. Its catchment area contains 2,084 immovable monuments, 3 monument reservations, 7 village monument zones, 10 town monument zones. The Prague monument reservation lies in the historic centre of the capital city and its scale of 866 hectares represents the largest town monument reservation in the Czech Republic. Its world-wide renown prompted its inscription on the UNESCO World Heritage List in 1992. Due to the vastness of this area and wealth of its heritage fund the agenda of the department has long been among the most extensive in terms of the whole institution. The regional department does not administrate any monuments, but performs expert supervision and cooperation in implementing the renovation of monuments in accordance with binding specialist opinions.

The Regional Department of Central Bohemia in Prague (page 39) has responsibility for Central Bohemia. 4,280 immovable monuments, 15 monument reservations (2 town, 10 village, 3 archaeological) and 62 monument zones (34 town, 26 village, 2 landscape) fall within its sphere of activity. One monument is inscribed on the UNESCO World Heritage List (Kutná Hora: mining area and part of the historic core). The department manages the state property entrusted to it, presenting 14 castles, country houses and further monuments on the territory of the Central Bohemia region. Apart from providing management and maintenance above all the task of the department is to present these buildings in the form of exhibitions open to the public, special programs for various visitor groups and a wide offer of cultural activities.

The Regional Department in České Budějovice (page 43) like the other departments of the NPÚ is a scientific institution, which deals with the protection, recognition, documentation and presentation of the heritage fund on the territory of the South Bohemia region. As of 31 December 2010 the department's catchment area includes 5,506 immovable monuments, 196,368 movable heritage effects and inventory items from the furniture fund of historic buildings, 33 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 7 town monument reservations, 16 village monument reservations, 25 town monument zones, 55 village monument zones and 5 landscape monument zones. Two locations in the South Bohemia region have been inscribed on the

UNESCO World Heritage List: the historic core of Český Krumlov and the village of Holašovice.

The Regional Department in Plzeň (page 47) is active in the Plzeň region, which comprises the following districts: Domažlice, Klatovy, Plzeň-south, Plzeň-town, Plzeň-north, Rokycany and Tachov. 3,170 immovable cultural monuments, 21 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 8 monument reservations and 67 monument zones are found on the territory of the department.

The Regional Department in Loket (page 50) was established on 1 July 2006, and it became fully active on 1 January 2007. The department has responsibility for the Karlovy Vary region. 1,384 immovable monuments, 6 monument reservations and 20 monument zones are found within this territory. Four historic buildings, three of which are open to the public, are under the direct administration of the department.

The Regional Department in Ústí nad Labem (page 52) is a state-funded organisation, whose sphere of activity is the Ústí nad Labem region. The regional department in Ústí nad Labem directly manages 15 buildings belonging to the state, 11 of which are open to the public. They present the Rotunda of St. George on Říp hill on the basis of a contractual agreement with the Catholic Church. Within the territory of the department are further found 3,515 immovable cultural monuments, 14 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 9 monument reservations and 32 monument zones.

The Regional Department in Liberec (page 56) has responsibility for the Liberec region and was established with effect from 2 February 2006. 2,248 immovable cultural monuments, 1,410 movable heritage effects, 8 village monument reservations, 15 town monument zones, 10 village monument zones and 2 landscape monument zones are found within its territory. Eight historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Josefov (page 59) has responsibility for the Hradec Králové region and was established with effect from 1 January 2008. In its catchment area 17 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 2,984 immovable cultural monuments, 2,133 movable heritage effects, 7 monument reservations and 34 monument zones can be found. Five historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Pardubice (page 61) has responsibility for the Pardubice region. As of 31 December 2010 its catchment area contains 2,078 immovable monuments, 3,269 movable heritage effects, 19 town monument zones, 3 village monument zones, 16 environmental corridors, 3 town monument reservations, 1 village monument reservation, 1 landscape monument zone, 1 UNESCO-listed monument (Litomyšl) and 11 National Cultural Monuments (Grade I equivalent). Five historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Telč (page 63) has responsibility for the Vysočina region and was established with effect from 1 January 2008. Its sphere of activity includes 3,048 immovable and 3,090 movable monuments, 6 monument reservations, 28 monument zones and one landscape monument zone – Náměštsko. The following are inscribed on the UNESCO World Heritage List: Telč – the historic core of the town, Zelená hora – pilgrimage church of St. John Nepomuk, Třebíč – the Jewish quarter, Jewish graveyard and Basilica of St. Procopius. Five historic buildings open to the public are directly administered by the department.

The Regional Department in Brno (page 65) has responsibility for the territory of the South Moravia region, and 7 districts,

21 municipalities with extended competence and 673 municipalities fall within its sphere of activity. Altogether on the territory of South Moravia 9,132 cultural monuments, 29 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 4,259 immovable cultural monuments, 4,873 movable heritage effects, 3 town monument reservations, 12 town monument zones, 9 village monument zones and 3 landscape monument zones are found. Two monuments found within the territory of the department are inscribed on the UNESCO World Heritage List – the Lednice-Valtice complex and the Tugendhat villa in Brno. One villa (since 2009), 9 country houses, 3 castles and one castle ruin are under the direct administration of the department in Brno.

The Regional Department in Olomouc (page 70) has responsibility for the Olomouc region. 12 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 2,200 immovable monuments, 5,017 movable heritage effects, 2 town and 1 village monument reservations, 16 town and 9 village monument zones, and 55 environmental corridors are found within its territory. The Holy Trinity Column in Olomouc is inscribed on the UNESCO World Heritage List. Five historic buildings belonging to the state and open to the public are administered directly by this department.

The Regional Department in Kroměříž (page 72) has responsibility for the Zlín region and was established with effect from 2 February 2006. Within its catchment area are 1,432 immovable monuments, 1,356 movable heritage effects, 4 monument reservations and 17 monument zones. The Archbishop's Palace and Gardens in Kroměříž are inscribed on the UNESCO World Heritage List. Four historic buildings come directly under the department's administration, all of which are open to the public.

The Regional Department in Ostrava (page 74) has responsibility for the Moravian-Silesian region. 3,096 immovable cultural monuments and 3,394 movable heritage effects, 12 National Cultural Monuments (Grade I equivalent), 5 monument reservations, 24 monument zones and 37 environmental corridors are found within its catchment area. There are eight buildings with historic interiors open to the public in the territory of the Moravian-Silesian region, three of which are directly administered by the department.

VI. Map and Index of the Buildings Managed by the NPÚ

On pages 76–77 there is a map of the Czech Republic demarcating the individual regional departments of the NPÚ and marking buildings open to the public, and on page 78 there is an index of the buildings under the management of the NPÚ with page references for further information on each building.

VII. National Heritage Institute Accounts Evaluation of the Financial Results achieved

The accounts of the National Heritage Institute in 2010 ended with an overall surplus of roughly 571,000 Kc made up of an intake of 119,000 Kc on its main activities and 452,000 Kc from other activities. The fact that the financial results of the NPÚ show this slight surplus, based on the organisation's total turnover in excess of 1,400 million Kc, means that the Institute is approaching the point, where costs and revenues are almost balanced. In the case of a state-funded organisation, which was not established for profit, these financial results are fulfilling the planned targets in this area.

Further information on the NPÚ accounts is available (in Czech) on pages 79–80.

Výroční zpráva za rok 2010

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Edičně připravili: Lucie Ernstová, Jakub Hromek

Překlad/Translation: Harriet Landseer

Grafická úprava a sazba: Martin Pivrnec

Tisk: Libertas, a. s.

Vydal Národní památkový ústav

Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Praha 2011

Náklad: 1 700 kusů

Neprodejné

ISBN 978-80-87104-80-4

2011

10